

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu kymmenes jaosto)

2 päivänä helmikuuta 2022*

Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Kuorma-autonvalmistajien markkinat – Päätös, jolla todetaan SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkominen – Sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka koskevat kuorma-autojen myyntihintaa, päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille – Ajallisesti porrastettu sekamuotoinen menettely – Syyttömyysolettama – Puolueettomuusperiaate – Perusoikeuskirja – Yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkuva rikkominen – Tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus – Rikkomisen maantieteellinen laajuus – Sakko – Oikeasuhteisuus – Yhdenvertainen kohtelu – Täysi harkintavalta

Asiassa T-799/17,

Scania AB, kotipaikka Södertälje (Ruotsi),

Scania CV AB, kotipaikka Södertälje, ja

Scania Deutschland GmbH, kotipaikka Koblenz (Saksa),

edustajinaan asianajajat D. Arts, F. Miotto, C. Pommiès, K. Schillemans, C. Langenius, L. Ulrichs, P. Hammarskiöld, S. Falkner ja N. De Backer,

kantajina,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinaan M. Farley ja L. Wildpanner,

vastaajana,

jossa on kyse SEUT 263 artiklaan perustuvasta kanteesta, jolla vaaditaan SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia AT.39824 – Kuorma-autot) 27.9.2017 annetun komission päätöksen C(2017) 6467 final kumoamista ja toissijaisesti kantajille kyseisessä päätöksessä määrätyn sakon määrän alentamista,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Papasavvas sekä tuomarit A. Kornezov, E. Buttigieg (esittelevä tuomari), K. Kowalik-Bańczyk ja G. Hesse,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

kirjaaja: hallintovirkamies B. Lefebvre,

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa ja 18.6.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn, on antanut seuraavan

tuomion

I Asian tausta

- 1 Kantajat – Scania AB, Scania CV AB ja Scania Deutschland GmbH (jäljempänä Scania DE) – ovat Scania-nimisen yrityksen (jäljempänä Scania) kolme oikeudellista yksikköä. Scania valmistaa ja myy raskaita (yli 16 tonnin) kuorma-autoja, jotka on tarkoitettu pitkiin kuljetuksiin, jakeluun ja rakennustoimintaan sekä erikoistöihin liittyviin kuljetuksiin.
- 2 Euroopan komissio totesi SEUT 101 artiklan ja Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 27.9.2017 tekemällään päätöksellä C(2017) 6467 final (Asia AT.39824 – Kuorma-autot) (jäljempänä riidanalainen päätös), että kantajat olivat rikkoneet SEUT 101 artiklaa ja ETA-sopimuksen 53 artiklaa osallistumalla 17.1.1997–18.1.2011 [luottamuksellinen],¹ [luottamuksellinen], [luottamuksellinen], [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] -yritysten oikeudellisten yksiköiden kanssa yhteistoimintajärjestelyihin, jotka koskivat keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen hintoja, bruttohintojen korotuksia ETA-alueella ja Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille (riidanalaisen päätöksen 1 artikla). Komissio määräsi Scania AB:lle ja Scania CV AB:lle yhteisvastuullisesti 880 523 000 euron sakon, josta Scania DE on yhteisvastuussa 440 003 282 euron määrän osalta (riidanalaisen päätöksen 2 artikla).

A Riidanalaisen päätöksen taustalla oleva hallinnollinen menettely

- 3 [luottamuksellinen] haki 20.9.2010 sakoista vapauttamista sakoista vapauttamisesta ja lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EUVL 2006, C 298, s. 17; jäljempänä yhteistyötä koskeva tiedonanto) 14 kohdan perusteella. Komissio myönsi 17.12.2010 ehdollisen vapautuksen sakoista [luottamuksellinen].
- 4 Komissio suoritti 18.–21.1.2011 tarkastuksia muun muassa kantajien toimitiloissa.
- 5 [luottamuksellinen] pyysi 28.1.2011 yhteistyötiedonannon 14 kohdan mukaisesti sakoista vapauttamista ja, jollei sitä myönnettäisi, sakon määrän alentamista kyseisen tiedonannon 27 kohdan mukaisesti. Saman pyynnön tässä menettelyssä esittivät myös [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen].
- 6 Komissio esitti tutkinnan aikana kantajille useita tietopyyntöjä [SEUT 101 ja SEUT 102] artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 18 artiklan nojalla.

¹ Luottamukselliset tiedot poistettu tekstistä.

- 7 Komissio aloitti 20.11.2014 asetuksen N:o 1/2003 11 artiklan 6 kohdassa tarkoitetun menettelyn kantajia ja edellä 2 kohdassa mainittujen yritysten oikeudellisia yksiköitä vastaan ja antoi väitetiedoksiannon, jonka se antoi tiedoksi kaikille näille yksiköille, kantajat mukaan lukien.
- 8 Väitetiedoksiannon tiedoksi antamisen jälkeen sen adressaatit saivat tutustua komission tutkinta-aineistoon.
- 9 [luottamuksellinen] aikana väitetiedoksiannon adressaatit ottivat epävirallisesti yhteyttä komissioon ja pyysivät tätä jatkamaan menettelyä [SEUT 101 ja SEUT 102] artiklan mukaisten komission menettelyjen kulusta 7.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 773/2004 (EUVL 2004, L 123, s. 18) 10 a artiklassa säädetyllä sovintomenettelyllä. Komissio päätti aloittaa sovintomenettelyn sen jälkeen, kun kukin väitetiedoksiannon adressaateista oli vahvistanut halunsa osallistua sovintoon tähtääviin keskusteluihin.
- 10 [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] välillä käytiin sovintoon tähtääviä keskusteluja kunkin väitetiedoksiannon adressaatin ja komission välillä. Näiden keskustelujen jälkeen tietyt väitetiedoksiannon adressaatit esittivät kukin komissiolle virallisen sovintopyynnön asetuksen N:o 773/2004 10 a artiklan 2 kohdan nojalla (jäljempänä sovintomenettelyn osapuolet). Kantajat eivät ole esittäneet tällaista pyyntöä.
- 11 Komissio antoi 19.7.2016 asetuksen N:o 1/2003 7 artiklan ja 23 artiklan 2 kohdan nojalla SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä päätöksen C(2016) 4673 final, joka oli osoitettu sovintomenettelyn osapuolille (Asia AT.39824 – Kuorma-autot) (jäljempänä sovintopäätös).
- 12 Koska kantajat olivat päättäneet olla esittämättä virallista sovintopyyntöä, komissio jatkoi niitä koskevaa tutkintaa tavanomaisessa menettelyssä (ei sovintomenettelyssä).
- 13 Saatuaan oikeuden tutustua asiakirja-aineistoon kantajat toimittivat 23.9.2016 kirjallisen vastauksensa väitetiedoksiantoon.
- 14 Kantajat osallistuivat kuulemistilaisuuteen 18.10.2016.
- 15 Komissio osoitti 7.4.2017 Scania AB:lle asiaseikkoja koskevan kirjeen [SEUT] 101 ja [SEUT] 102 artiklan mukaisissa menettelyissä sovellettavista käytännesäännöistä antamansa tiedonannon (EUVL 2011, C 308, s. 6) 111 kohdan mukaisesti. Komissio lähetti 23.6.2017 kyseiset tosiseikat myös Scania CV AB:lle ja Scania DE:lle.
- 16 Scania AB toimitti 12.5.2017 komissiolle tosiseikkoja koskevaan esitykseen liitettyjä todisteita koskevat kirjalliset huomautuksensa, jotka myös heijastivat Scania CV AB:n ja Scania DE:n kantaa.
- 17 Komissio teki riidanalaisen päätöksen 27.9.2017.

B Riidanalainen päätös

1. Kuorma-autojen markkinoiden rakenne ja hintojen vahvistamismekanismi kuorma-autoteollisuudessa

- 18 Komissio aloitti riidanalaisen päätöksen esittämällä 22–50 perustelukappaleessa kuorma-automarkkinoiden rakenteen ja hintojen vahvistamismekanismiin kuorma-autoteollisuudessa, myös Scanian osalta.

a) Kuorma-automarkkinoiden rakenne

- 19 Komissio toteaa, että kuorma-automarkkinoiden rakenteelle on ominaista suuri läpinäkyvyys ja keskittyminen, koska osapuolilla on vuosittain useita mahdollisuuksia kokoontua ja keskustella markkinatilanteesta. Komission mukaan osapuolet saattoivat kaiken tietojenvaihdon avulla saada täsmällisen käsityksen kunkin osapuolen kilpailutilanteesta (riidanalaisen päätöksen 22 ja 23 perustelukappale).
- 20 Komissio toteaa myös, että asianosaisilla, Scania mukaan lukien, on tärkeillä kansallisilla markkinoilla tytäryhtiöitä, jotka toimivat niiden tuotteiden jakelijoina. Näillä kansallisilla jakelijoilla on oma valtuutettujen jälleenmyyjien verkosto (riidanalaisen päätöksen 25 perustelukappale). Komissio huomauttaa, että Scania myy kuorma-autonsa kansallisten jakelijoiden välityksellä, jotka ovat kaikissa ETA-valtioissa [*luottamuksellinen*] lukuun ottamatta sen 100-prosenttisesti omistamia tytäryhtiöitä. Scanian kansalliset jakelijat myivät päätoimipaikasta ostetut kuorma-autot valtuutetuille jälleenmyyjille, jotka ovat joko sen kokonaan omistamia tytäryhtiöitä tai itsenäisiä yrityksiä. Komissio toteaa, että Scaniassa [*luottamuksellinen*] valtuutettuja jälleenmyyjä, jotka ovat sen kokonaan omistamia tytäryhtiöitä (riidanalaisen päätöksen 26 perustelukappale).

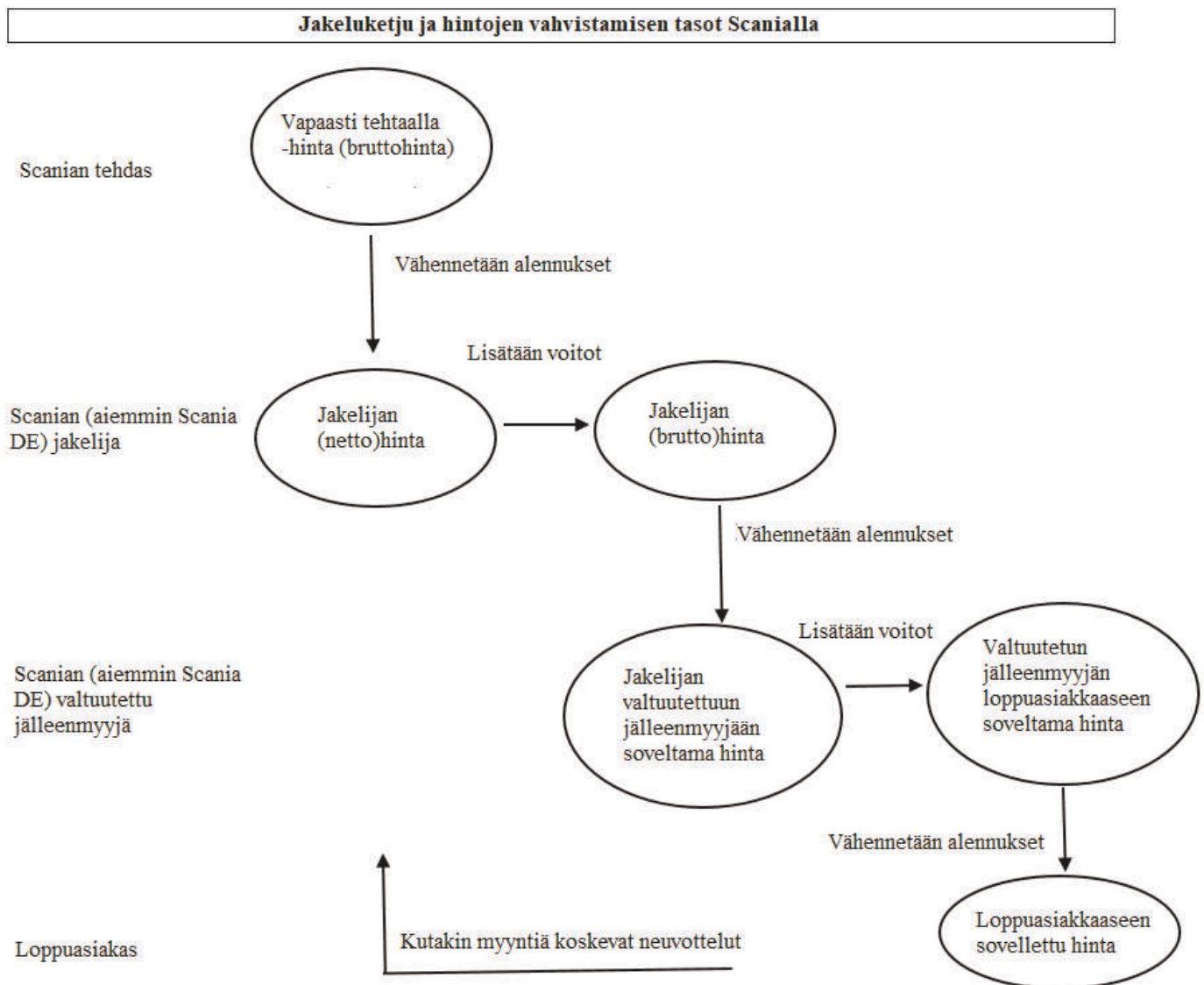
b) Hintojen vahvistamismekanismi kuorma-autoteollisuudessa

- 21 Hintojen vahvistamismekanismiin osalta komissio toteaa, että se sisältää kaikkien osapuolten osalta samat vaiheet siten, että ensimmäisessä vaiheessa päätoimipaikka yleensä vahvistaa alkuperäisen bruttohinnaston. Komission mukaan toisessa vaiheessa vahvistetaan lisäksi luovutushinnat, jotka koskevat kuorma-autojen myyntiä eri kansallisilla markkinoilla valmistajien päätoimipaikan ja kansallisten jakelijoiden, jotka ovat joko itsenäisiä yrityksiä tai kokonaan päätoimipaikan omistuksessa, välillä. Komission mukaan kolmannessa vaiheessa vahvistetaan valtuutettujen jälleenmyyjien jakelijoille maksamat hinnat ja neljännessä vaiheessa kuluttajien maksama lopullinen nettohinta, joka on valtuutettujen jälleenmyyjien tai valmistajien itse neuvottelema siltä osin kuin on kyse niiden myynnistä suoraan valtuutetuille jälleenmyyjille tai merkittäville asiakkaille (riidanalaisen päätöksen 38 perustelukappale).
- 22 Komissio toteaa, että vaikka kuluttajien maksama lopullinen hinta voi vaihdella (esimerkiksi sen vuoksi, että jakeluketjun eri tasoihin sovelletaan erilaisia alennuksia), kaikki jakeluketjun jokaiseen vaiheeseen sovellettavat hinnat määräytyvät suoraan (kun kyseessä ovat päätoimipaikan ja jakelijan väliset luovutushinnat) tai välillisesti (kun valtuutettu jälleenmyyjä maksaa hinnan jakelijalle tai kun loppuasiakas maksaa sen) alkuperäisen bruttohinnan perusteella. Komission mukaan on siis ilmeistä, että päätoimipaikan vahvistamat alkuperäiset bruttohinnastot muodostavat yhteisen ja perustavanlaatuisen osan hintalaskelmista, joita koko Euroopassa sovelletaan kussakin kansallisten jakelukanavien vaiheessa (riidanalaisen päätöksen

38 perustelukappale). Komissio täsmentää, että kaikki osapuolet [*luottamuksellinen*] lukuun ottamatta laativat vuosina 2000–2006 bruttohinnastoja, jotka koostuivat koko ETAn yhdenmukaistetuista bruttohinnastoista (riidanalaisen päätöksen 40 perustelukappale).

c) Scanian käyttämä hintojen vahvistamismekanismi

- 23 Komissio kuvaa riidanalaisen päätöksen 41–50 perustelukappaleessa Scanian käyttämää hintojen vahvistamismekanismia ja tähän vahvistamiseen osallistuneita toimijoita.
- 24 Tämän kuvauksen mukaan Scanian päätoimipaikka vahvistaa kaikkia käytettävissä olevia eri kuorma-auton osia koskevan vapaasti tehtaalla -brutttohinnaston (Factory Gross Price List, jäljempänä FGPL (riidanalaisen päätöksen 44 perustelukappale). [*luottamuksellinen*].
- 25 Jokainen Scanian kansallinen jakelija (esimerkiksi Scania DE) neuvottelee Scanian päätoimipaikan kanssa ”jakelijan nettohinnan” (jakelijan kustakin osasta päätoimipaikalle maksama nettohinta) vastaanottamansa FGPL:n perusteella. Jakelijan nettohinta ilmoitetaan RPU-nimisessä asiakirjassa, jossa mainitaan FGPL:n ja jakelijan nettohinnan välinen ero alennusten muodossa. [*luottamuksellinen*] vahvistaa Scanian päätoimipaikassa jakelijalle myönnettävät alennukset, mutta niistä keskustellaan myös hintoja käsittelevässä komiteassa. Lopullisen päätöksen Scanian jakelijan nettohinnasta tekee [*luottamuksellinen*] (riidanalaisen päätöksen 45 perustelukappale).
- 26 Lisäksi Scanian kansallinen jakelija ilmoittaa oman bruttohinnastonsa (joka vastaa jakelijan nettohintaa ja voittomarginaalia) kaikkien sen alueella Scanian valtuutettujen jälleenmyyjien käytettävissä olevien eri osien osalta (riidanalaisen päätöksen 46 perustelukappale).
- 27 Scanian valtuutettu jälleenmyyjä neuvottelee jakelijan kanssa jakelijan bruttohinnastoon, josta on vähennetty valtuutetun jälleenmyyjän saama huomattava alennus, perustuvan ”valtuutetun jälleenmyyjän nettohinnan” (riidanalaisen päätöksen 47 perustelukappale).
- 28 [*luottamuksellinen*].
- 29 Scanian valtuutetuilta jälleenmyyjiltä kuorma-autoja ostavat asiakkaat maksavat ”asiakashinnan”. ”Asiakashinta” muodostuu valtuutetun jälleenmyyjän nettohinnasta, johon on lisätty valtuutetun jälleenmyyjän voittomarginaali ja kuorma-auton yksilöllistämistä aiheuttavat mahdolliset kustannukset ja josta on vähennetty asiakkaalle tarjotut alennukset ja tarjoukset (riidanalaisen päätöksen 48 perustelukappale). Komissio toteaa, että hinnanmuutoksella jakeluketjun jossakin vaiheessa on rajallinen vaikutus tai että sillä ei ole vaikutusta kuluttajan maksamaan lopulliseen hintaan (riidanalaisen päätöksen 48 perustelukappale).
- 30 Komissio toteaa, että FGPL:ää sovelletaan maailmanlaajuisesti, kun taas jakelijan nettohintaa ja jakelijan bruttohinnastoa sovelletaan jakelijan toiminta-alueella. Samoin valtuutetun jälleenmyyjän neuvottelemaa hintaa sovelletaan sillä alueella, jolla valtuutettu jälleenmyyjä toimii (riidanalaisen päätöksen 49 perustelukappale).
- 31 Riidanalaisen päätöksen 50 perustelukappaleessa on kaavio Scanian hinnoittelumekanismien eri vaiheista, sellaisina kuin ne on kuvattu edellä 24–29 kohdassa. Kantajat toimittivat tämän graafisen kaavion hallinnollisen menettelyn aikana, ja se on seuraavanlainen:

d) Euroopan tason hinnankorotusten vaikutus hintoihin kansallisella tasolla

- 32 Riidanalaisen päätöksen 51 ja 52 perustelukappaleessa komissio tarkastelee Euroopan tasolla toteutettujen hinnankorotusten vaikutusta hintoihin kansallisella tasolla. Komissio huomauttaa tältä osin, että Scania DE:n kaltaiset valmistajien kansalliset jakelijat eivät voi itsenäisesti vahvistaa bruttohintoja ja -hinnastoja ja että kaikki jakeluketjun kussakin vaiheessa loppukuluttajaan saakka sovelletut hinnat perustuvat päätoimipaikan tasolla vahvistettuihin yleiseurooppalaisiin bruttohinnastoihin (riidanalaisen päätöksen 51 perustelukappale).
- 33 Tästä seuraa komission mukaan, että päätoimipaikan tasolla päätetty bruttohinnaston mukaisten hintojen nousu yleiseurooppalaisessa hinnastossa määrittää ”jakelijan nettohinnan” eli jakelijan päätoimipaikalle kuorma-auton ostosta maksamassa hinnassa tapahtuneen muutoksen. Komission mukaan se, että päätoimipaikka korottaa edellä mainittuja bruttohintoja, vaikuttaa näin ollen myös jakelijan bruttohinnan tasoon eli siihen hintaan, jonka valtuutettu jälleenmyyjä maksaa jakelijalle, vaikka loppukuluttajan hinta ei välttämättä muutu samassa suhteessa tai lainkaan (riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappale).

2. Scanian ja sovintomenettelyn osapuolten välinen kollusiivinen yhteydenpito

- 34 Komissio totesi riidanalaisessa päätöksessä, että Scania oli osallistunut sovintomenettelyn osapuolten kanssa kollusiivisiin kokouksiin ja yhteydenpitoon eri foorumeilla ja eri tasoilla, jotka olivat muuttuneet ajan kuluessa, kun taas kartelliin osallistuneet yritykset sekä kyseessä olevat tavoitteet ja tuotteet olivat pysyneet samoina (riidanalaisen päätöksen 75 perustelukappale).
- 35 Komissio yksilöi kolme kollusiivisen yhteydenpidon tasoa.
- 36 Komissio katsoi ensinnäkin, että rikkomisen alkuvuosina kartellin osapuolten ylimmät johtohenkilöt keskustelivat hinnoittelua ja bruttohintojen tulevia korotuksia koskevista aikeistaan, joskus myös nettohintojen kehittymisestä, ja sopivat toisinaan bruttohintojensa korotuksista. Riidanalaisessa päätöksessä komissio viittasi tähän kollusiivisen yhteydenpidon tasoon ”ylimmän johdon tasona” (top management). Komissio lisäsi, että järjestetyissä ylimmän johdon tason kokouksissa kartellin osapuolet sopivat lisäksi Euro 3–Euro 5 -standardien mukaisten kuorma-automallien käyttöönoton ajankohdasta ja siihen liittyvien kustannusten siirtämisestä asiakkaille, ja tietyissä tilanteissa oli sovittu, ettei kyseisiä tekniikoita otettaisi käyttöön ennen tiettyä päivämäärää (riidanalaisen päätöksen 75 perustelukappale). Komissio katsoi, että ylimmän johdon tason kokouksia pidettiin vuosien 1997 ja 2004 välisenä aikana (riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleen a alakohta).
- 37 Toiseksi komissio katsoi, että rajoitetun ajan ja pidettyjen ylimmän johdon tason kokousten rinnalla kartellin osapuolten päätoimipaikan keskiportaan johto kävi keskusteluja, joihin kuului teknisten tietojen vaihdon lisäksi myös tietojenvaihtoa hinnoista ja bruttohintojen korotuksista. Riidanalaisessa päätöksessä komissio viittasi tähän kollusiivisen yhteydenpidon tasoon ”päätoimipaikkaa alempana tasona” (lower headquarters level) (riidanalaisen päätöksen 75 perustelukappale). Komissio katsoi, että päätoimipaikkaa alemmalla tasolla pidettiin kokouksia vuosien 2000 ja 2008 välisenä aikana (riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleen a alakohta).
- 38 Kolmanneksi komissio katsoi, että euron käyttöönoton ja sen jälkeen, kun lähes kaikki kuorma-autonvalmistajat olivat vahvistaneet Euroopan tasolla sovellettavan bruttohinnaston, kartellin osapuolet jatkoivat tulevaa hinnoittelua koskevien aikomustensa järjestelmällistä yhteensovittamista saksalaisten tytäryhtiöidensä välityksellä. Riidanalaisessa päätöksessä komissio viittasi tähän kollusiivisen yhteydenpidon tasoon ”Saksan tasona” (German level meetings). Komissio täsmensi, että samalla tavoin kuin kartellin ensimmäisten vuosien yhteydenpidossa, saksalaisten tytäryhtiöiden edustajat keskustelivat keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen bruttohintojen tulevasta korotuksista ja Euro 5–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohdasta ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämisestä asiakkaille. Ne vaihtoivat myös muita kaupallisesti arkaluonteisia tietoja (riidanalaisen päätöksen 76 perustelukappale). Komissio katsoi, että Saksan tason kokoukset oli pidetty vuodesta 2004 alkaen (riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleen a alakohta).

3. SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltaminen

a) Sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat

- 39 Komissio katsoi, että asiakirja-aineistoon sisältyvät asiakirjatodisteet osoittivat, että edellä mainittu yhteydenpito koski seuraavia seikkoja:
- kartellin osapuolten suunnittelemat muutokset bruttohintoihin ja -hinnastoihin, näiden muutosten ajankohdat sekä ajoittainen tietojenvaihto nettohintojen suunnitelluista muutoksista tai asiakkaille tarjottujen alennusten muutoksista (riidanalaisen päätöksen 212 perustelukappaleen a alakohta)
 - Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohta ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtäminen asiakkaille (riidanalaisen päätöksen 212 perustelukappaleen b alakohta)
 - muut kilpailun kannalta arkaluonteiset tiedot, kuten osuudet kohdemarkkinoista, nykyiset nettohinnat ja alennukset, bruttohinnastot (myös ennen niiden voimaantuloa), kuorma-autojen konfiguraattorit, tilaukset ja varastotasot (riidanalaisen päätöksen 212 perustelukappaleen c kohta).
- 40 Komissio totesi, että osapuolilla oli eri tasojen monenvälistä yhteydenpitoa ja että joskus niillä oli yhteydenpitoa ja yhteisiä kokouksia eri tasoilla. Komission mukaan näitä yhteyksiä toisiinsa yhdistäviä tekijöitä olivat niiden sisältö, päivämäärä, selvät keskinäiset viittaukset ja hankittujen tietojen kulku niiden välillä (riidanalaisen päätöksen 213 perustelukappale).
- 41 Komissio katsoi, että nämä toiminnot ovat yhteensovittamisen ja yhteistyön muoto, jolla osapuolet korvasivat kilpailun riskit tietoisesti keskinäisellä käytännön yhteistyöllä. Komission mukaan kyseessä oleva käyttäytyminen merkitsi sopimusta tai yhdenmukaistettua menettelytapaa, jossa kilpailevat yritykset pidättäytyivät määrittämstä itsenäisesti markkinoilla noudattamaansa liiketoimintapolitiikkaa; sen sijaan ne pikemminkin yhteensovittivat hinnoittelukäyttäytymistään suoralla yhteydenpidolla ja sitoutuivat teknologian käyttöönoton koordinoituun viivästyttämiseen (riidanalaisen päätöksen 214 perustelukappale). Komission mukaan järjestelmällinen osallistuminen kollusiiviseen yhteydenpitoon on luonut osapuolten hinnoittelupolitiikan keskinäisen ymmärtämisen ilmapiirin (riidanalaisen päätöksen 215 perustelukappale).
- 42 Komissio totesi, että Scania osallistui koko rikkomisen keston ajan säännöllisesti erilaisiin kollusiivisiin järjestelyihin, ja päätteli, että rikkomisen, johon Scania oli osallistunut, oli SEUT 101 artiklassa ja ETA-sopimuksen 53 artiklassa tarkoitettu sopimus ja/tai yhdenmukaistettu menettelytapa (riidanalaisen päätöksen 229 perustelukappale).

b) Kilpailun rajoittaminen

- 43 Komissio totesi, että kilpailunvastaisen käyttäytymisen tarkoituksena oli tässä tapauksessa kilpailun rajoittaminen (riidanalaisen päätöksen 236 perustelukappale).

- 44 Komission mukaan kaikkien sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen tärkein osatekijä, joka voitiin luokitella kilpailunrajoitukseksi, muodostui hintojen ja bruttohintojen korotusten yhteensovittamisesta hintoja, päästöstandardien mukaisten uusien kuorma-automallien markkinoille saattamisen ajankohtaa ja siitä aiheutuneita lisäkustannuksia koskevan yhteydenpidon avulla sekä kilpailun kannalta arkaluonteisten tietojen vaihtamisesta (riidanalaisen päätöksen 237 perustelukappale).
- 45 Komissio katsoi, että Scania oli osallistunut edellä 39 kohdassa tarkoitettuun kollusiiviseen yhteydenpitoon ja että kaikkien niiden sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen, joihin Scania oli osallistunut, tarkoituksena oli SEUT 101 artiklassa tarkoitettu kilpailun rajoittaminen (riidanalaisen päätöksen 238 ja 239 perustelukappale).

c) Yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkuva rikkominen

- 46 Komissio katsoi, että Scanian ja sovintomenettelyn osapuolten väliset sopimukset ja/tai yhdenmukaistetut menettelytavat muodostivat SEUT 101 artiklan 1 kohdan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisalaan kuuluvan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen ajanjaksolla 17.1.1997–18.1.2011. Rikkominen muodostui yhteistoimintajärjestelystä, joka koski keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen hintoja ja bruttohintojen korotuksia ETA-alueella sekä Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytetyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämistä (riidanalaisen päätöksen 315 perustelukappale).
- 47 Komissio katsoi erityisesti, että osapuolet olivat pyrkinneet kilpailunvastaisen yhteydenpidon avulla yhteiseen suunnitelmaan, jolla oli yksi kilpailunvastainen tavoite, ja että Scania tiesi tai sen täytyi olla tietoinen kollusiivisen yhteysverkoston yleisestä soveltamisalasta ja olennaisista ominaispiirteistä ja että se aikoi toiminnallaan myötävaikuttaa yhteistoimintajärjestelyyn (riidanalaisen päätöksen 316 perustelukappale).
- 48 Komissio totesi, että kilpailunvastainen tavoite oli kilpailun rajoittaminen keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen markkinoilla ETA-alueella. Tämä tavoite on saavutettu menettelytavoilla, jotka alentavat osapuolten välisen strategisen epävarmuuden tasoa tulevien hintojen ja bruttohintojen korotusten sekä ympäristöstandardien mukaisten kuorma-automallien käyttöönoton ajankohdan ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämisen osalta (riidanalaisen päätöksen 317 perustelukappale).

d) Rikkomisen maantieteellinen laajuus

- 49 Komissio katsoi, että rikkomisen maantieteellinen laajuus kattoi koko ETA-alueen koko rikkomisajanjakson ajan (riidanalaisen päätöksen 386 perustelukappale).

4. Adressaatit

- 50 Ensinnäkin komissio osoitti riidanalaisen päätöksen Scania CV AB:lle ja Scania DE:lle, joiden se katsoi olevan välittömässä vastuussa seuraavina ajanjaksoina tapahtuneesta rikkomisesta:
- Scania CV AB ajanjakson 17.1.1997–27.2.2009 osalta

- Scania DE ajanjakson 20.1.2004–18.1.2011 osalta (riidanalaisen päätöksen 410 perustelukappale).
- 51 Toiseksi komissio katsoi myös, että ajanjaksolla 17.1.1997–18.1.2011 Scania AB omisti suoraan tai välillisesti Scania CV AB:n, joka puolestaan omisti suoraan tai välillisesti Scania DE:n koko osakekannan, kaikki osakkeet (riidanalaisen päätöksen 411 perustelukappale). Komissio totesi näin ollen osoittavansa riidanalaisen päätöksen myös seuraaville yksiköille, jotka emoyhtiöinä katsotaan yhteisvastuullisiksi:
- Scania AB, joka on vastuussa yhtäältä Scania CV AB:n käyttäytymisestä 17.1.1997 ja 27.2.2009 välisen ajanjakson osalta ja toisaalta Scania DE:n käyttäytymisestä 20.1.2004 ja 18.1.2011 välisen ajanjakson osalta
 - Scania CV AB, joka on vastuussa Scania DE:n toiminnasta 20.1.2004 ja 18.1.2011 välisen ajanjakson osalta (riidanalaisen päätöksen 412 perustelukappale).
- 52 Komissio päätteli, että Scanian yksiköistä riidanalaisen päätöksen adressaatteja olivat Scania AB, Scania CV AB ja Scania DE (riidanalaisen päätöksen 413 perustelukappale).

5. Sakon määrän laskenta

- 53 Komissio sovelsi nyt käsiteltävässä asiassa asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettuja suuntaviivoja (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä sakkojen laskennasta annetut suuntaviivat).

a) Sakon perusmäärä

- 54 Ensinnäkin myynnin arvo on laskettu kantajien ETA-alueella toteuttamien raskaiden kuorma-autojen vuoden 2010 – joka on viimeinen täysi vuosi, jona kilpailusääntöjä rikottiin – myynnin (jota mukautettiin ETA-alueen kehityksen huomioon ottamiseksi) perusteella (riidanalaisen päätöksen 429–431 perustelukappale). Komissio laskee, että tämä arvo vastasi [luottamuksellinen] euron määrää.
- 55 Komissio katsoi, että kantajien myynnin arvon laajuus huomioon ottaen asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan taustalla olevat ehkäisevän vaikutuksen ja oikeasuhteisuuden tavoitteet voitiin saavuttaa turvautumatta kantajien raskaiden kuorma-autojen myynnin vuoden 2010 kokonaisarvoon. Näin ollen komissio päätti sakkojen laskennasta annettujen suuntaviivojen 37 kohdan mukaisesti ottaa sakon laskennassa huomioon vain murto-osan myynnin kokonaisarvosta eli [luottamuksellinen] euron määrän (riidanalaisen päätöksen 432 ja 433 perustelukappale). Komissio korosti, että sen Scanian osalta käyttämä prosenttiosuus myynnin arvosta oli sama kuin sovintopäätöksessä sovintomenettelyn osapuolten osalta huomioon otettu prosenttiosuus (riidanalaisen päätöksen 432 perustelukappaleen loppuosa).
- 56 Toiseksi rikkomisen vakavuudesta komissio katsoi, että kun otetaan huomioon ensinnäkin se, että hintojen yhteensovittamista koskevat sopimukset kuuluivat luonteeltaan vakavimpiin SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomisiin, toiseksi se, että kartelli ulottui koko ETA-alueelle, ja kolmanneksi se, että kartellissa mukana olleiden yritysten yhteenlaskettu

- markkinaosuus (joka oli yli 90 prosenttia), nyt käsiteltävässä asiassa käytetty rikkomisen vakavuutta ilmentävä kerroin (toisin sanoen huomioon otettu prosenttiosuus myynnin arvosta) oli 17 prosenttia (riidanalaisen päätöksen 434–437 perustelukappale).
- 57 Kolmanneksi komissio on Scanian rikkomiseen osallistumisen keston perusteella kertonut edellä 56 kohdassa mainitun määrän 14:llä, joka on niiden vuosien lukumäärä, joina yritys osallistui rikkomiseen (riidanalaisen päätöksen 438 ja 439 perustelukappale).
- 58 Neljänneksi sakkojen laskennasta annettujen suuntaviivojen 25 kohdan mukaisesti komissio korotti sakkojen määrää lisämaksulla (”osallistumismaksu”), jonka määrä oli 17 prosenttia huomioon otetusta myynnin arvosta (riidanalaisen päätöksen 440 ja 441 perustelukappale).
- 59 Näiden laskelmien perusteella komissio totesi, että sakon perusmäärä oli 880 523 000 euroa (riidanalaisen päätöksen 442 perustelukappale).

b) Sakkojen lopullinen määrä

- 60 Komissio katsoi, ettei nyt käsiteltävässä asiassa ollut olemassa raskauttavia tai lieventäviä olosuhteita, jotka olisivat voineet muuttaa Scaniaalle määrätyn sakon perusmäärää (riidanalaisen päätöksen 444 perustelukappale). Näin ollen se katsoi, että sakon lopullinen määrä oli 880 523 000 euroa ja että tämä määrä ei ylittänyt lakisääteistä enimmäismäärää, joka oli 10 prosenttia Scanian liikevaihdosta (riidanalaisen päätöksen 445–447 perustelukappale).

6. Riidanalaisen päätöksen päätösosa

- 61 Riidanalaisen päätöksen päätösosassa todetaan seuraavaa:

”1 artikla

Seuraavat Scanian oikeudelliset yksiköt ovat – neuvottelemalla keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen hinnoista ja bruttohintojen korotuksista ETA-alueella sekä Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohdasta ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämisestä – rikkoneet SEUT 101 artiklaa ja [ETA-sopimuksen] 53 artiklaa seuraavina ajanjaksoina:

- a) Scania AB (publ) ajanjakson 17.1.1997–18.1.2011 osalta
- b) Scania CV AB (publ) ajanjakson 17.1.1997–18.1.2011 osalta
- c) Scania DE ajanjakson 20.1.2004–18.1.2011 osalta.

2 artikla

Edellä 1 artiklassa mainitusta rikkomisesta määrätään seuraavat sakot:

Scania AB:lle (publ) ja Scania CV AB:lle (publ) yhteisvastuullisesti 880 523 000 euroa, joista 44 000 382 eurosta se on yhteisvastuussa Scania DE:n kanssa.

– –”

II Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

- 62 Kantajat nostivat nyt käsiteltävänä olevan kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 11.12.2017 jättämällään kannekirjelmällä.
- 63 Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamo ilmoitti 20.2.2019 päivätyllä kirjeellä asianosaisille asian käsittelyn kirjallisen vaiheen päättyneen.
- 64 Kantajat pyysivät unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 11.3.2019 toimittamallaan asiakirjalla suullisen pääkäsittelyn järjestämistä. Komissio ei ottanut säädetyssä määräajassa kantaa suullisen käsittelyn järjestämiseen.
- 65 Kun unionin yleisen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin työjärjestyksen 27 artiklan 5 kohdan nojalla, esittelevä tuomari määrättiin kymmenenteen jaostoon, jonka käsiteltäväksi nyt käsiteltävä asia tämän vuoksi siirrettiin.
- 66 Esittelevän tuomarin ehdotuksesta unionin yleinen tuomioistuin (kymmenes jaosto) päätti aloittaa asian käsittelyn suullisen vaiheen.
- 67 Työjärjestyksensä 28 artiklan nojalla ja kymmenennen jaoston ehdotuksesta unionin yleinen tuomioistuin päätti siirtää asian laajennetun ratkaisukokoonpanon käsiteltäväksi.
- 68 Covid-19:ään liittyvän terveystilanteen yhteydessä 2.4.2020 pidettäväksi suunniteltua istuntoa lykättiin.
- 69 Koska eräs laajennetun kymmenennen jaoston jäsenistä oli estynyt osallistumasta asian käsittelyyn, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti nimesi unionin yleisen tuomioistuimen varapresidentin täydentämään laajennetun kymmenennen jaoston kokoonpanoa ja hoitamaan siten jaoston puheenjohtajan tehtäviä.
- 70 Kantajat pyysivät 5.6.2020 päivätyllä kirjeellä työjärjestyksen 66 artiklan perusteella, että tietyt suullista käsittelyä varten laadittuun kertomukseen sisältyvät tiedot poistettaisiin yleisön saatavilta. Komissio pyysi samana päivänä päivätyllä kirjeellä samaan perusteeseen vedoten, että tietyt muun muassa suullista käsittelyä varten laaditussa kertomuksessa ja asian käsittelyn päättävässä tuomiossa mainitut tiedot poistettaisiin yleisön saatavilta.
- 71 Komissio pyysi 5.6.2020 päivätyllä kirjeellä työjärjestyksen 109 artiklan 2 kohdan nojalla istunnon pitämistä suljetuin ovin. Kantajat esittivät huomautuksensa tästä pyynnöstä 9.6.2020.
- 72 Unionin yleinen tuomioistuin päätti 12.6.2020 pitää istunnon suljetuin ovin.
- 73 Osapuolten suulliset lausumat ja niiden unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamat vastaukset kuultiin 18.6.2020 pidetyssä istunnossa.
- 74 Unionin yleinen tuomioistuin ilmoitti asianosaisille istunnossa, että asian ratkaisemiseksi sen olisi tutkittava tietyt riidanalaisissa päätöksissä mainitut asiakirjat.

- 75 Komission 23.6.2020 päivätyssä kirjeessä esittämien tarkennusten, jotka koskivat edellä 74 kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen sisältöä ja oikeudellista järjestelmää, jälkeen unionin yleinen tuomioistuin toteutti 14.7.2020 antamallaan määräyksellä asian selvittämistoimen ja prosessinjohtotoimen, jossa komissiota pyydettiin esittämään kyseiset asiakirjat. Komissio noudatti unionin yleisen tuomioistuimen kehotusta määräajassa.
- 76 Asian käsittelyn suullinen vaihe päätettiin 26.10.2020.
- 77 Kantajat vaativat, että unionin yleinen tuomioistuin
- kumoaa riidanalaisen päätöksen
 - toissijaisesti kumoaa osittain riidanalaisen päätöksen ja alentaa kantajille määrätyn sakon määrää SEUT 261 artiklan ja asetuksen N:o 1/2003 31 artiklan nojalla
 - joka tapauksessa korvaa komission arvioinnin omallaan sakon määrän osalta ja alentaa kantajille määrätyn sakon määrää SEUT 261 artiklan ja asetuksen N:o 1/2003 31 artiklan nojalla ja
 - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 78 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- hylkää kanteen ja
 - velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

III Oikeudellinen arviointi

A Tiettyjen tietojen poistaminen yleisön saatavilta

- 79 Komissio pyysi 5.6.2020 päivätyssä kirjeessään (ks. edellä 70 kohta) poistamaan yleisön saatavilta muun muassa tiedot, jotka sovintomenettelyn osapuolet olivat pyytäneet sitä jättämään pois riidanalaisen päätöksen ei-luottamuksellisesta versiosta. Komissio ilmoitti unionin yleiselle tuomioistuimelle, että sovintomenettelyn osapuolet olivat viimeksi mainittujen pyyntöjen osalta saattaneet asian kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan käsiteltäväksi kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan tehtävästä ja toimivaltuuksista tietyissä kilpailuasioita koskevissa menettelyissä 13.10.2011 annetun komission puheenjohtajan päätöksen 2011/695/EU (EUVL 2011, L 275, s. 29) 8 artiklan perusteella ja että kyseisenä päivänä kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja ei ollut vielä ratkaissut sovintomenettelyn osapuolten edellä mainittuja pyyntöjä.
- 80 Unionin yleisen tuomioistuimen on työjärjestyksen 66 artiklaa soveltaessaan yhteensovitettava tuomioistuinten päätösten julkisuuden periaate henkilötietojen suojaan koskevan oikeuden ja salassapitovelvollisuutta koskevan oikeuden kanssa ottamalla SEUT 15 artiklaan kirjattujen periaatteiden mukaisesti huomioon myös yleisön oikeus siihen, että tuomioistuinten päätökset saatetaan kaikkien saataville (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 5.10.2020, Broughton v. Eurojust, T-87/19, ei julkaistu, EU:T:2020:464, 49 kohta).

- 81 Tämän yhteensovittamisen yhteydessä unionin yleinen tuomioistuin päätti esillä olevassa asiassa anonymisoida tämän tuomion ei-luottamuksellisessa versiossa mainittujen luonnollisten henkilöiden nimet ja peittää muiden oikeushenkilöiden kuin kantajien nimet. Se päätti myös poistaa tiettyjä tietoja, jotka koskivat muun muassa Scanian hintojen vahvistamismekanismeja ja Scaniaalle määrätyn sakon laskemista ja joiden poistaminen ei vaikuta tuomion ei-luottamuksellisen version ymmärtämiseen.
- 82 Unionin yleinen tuomioistuin päätti sitä vastoin olla poistamatta tuomion ei-luottamuksellisesta versiosta niitä tietoja, joita sovintomenettelyn osapuolten komissiolle osoitetuissa pyynnöissä tarkoitetaan (ks. edellä 79 kohta). Tiedot näistä tiedoista voidaan nimittäin päätellä komission kilpailun pääosaston internetsivuilla julkaistujen asiakirjojen sisällöstä, ja ne ovat näin ollen julkisia. Eräät muut tiedot ovat pelkästään sovintomenettelyn osapuolten ja Scanian käyttäytymisestä tehtyjä oikeudellisia luonnehdintoja tai tähän käyttäytymiseen liittyviä tosiseikkoja koskevia täsmennyksiä. Näiden tietojen poistaminen vaikuttaa yleisön käsitykseen unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta.
- 83 Se komission mainitsema seikka, että kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja ei ole vielä lausunut sovintomenettelyn osapuolten vaatimuksista, ei vaikuta unionin yleisen tuomioistuimen arviointiin. Kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan arvioinnilla pyritään nimittäin laatimaan riidanalaisen päätöksen ei-luottamuksellinen versio, kun taas unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 66 artiklan yhteydessä tekemä arviointi koskee tuomion ei-luottamuksellisen version laatimista. Näillä kahdella arvioinnilla on näin ollen eri kohteet, ja unionin yleisen tuomioistuimen on näin ollen suoritettava omansa kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan menettelyn kulusta riippumatta.

B Asiakysymys

- 84 Valittajat vetosivat kanteensa tueksi yhdeksään kanneperusteeseen.
- 85 Ensimmäisessä kanneperusteessaan kantajat vetoavat puolustautumisoikeuksien, hyvän hallinnon periaatteen ja syyttömyysolettaman loukkaamiseen, joka johtuu muun muassa sovintopäätöksen tekemisestä ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä. Toisessa kanneperusteessa, joka koskee Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 48 artiklan 2 kohdan ja asetuksen N:o 1/2003 27 artiklan 1 ja 2 kohdan rikkomista, kantajat moittivat komissiota lähinnä siitä, että tämä epäsi niiltä oikeuden tutustua kaikkiin [*luottamuksellinen*] ja [*luottamuksellinen*] väitetiedoksiintoon antamiin vastauksiin.
- 86 Kolmas, neljäs, viides, kuudes ja seitsemäs kanneperuste, jotka koskevat muun muassa SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista, koskevat lähinnä komission päätelmää yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta rikkomisesta ja sen lukemisesta Scanian syyksi.
- 87 Kahdeksannessa kanneperusteessa, joka koskee SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan sekä asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan virheellistä soveltamista, kantajat moittivat komissiota siitä, että tämä on määrännyt niille sakon vanhentuneesta menettelystä, ja joka tapauksessa, kun se ei ole ottanut huomioon sitä, ettei kyse ollut jatkuvasta menettelystä.

88 Yhdeksännen kanneperusteen mukaan suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on loukattu sakon määrän osalta. Kantajat tukeutuvat tähän kanneperusteeseen ja vaativat myös toissijaisesti unionin yleistä tuomioistuinta alentamaan sakon määrää SEUT 261 artiklan ja asetuksen N:o 1/2003 31 artiklan nojalla.

1. Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan puolustautumisoikeuksia, hyvän hallinnon periaatetta ja syyttömyysolettaman periaatetta on loukattu

89 Ensimmäisen kanneperusteen tueksi kantajat väittävät lähinnä, että sovintopäätös ja riidanalainen päätös, jotka tehtiin sekä sovintomenettelyn osapuolille että kantajille osoitetussa väitetiedoksiannossa esitettyjen samojen väitteiden perusteella, koskevat samaa oletettua kartellia ja perustuvat molemmat samoihin tosiseikkoihin ja todisteisiin.

90 Tämän olettaman perusteella kantajat väittävät ensinnäkin, että tekemällä riidanalainen päätös on loukattu niiden puolustautumisoikeuksia, sellaisina kuin ne on vahvistettu perusoikeuskirjan 48 artiklan 2 kohdassa ja asetuksen N:o 1/2003 27 artiklan 1 ja 2 kohdassa, koska komissio oli sovintopäätöksessä tehnyt oikeudellisen luonnehdinnan tosiseikoista ja luokitellut kilpailusääntöjen rikkomiseksi käyttäytymisen, johon Scania oli osallistunut ennen kuin sillä oli mahdollisuus käyttää tehokkaasti puolustautumisoikeuksiaan.

91 Toiseksi kantajat väittävät, että komissio laiminlöi velvollisuuttaan suorittaa perusoikeuskirjan 41 artiklan 1 kohdassa vahvistettuun hyvän hallinnon periaatteeseen perustuva huolellinen ja puolueeton tutkinta, koska tehtyään sovintopäätöksen ennen riidanalaisen päätöksen antamista se ei voinut enää osoittaa puolueettomuutta eikä arvioida objektiivisesti Scanian riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneessa menettelyssä esittämiä todisteita ja väitteitä.

92 Kantajat lisäävät, että näissä olosuhteissa edes se, että unionin yleinen tuomioistuin tutkii täysimääräisesti todisteet, joihin komissio tukeutuu ja jotka sisältyvät sen asiakirja-aineistoon, ei voi korjata näin tehtyä perusoikeuskirjan 41 artiklan 1 kohdan rikkomista.

93 Kolmanneksi kantajat väittävät, että riidanalaisella päätöksellä loukataan syyttömyysolettamaa, jonka noudattaminen taataan perusoikeuskirjan 48 artiklan 1 kohdassa. Ne väittävät erityisesti, että sovintopäätöksessä määritellään komission lopullinen kanta samojen tosiseikkojen perusteella, jotka on esitetty väitetiedoksiannossa, ja todetaan, että nämä tosiseikat, joiden toteuttamiseen Scania myös osallistui, muodostavat kilpailusääntöjen rikkomisen. Tämä toteutus menee pidemmälle kuin pelkkä viittaus Scanian mahdolliseen vastuuseen ja merkitsee siis syyttömyysolettamaa koskevan oikeuden, joka Scanialla on oltava, kunnes komissio esittää todisteen päinvastaisesta, loukkaamista.

94 Kantajien mukaan se, että katsottaisiin, että syyttömyysolettaman loukkaaminen on merkityksetöntä niin kauan kuin se ei johda siihen, että komissio tekee ”väärän” päätöksen eli päätöksen, jossa kilpailusääntöjen rikkomisen toteutamiselle ei ole asianmukaisia todisteita, merkitsee käytännössä sitä, että kyseiseltä olettamalta viettäisiin sen sisältö tai tavoite, koska jos kantaja voisi osoittaa, että päätös oli virheellinen, sen ei tarvitsisi vedota minkäänlaiseen menettelyn oikeudenmukaisuuden loukkaamiseen.

95 Kantajat päättelivät, että koska sovintopäätös tehtiin ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, komissio ei voinut tehdä päätöstä Scaniaa vastaan täysin puolueettomasti ja loukkaamatta peruuttamattomasti sen oikeutta tulla kuulluksi ja syyttömyysolettamaa sen osalta.

96 Komissio kiistää kantajien väitteet ja vaatii ensimmäisen kanneperusteen hylkäämistä.

97 Aluksi on todettava, kuten kantajat vahvistivat istunnossa vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, että ne riitauttavat ensimmäisessä kanneperusteessa komission noudattaman menettelyn, joka käsiteltävän asian olosuhteissa johti väitettyihin loukkauksiin eli syyttömyysolettaman periaatteen, puolueettomuusvelvoitteen ja sovintomenettelystä vetäytyneen Scanian puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen, sekamuotoisuuden. Erityisesti sovintopäätöksen tekeminen ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä pahentaa näitä rikkomisia.

98 Tässä yhteydessä on muistutettava, että asetuksen N:o 773/2004 10 a artiklassa, jonka otsikko on ”Sovintomenettely kartelliasioissa”, säädetään seuraavaa:

”1. Kun asetuksen [N:o 1/2003] 11 artiklan 6 kohdan mukainen menettely on aloitettu, komissio voi asettaa määräajan, jonka kuluessa osapuolet voivat ilmoittaa kirjallisesti olevansa valmiit aloittamaan sovintoon tähtäävät keskustelut tehdäkseen mahdollisesti sovintoehdotuksia. Komissiolla ei ole velvollisuutta ottaa huomioon kyseisen määräajan jälkeen saatuja vastauksia.

--

2. Komissio voi ilmoittaa sovintoon tähtääviin keskusteluihin osallistuville osapuolille

a) väitteistä, joiden esittämistä niitä vastaan se harkitsee;

b) todisteista, joita on käytetty harkittavia väitteitä määritettäessä;

c) minkä tahansa asiakirja-aineistossa tuolloin luetellun, saatavilla olevan asiakirjan ei-luottamuksellisista toisinoista, siinä määrin kuin osapuolen pyyntö on perusteltu, jotta osapuolella on mahdollisuus varmistaa ajanjaksoa tai muuta kartelliin liittyvää tiettyä seikkaa koskeva kantansa;

d) mahdollisten sakkojen määrän vaihteluvälistä.

--

Jos sovintoon tähtäävät keskustelut etenevät, komissio voi asettaa määräajan, jonka kuluessa osapuolet voivat sitoutua noudattamaan sovintomenettelyä tekemällä sovintoehdotuksia, jotka vastaavat sovintoon tähtäävien keskustelujen tuloksia ja joissa ne myöntävät osallisuutensa [SEUT] 101 artiklan rikkomiseen ja vastuunsa. -- Ennen kuin komissio asettaa määräajan sovintoehdotusten tekemiselle kyseisillä osapuolilla on oikeus saada pyynnöstä -- ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettut tiedot viipymättä. Komissiolla ei ole velvollisuutta ottaa huomioon kyseisen määräajan jälkeen vastaanotettuja sovintoehdotuksia. --

3. Kun osapuolille toimitetuissa väitetiedoksiannoissa otetaan huomioon niiden sovintoehdotusten sisältö, osapuolten on väitetiedoksiantoon antamassaan kirjallisessa vastauksessa vahvistettava komission asettamassa määräajassa, että niille toimitetussa väitetiedoksiannossa otetaan huomioon niiden sovintoehdotusten sisältö. Komissio voi tämän jälkeen tehdä asetuksen -- N:o 1/2003 7 ja 23 artiklan mukaisen päätöksen kuultuaan kilpailunrajoituksia ja määräävää markkina-asemaa käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa asetuksen -- N:o 1/2003 14 artiklan mukaisesti.

4. Komissio voi päättää milloin tahansa menettelyn aikana sovintokeskustelujen lopettamisesta kyseisessä asiassa kokonaan tai jonkin osapuolen osalta, jos se katsoo, että on mahdollista, että menettelyyn liittyviä tehokkuusetuja ei saavuteta.”
- 99 Aluksi on todettava, ettei kyseinen säännös ole esteenä sille, että komissio voi noudattaa sekamuotoista menettelyä, eikä sulje sitä pois, kun se soveltaa SEUT 101 artiklaa.
- 100 Unionin yleinen tuomioistuin on lisäksi jo myöntänyt, että komissiolla oli oikeus käyttää tällaista sekamuotoista menettelyä ja soveltaa sovintomenettelyä yrityksiin, jotka esittävät sovintoehdotuksia, soveltamalla sovintomenettelyä koskevien säännösten sijasta asetuksen N:o 773/2004 yleisillä säännöksillä säänneltyä menettelyä sellaisten yritysten osalta, jotka eivät halua esittää tällaisia sovintoehdotuksia (ks. vastaavasti tuomio 20.5.2015, Timab Industries ja CFPR v. komissio, T-456/10, EU:T:2015:296, 70, 71 ja 104 kohta; tuomio on pysytetty valitusasiassa 12.1.2017 annetulla tuomiolla Timab Industries ja CFPR v. komissio, C-411/15 P, EU:C:2017:11, 119 ja 136 kohta).
- 101 Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin vahvisti myös komission mahdollisuuden tehdä aluksi sovintopäätös niiden osapuolten osalta, jotka olivat päättäneet tehdä myönnytyksiä, ja tämän jälkeen päätöksen niiden osapuolten osalta, jotka eivät olleet tehneet myönnytyksiä, sillä edellytyksellä, että se valvoo syyttömysolettaman periaatteen noudattamista erityisesti silloin, kun sovintopäätöksen tekeminen ei edellytä sen osapuolen vastuun määrittämistä, joka ei osallistu sovintomenettelyyn (ks. vastaavasti tuomio 10.11.2017, Icap ym. v. komissio, T-180/15, EU:T:2017:795, 265–268 kohta; tuomio on pysytetty valitusasiassa 10.7.2019 annetulla tuomiolla komissio v. Icap ym., C-39/18 P, EU:C:2019:584).
- 102 Kuten komissio väittää, sovintomenettelyn viivästyttäminen tai siitä luopuminen sillä perusteella, että yksi kyseessä olevista yrityksistä, kuten käsiteltävässä asiassa Scania, vetäytyi tästä menettelystä, olisi vastoin sovintomenettelyn tavoitetta, sellaisena kuin se on ilmaistuna asetuksen N:o 773/2004 muuttamisesta kartelliasioissa toteutettavien sovintomenettelyjen osalta 30.6.2008 annetun komission asetuksen (EY) N:o 622/2008 (EUVL 2008, L 171, s. 3) johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa, ja joka tavoite on asian käsittelyn nopeuttaminen ja tehostaminen niiden yritysten kanssa, jotka ovat päättäneet tehdä myönnytyksiä. Mainitun tavoitteen noudattamisella ei kuitenkaan saa haitata vaatimuksia, jotka liittyvät syyttömysolettaman periaatteen ja puolueettomuusvelvoitteen noudattamiseen.
- 103 Käsiteltävän asian olosuhteista, jotka kantajat ovat esittäneet istunnossa, eli siitä, että täydellinen väitetiedoksianto oli osoitettu kaikille asianosaisille ja että nämä olivat saaneet oikeuden tutustua tutkinta-aineistoon kokonaisuudessaan, ei voida päätellä, toisin kuin kantajat väittävät, että sillä, että komissio turvautui ajallisesti porrastettuun sekamuotoiseen menettelyyn, ei ole voitu saavuttaa tällaista nopeuttamisen ja tehostamisen tavoitetta. Tähän tavoitteeseen pyritään nimittäin myös muilla sovintomenettelyyn liittyvillä seikoilla, kuten sillä vaatimuksella, että sovintomenettelyn osapuolet ovat yksiselitteisesti myöntäneet olevansa vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta ja että ne hyväksyvät puolustautumisoikeutensa rajallisen käytön ja sakkojen määrän vaihteluvälin (ks. komission tiedonanto sovintomenettelyn toteuttamisesta neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 7 ja 23 artiklan mukaisten päätösten tekemiseksi kartelliasioissa (EUVL 2008, C 167, s. 1), 20 ja 21 kohta).
- 104 Tästä seuraa, että – toisin kuin kantajat pääasiallisesti väittävät – SEUT 101 artiklaa sovellettaessa sekamuotoiset menettelyt, joissa sovintopäätöksen ja päätöksen tekeminen tavanomaisen menettelyn jälkeen porrastetaan ajallisesti, eivät sinänsä merkitse kaikissa olosuhteissa

- syöttömyysolettaman, puolustautumisoikeuksien tai puolueettomuusvelvoitteen loukkaamista eikä niistä seuraa, että mainittuja periaatteita ja oikeuksia olisi välttämättä loukattu, kuten edellä 100 ja 101 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee.
- 105 Tästä seuraa, että komissiolla on oikeus turvautua tällaiseen sekamuotoiseen menettelyyn tekemällä sovintopäätös ennen riidanalaista päätöstä edellyttäen kuitenkin, että taataan näiden periaatteiden ja oikeuksien täysimääräinen kunnioittaminen.
- 106 On siis tutkittava, onko komissio nyt käsiteltävän asian olosuhteissa noudattanut syyttömyysolettamaa ja puolueettomuusvelvoitettaan Scaniaan nähden ja kunnioittanut sen puolustautumisoikeuksia.
- 107 Kantajat tukevat ensimmäisen kanneperusteen väitteitä pääasiallisesti olettamalla, jonka mukaan sovintopäätös ja riidanalainen päätös perustuvat samoihin tosiseikkoihin ja samoihin todisteisiin. Ne viittaavat tältä osin sovintopäätöksen 3 kohdassa esitetyn kaltaisiin sovintomenettelyn osapuolten, mutta ”väistämättä myös Scanian” menettelytapoihin liittyviin tosiseikkoihin, joten niiden yritysten joukko, joiden käyttäytymisestä sovintopäätöksessä tehtiin oikeudellinen luonnehdinta, ei rajoitu pelkästään kyseisen päätöksen adressaatteihin, vaan myös Scania kuuluu siihen. Kantajat väittävät myös, että syyttömyysolettaman periaatteen loukkaaminen johtuu siitä, että sovintopäätös ja riidanalainen päätös on tehty samojen väitteiden perusteella, jotka esitettiin sekä sovintomenettelyn osapuolille että kantajille osoitetussa väitetiedoksiannossa.
- 108 Syyttömyysolettaman periaatteen loukkaamista koskevan väitteen osalta on tältä osin mainittava, että tätä unionin oikeuden yleistä periaatetta, joka nykyään mainitaan perusoikeuskirjan 48 artiklan 1 kohdassa, sovelletaan yrityksiä koskevien kilpailusääntöjen rikkomiseen liittyviin menettelyihin, jotka voivat johtaa sakkojen tai uhkasakkojen määräämiseen (ks. tuomio 22.11.2012, E.ON Energie v. komissio, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 72 ja 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 109 Perusoikeuskirjan 48 artikla vastaa Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä ihmisoikeussopimus) 6 artiklan 2 ja 3 kohtaa, kuten perusoikeuskirjaa koskevista selityksistä ilmenee. Tästä seuraa perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan nojalla, että perusoikeuskirjan 48 artiklan tulkinnassa on otettava huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohta vähimmäissuojan tasona ja seurattava Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kohtaa koskevaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä (ks. vastaavasti tuomio 5.9.2019, AH ym. (Syyttömyysolettama), C-377/18, EU:C:2019:670, 41 ja 42 kohta). Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdassa nimittäin veloitetaan antamaan perusoikeuskirjan oikeuksille, jotka vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, sama merkitys ja sama ulottuvuus kuin mainitussa yleissopimuksessa (ks. tuomio 18.7.2013, Schindler Holding ym. v. komissio, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 110 Lisäksi on syytä todeta, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi 27.9.2011 antamassaan tuomiossa, A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia (CE:ECHR:2011:0927JUD004350908, 39–44), joka koski Italian kilpailusääntelyviranomaisen määräämää seuraamusta samankaltaisista kuin valittajien syyksi luetuista kilpailunrajoituksista, että kun otetaan huomioon asiassa määrätyn sakon suuri rahamäärä, seuraamus oli ankaruutensa vuoksi rikosoikeudellinen. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on kuitenkin katsonut myös, että kyseisessä tuomiossa kyseessä olevan kaltaisen hallinnollisen menettelyn luonne saattoi poiketa monilta osin rikosprosessin luonteesta

sanan suppeassa merkityksessä. Vaikka nämä erot eivät voi vapauttaa sopimusvaltioita velvollisuudestaan noudattaa kaikkia ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan rikosoikeudellisen osan antamia takeita, ne voivat kuitenkin vaikuttaa niiden soveltamistapoihin (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 27.9.2011, *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, CE:ECHR:2011:0927JUD004350908, 62 kohta; ks. vastaavasti myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.11.2006, *Jussila v. Suomi*, CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, 43 kohta).

- 111 Syyttömyysolettaman periaate tarkoittaa sitä, että jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen. Kyseisen periaatteen kanssa ristiriidassa ovat näin ollen sellaiset päätöksessä, jolla asian käsittely päätetään, esitetyt nimenomaiset toteamukset ja jopa vihjailut, jotka koskevat tietystä rikkomisesta syytetyn henkilön vastuuta, silloin kun kyseinen henkilö ei ole saanut hyväkseen kaikkia niitä takuita, jotka kuuluvat puolustautumisoikeuksien käyttämiseen menettelyssä, joka on edennyt tavanomaiseen tapaan ja jossa on tehty päätös vastaväitteen perusteltavuudesta (ks. tuomio 10.11.2017, *Icap ym. v. komissio*, T-180/15, EU:T:2017:795, 257 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; tuomio on pysytetty valitusasiassa 10.7.2019 annetulla tuomiolla komissio v. *Icap ym.*, C-39/18 P, EU:C:2019:584).
- 112 Tältä osin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on katsonut, että myös epäillyn syyllisyyden ennenaikainen ilmaisu erikseen syytettyä vastaan annetussa tuomiossa voi teoriassa loukata syyttömyysolettaman periaatetta (ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 27.2.2014, *Karaman v. Saksa*, CE:ECHR:2014:0227JUD001710310, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 113 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan syyttömyysolettamaa koskevaa periaatetta loukataan, jos syytettyä koskevassa oikeusviranomaisen päätöksessä tai virallisessa lausumassa esitetään selvä lausuma siitä, että asianomainen henkilö on syyllistynyt kyseessä olevaan rikokseen, kun lopullista langettavaa tuomiota ei ole annettu. Tässä yhteydessä Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on korostanut yhtäältä oikeusviranomaisen käyttämien ilmaisujen sekä nimenomaisten olosuhteiden, joissa ilmaisut on muotoiltu, ja toisaalta kyseessä olevan menettelyn luonteen ja asiayhteyden merkitystä (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 27.2.2014, *Karaman v. Saksa*, CE:ECHR:2014:0227JUD001710310, 63 kohta).
- 114 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on myöntänyt, että monitahoisissa rikosoikeudellisissa menettelyissä, joissa oli useita epäiltyjä, joita vastaan ei voitu käydä oikeutta yhdessä, saattoi olla välttämätöntä, että kansallisen tuomioistuimen oli syytettyjen syyllisyyden arvioimiseksi mainittava sellaisten kolmansien osallisuus, joita vastaan saatettaisiin myöhemmin käydä oikeutta erikseen. Se on kuitenkin täsmentänyt, että jos kolmansien osallisuutta koskevia tosiseikkoja oli esitettävä, asianomaisen tuomioistuimen piti välttää antamasta enempää tietoja kuin oli välttämätöntä siinä käytävässä oikeudenkäynnissä syytteessä olevien henkilöiden oikeudellisen vastuun arvioimiseksi. Kyseinen tuomioistuin on lisäksi korostanut, että oikeusviranomaisten päätösten perustelut oli muotoiltava siten, että vältettiin asianomaisten kolmansien syyllisyyttä koskeva mahdollinen ennenaikainen ratkaisu, joka voi vaarantaa heitä vastaan erillisessä menettelyssä esitettävien syytteiden oikeudenmukaisen tutkimisen (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 27.2.2014, *Karaman v. Saksa*, CE:ECHR:2014:0227JUD001710310, 64 ja 65 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.2.2016, *Navalnyy ja Ofitserov v. Venäjä*, CE:ECHR:2016:0223JUD004663213, 99 kohta).

- 115 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä todetaan, että tuomarin lisäksi myös muut viranomaiset voivat syyllistyä syyttömyysolettaman rikkomiseen (ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 15.3.2011, Begu v. Romania, CE:ECHR:2011:0315JUD002044802, 126 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 116 Nyt käsiteltävässä asiassa on komission tavoin todettava, että yksikään kantajien esille tuoma sovintopäätöksen kappale ei sisällä sellaista viittausta Scaniaan, josta ilmeni, että komissio oli jo riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana ottanut ennakolta kantaa kysymykseen, joka koski sen vastuuta SEUT 101 artiklan rikkomisesta.
- 117 Tältä osin on ensinnäkin palautettava mieleen sovintopäätöksen neljännen perustelukappaleen sanamuoto, jossa todetaan seuraavaa:
- ”Komissio aloitti 20.11.2014 asetuksen N:o 1/2003 11 artiklan 6 kohdan mukaisen menettelyn tämän päätöksen adressaatteja ja useita erään toisen yrityksen yksikköjä vastaan. Kyseinen yritys ei esittänyt sovintoehdotusta asetuksen N:o 773/2004 10 a artiklan 2 kohdan mukaisesti. Tämän [sovintopäätöksen] tekohetkellä kyseistä yritystä vastaan asetuksen N:o 1/2003 7 artiklan nojalla aloitettu hallinnollinen menettely on vireillä. Epäselvyyksien poistamiseksi todettakoon, että tässä [sovintopäätöksessä] ei esitetä mitään kyseistä yritystä koskevaa toteamusta Euroopan unionin kilpailuoikeuden rikkomisesta.”
- 118 Sovintopäätöksen neljännessä perustelukappaleessa komissio viittasi implisiittisesti Scaniaan yhtäältä yrityksenä, jota vastaan oli vireillä asetuksen N:o 1/2003 7 artiklaan perustuva hallinnollinen menettely, ja toisaalta toteamalla, ettei sovintopäätöksessä tehty sitä koskevia päätelmiä unionin kilpailuoikeuden rikkomisesta. Tällaisen viittauksen on kuitenkin katsottava ilmentävän korkeintaan epäilyä Scanian vastuusta, joka on vielä näytettävä toteen, mikä ei merkitse syyttömyysolettaman loukkaamista (ks. vastaavasti ja analogisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 27.2.2014, Karaman v. Saksa, CE:ECHR:2014:0227JUD001710310, 63 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 31.10.2017, Bauras v. Liettua, CE:ECHR:2017:1031JUD005679513, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 119 Toiseksi on kuitenkin niin, että vaikka sovintopäätöksessä tällainen nimenomainen viittaus siihen, ettei Scanian vastuuta SEUT 101 artiklan näkökulmasta ole tässä vaiheessa todettu, osoittaa, että komissio tahtoo noudattaa velvollisuuttaan kunnioittaa syyttömyysolettaman periaatetta sellaisena kuin se on esitetty Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 27.2.2014, Karaman v. Saksa, CE:ECHR:2014:0227JUD001710310, 67, 69 ja 70 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 31.10.2017, Bauras v. Liettua, CE:ECHR:2017:1031JUD005679513, 54 kohta), toteamalla selvästi, että Scania oli vireillä olevan erillisen oikeudenkäynnin osapuoli ja että sen vastuuta ei ollut vielä laillisesti näytetty toteen (ks. vastaavasti tuomio 5.9.2019, AH ym. (Syyllisyysolettama), C-377/18, EU:C:2019:670, 45 kohta), se ei yksinään riitä sulkemaan pois tämän periaatteen loukkaamista, kuten komissio olennaisilta osin myönsi istunnossa.
- 120 Syyttömyysolettaman kunnioittamisen valvomiseksi on siis vielä analysoitava sovintopäätöksen perustelut kokonaisuudessaan ja niiden nimenomaisten olosuhteiden valossa, joissa se on tehty, sen varmistamiseksi, etteivät kyseisen päätöksen muut kohdat, jotka voidaan ymmärtää ennenaikaisena ilmauksena Scanian vastuusta unionin kilpailuoikeuden rikkomisesta, merkitse

- sitä, että nimenomainen viittaus siihen, että sen ei ole todettu olevan vastuussa, menettäisi merkityksensä (ks. vastaavasti tuomio 5.9.2019, AH ym. (Syyttömyysolettama), C-377/18, EU:C:2019:670, 46 kohta).
- 121 Tältä osin kantajat viittaavat sovintopäätöksen 3 kohtaan, jossa kuvataan sen adressaattien käyttäytymistä, ja erityisesti tiettyihin kohtiin, joissa komissio kuvaili käyttäytymistä, johon kyseisen päätöksen adressaatit olivat ”muun muassa” osallistuneet (sovintopäätöksen 47 ja 60 perustelukappale).
- 122 Komissio väitti istunnossa, ettei näiden viittausten voida ymmärtää tarkoittavan implisiittisesti Scaniaa, vaikka niitä luettaisiinkin sovintopäätöksen neljännen perustelukappaleen kanssa. Kantajat eivät ole esittäneet väitteitä, joilla voitaisiin kumota tämä sovintopäätöksen 47 ja 60 perustelukappaleen tulkinta.
- 123 Joka tapauksessa on niin, että vaikka oletettaisiinkin, että viitatessaan sovintopäätöksessä ”muun muassa” sen adressaattien menettelyyn komissio tarkoitti implisiittisesti muun muassa Scaniaa, tällainen viittaus ei koske Scanian vastuuta kyseessä olevassa kilpailusääntöjen rikkomisessa edellä 111 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla, vaan korkeintaan sen osallistumista tiettyihin sovintomenettelyn osapuolten osalta todettuihin menettelytapoihin. Se ei siis ole edellä 113 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettu ”selkeä” ilmoitus, joka on annettu ilman lainvoimaista tuomiota ja jonka mukaan Scania on syyllistynyt kyseiseen rikkomiseen.
- 124 Kuten komissio väittää, sovintopäätöksessä se nimittäin esitti oikeudellisen luonnehdinnan tosiseikoista, sellaisina kuin ne, jolle päätös on osoitettu, ovat ne tunnustaneet, ja luokitteli ne SEUT 101 artiklan rikkomiseksi, ja sen sovintopäätöksen 4 kohdassa esittämät päätelmät, jotka koskevat vastuuta tästä rikkomisesta, koskevat vain sovintopäätöksen adressaatteja.
- 125 Kantajat väittävät kuitenkin, että Scanian syyttömyysolettaman loukkaaminen on seurausta siitä, että sovintopäätöksessä määritellään komission lopullinen kanta samoista tosiseikoista, jotka on esitetty väitetiedoksiannossa, ja todetaan, että nämä tosiseikat, joiden toteuttamiseen Scania myös osallistui, muodostavat kilpailusääntöjen rikkomisen. Kantajien mukaan tämä ilmoitus on enemmän kuin pelkkä viittaus Scanian mahdolliseen vastuuseen.
- 126 Tältä osin on todettava, että sovintopäätöksessä huomioon otetut seikat ovat sovintomenettelyn osapuolten tunnustamia tosiseikkoja, kuten sen kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee.
- 127 Pelkästään se, että sovintopäätöksen adressaatit ovat myöntäneet osallistuneensa kilpailusääntöjen rikkomiseen ja tunnustaneet syyllisyytensä, ei voi johtaa siihen, että tunnustetaan implisiittisesti Scanian vastuu mahdollisesta osallistumisesta näihin samoihin tekoihin, mikä muuttaisi sovintomenettelyn osapuolten osalta esitetyt päätelmät siten automaattisesti, tosiasiallisesti ja oikeudellisesti Scanian kannalta eräänlaiseksi ”peiteltyksi tuomioksi” (ks. vastaavasti tuomio 28.3.2019, Pometon v. komissio, T-433/16, EU:T:2019:201, 68 kohta).
- 128 Sovintomenettelyyn osallistuneiden kartellin osapuolten syyllisyyden tunnustaminen on kuitenkin seikka, joka voi heijastua tosiseikkoihin, jotka koskevat samaan kartelliin osallistumisesta epäillyn ”toisen yrityksen” eli tässä tapauksessa Scanian osallistumista (ks. vastaavasti tuomio 28.3.2019, Pometon v. komissio, T-433/16, EU:T:2019:201, 92 kohta; ks. vastaavasti ja analogisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.2.2016, Navalnyy ja Ofitserov v. Venäjä,

CE:ECHR:2016:0223JUD004663213, 103 kohta). Näin ollen komission on huolehdittava siitä, että sovintomenettelyn osapuolten hyväksymiä tosiseikkoja ei hyväksytä sellaisen Scanian kaltaisen osapuolen osalta, joka ei osallistu tähän menettelyyn, tutkimatta sitä tavanomaisen menettelyn aikana täysimääräisesti ja asianmukaisesti sen esittämien väitteiden ja todisteiden valossa (ks. vastaavasti ja analogisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.2.2016, Navalnyy ja Ofitserov v. Venäjä, CE:ECHR:2016:0223JUD004663213, 103–105 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 31.10.2017, Bauras v. Liettua, CE:ECHR:2017:1031JUD005679513, 53 kohta).

- 129 Tässä yhteydessä on muistutettava, että tavanomaisessa hallinnollisessa menettelyssä asianomainen yritys ja komissio ovat sovintomenettelyyn nähden niin sanotussa ”tabula rasa” -tilanteessa, jossa vastuut on vielä näytettävä toteen. Kun Scaniaa koskeva päätös tehtiin tavanomaisen hallinnollisen menettelyn jälkeen, komissiolla oli yhtäältä velvollisuus ainoastaan väitetiedoksiannon perusteella ja toisaalta velvollisuus kontradiktorisen periaatteen mukaisesti tutkia uudelleen kaikki merkitykselliset seikat, mukaan lukien kaikki tiedot ja perustelut, jotka Scania esitti käyttäessään oikeuttaan tulla kuulluksi, joten sillä oli velvollisuus tutkia asiakirja-aineisto uudelleen (ks. vastaavasti tuomio 20.5.2015, Timab Industries ja CFPR v. komissio, T-456/10, EU:T:2015:296, 90, 96 ja 107 kohta; tuomio on pysytetty valitusasiassa 12.1.2017 annetulla tuomiolla Timab Industries ja CFPR v. komissio, C-411/15 P, EU:C:2017:11, 119 ja 136 kohta).
- 130 Komission sovintomenettelyn osapuolten osalta esittämä oikeudellinen luonnehdinta tosiseikoista ei myöskään sinänsä merkitse sitä, että komissio väistämättä hyväksyisi Scanian osalta saman oikeudellisen luonnehdinnan tosiseikoista sitä koskevan erillisen oikeudenkäynnin päätteeksi, kuten komissio korosti riidanalaisen päätöksen 366 perustelukappaleessa ja minkä se vahvisti istunnossa vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen. Kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, mikään ei estä komissiota toteamasta, että sopimuksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan osapuoli on vastuussa SEUT 101 artiklan nojalla, kun taas toinen osapuoli ei ole vastuussa (ks. vastaavasti tuomio 12.7.2018, ABB v. komissio, T-445/14, ei julkaistu, EU:T:2018:449, 177–179 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 131 Kantajien väitteestä, jonka mukaan syyttömyysolettaman loukkaaminen johtuu siitä, että sovintopäätös ja riidanalainen päätös perustuvat samoihin todisteisiin, komissio myöntää, että todisteet, joihin se tukeutui näissä kahdessa päätöksessä, ovat tietyssä määrin päällekkäisiä.
- 132 Tällaisten todisteiden päällekkäisyys ei kuitenkaan sellaisenaan sovellu perusteeksi päätelmälle, jonka mukaan syyttömyysolettamaa ei ole kantajien osalta kunnioitettu käsiteltävässä asiassa. Pelkästään siitä seikasta, että näissä kahdessa päätöksessä tukeuduttiin samoihin todisteisiin, ei nimittäin voida päätellä mitään siitä, mitä komissio saattoi päätellä Scanian vastuusta.
- 133 Kuten komissio lisäksi perustellusti väittää, vaikka syyttömyysolettaman periaatteen kanssa ristiriidassa ovat kilpailusääntöjen rikkomisesta esitetyt nimenomaiset toteamukset tai mikä tahansa sovintopäätöksessä oleva vihjailu, joka koskee kantajien vastuuta silloin, kun ne eivät ole saaneet hyväkseen kaikkia niitä tavanomaisia takuita, jotka kuuluvat puolustautumisoikeuksien käyttämiseen kyseistä päätöstä tehtäessä, tämä periaate ei sulje pois mahdollisuutta tukeutua yhteisiin todisteisiin edellyttäen, että kantajilla on mahdollisuus riitauttaa unionin tuomioistuimissa tällaisten todisteiden perusteella tehdyt toteamukset (ks. vastaavasti tuomio 12.10.2007, Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse v. komissio, T-474/04, EU:T:2007:306, 76 ja 77 kohta), kuten asia on nyt esillä olevassa asiassa.

- 134 Ei voida hyväksyä myöskään kantajien väitettä, jonka mukaan syyttömyysolettaman periaatteen loukkaaminen johtuu siitä, että sovintopäätös ja riidanalainen päätös on tehty samojen väitteiden perusteella, jotka esitettiin sekä sovintomenettelyn osapuolille että kantajille osoitetussa väitetiedoksiannossa.
- 135 Tältä osin on yhtäältä todettava, että vaikka komissio esitti sekä Scanialle että sovintomenettelyyn lopulta osallistuneille osapuolille lähetetyssä väitetiedoksiannossa päätelmiä, jotka koskevat Scanian roolia ja vastuuta kyseessä olevasta rikkomisesta, sovintopäätös ei perustu, toisin kuin kantajat väittävät, suoraan kyseiseen väitetiedoksiantoon vaan yhteiseen tulkintaan, jonka sovintomenettelyn osapuolet ja komissio tekivät liiketoimintakokousten jälkeen asetuksen N:o 773/2004 10 a artiklan 2 kohdan ja sovintomenettelyn toteuttamisesta asetuksen N:o 1/2003 7 ja 23 artiklan mukaisten päätösten tekemiseksi kartelliasioissa annetun komission tiedonannon 16 ja 17 kohdan mukaisesti, kuten komissio korosti riidanalaisen päätöksen 367 perustelukappaleessa.
- 136 Toisaalta on todettava, ettei mikään estänyt kantajia riitauttamasta väitetiedoksiannossa niitä vastaan esitettyjä väitteitä riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneessa menettelyssä ja puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatteen mukaisesti.
- 137 Puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen edellyttää nimittäin sitä, että komission on ennen sakkoa koskevan päätöksen tekemistä varattava niille, joita asia koskee, tilaisuus esittää asianmukaisesti näkemyksensä komission niitä vastaan esittämistä väitteistä, erityisesti esille tuotujen tosiseikkojen ja olosuhteiden paikkansapitävyydestä ja merkityksestä sekä niistä asiakirjoista, joihin se on perustanut väitteensä SEUT 101 artiklan rikkomisesta (ks. vastaavasti tuomio 13.2.1979, Hoffmann-La Roche v. komissio, 85/76, EU:C:1979:36, 9 ja 11 kohta).
- 138 Kilpailusääntöjen rikkomismenettelyssä väitetiedoksianto on tältä osin olennainen menettelyllinen tae (ks. tuomio 5.3.2015, komissio ym. v. Versalis ym., C-93/13 P ja C-123/13 P, EU:C:2015:150, 95 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 139 Tästä seuraa, että kun kantajat väittävät, että komissio on loukannut Scanian syyttömyysolettamaa siitä syystä, että riidanalainen päätös ja sovintopäätös perustuivat samoihin tosiseikkoihin ja todisteisiin sekä samoihin väitteisiin, jotka oli esitetty väitetiedoksiannossa sekä sovintomenettelyn osapuolten että Scanian osalta, ne jättävät huomiotta oikeutensa esittää – käyttäessään oikeuttaan tulla kuulluiksi komission tavanomaisessa hallinnollisessa menettelyssä – kaikki todisteet, joilla oli tarkoitus kiistää ne tosiseikat ja todisteet, joihin komissio aikoo nojautua ja jotka se ottanut huomioon tarvittavilta osin sovintopäätöksen tekemisen yhteydessä, samoin kuin komission velvollisuuden tutkia asiakirja-aineisto uudelleen näiden uusien seikkojen perusteella.
- 140 Nyt käsiteltävässä asiassa kantajat eivät kiistä sitä, että niillä on ollut mahdollisuus tosiasiallisesti käyttää sekä kirjallisesti että suullisesti puolustautumisoikeuksiaan tavanomaisessa hallinnollisessa menettelyssä ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä ja näin ollen kiistää tosiseikat ja todisteet, jotka komissio on yksilöinyt niitä vastaan esitettyjen väitteiden tueksi. Kuten erityisesti riidanalaisen päätöksen 379 perustelukappaleesta ilmenee ja mitä kantajat eivät ole kiistäneet, niillä on ollut mahdollisuus esittää näkemyksensä seikoista, joihin komissio on nojautunut, erityisesti niistä seikoista, jotka tutkinta-aineistoon on lisätty väitetiedoksiannon jälkeen, kuten otteisiin sovintomenettelyn tiettyjen osapuolten väitetiedoksiantoon antamista

vastauksista tai komission tavanomaisessa hallinnollisessa menettelyssä yksilöimistä täydentävistä tosiseikoista, jotka tukevat sen väitetiedoksiannossa esittämiä alustavia päätelmiä, jotka ilmoitettiin Scanialle 7.4.2017 päivätyn tosiseikkoja koskevan kirjeen yhteydessä.

- 141 Kantajat katsovat kuitenkin, että niiden esittämät väitteet ja todisteet ovat olleet tuloksettomia, sillä komissio on jo esittänyt oikeudellisen luonnehdinnan siitä käyttäytymisestä, johon Scania on osallistunut, luokittelemalla sen SEUT 101 artiklan rikkomiseksi.
- 142 Ne väittävät näin ollen lähinnä, että koska komissio oli sovintopäätöksessä luokitellut tosiseikat SEUT 101 artiklan rikkomiseksi, se ei voinut enää muuttaa tätä arviointia eikä arvioida objektiivisesti Scanian esittämiä todisteita ja väitteitä tai toteuttaa muita tutkintatoimenpiteitä, jotka olisivat voineet kyseenalaistaa tai heikentää sovintopäätöksessä tehtyjä arviointeja. Sovintopäätös on siten vaikuttanut komission tutkintastrategiaan ja lopulta niiden todisteiden sisältöön, joihin komissio on perustanut riidanalaisen päätöksen. Kantajat vetoavat tältä osin tiettyihin riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneen menettelyn kulkua koskeviin seikkoihin, joista ilmenee komission puolueettomuuden puute.
- 143 Ne vetoavat siten ensimmäisen kanneperusteen toisessa väitteessä siihen, että komissio on rikkonut perusoikeuskirjan 41 artiklan 1 kohtaa laiminlyömällä velvollisuutensa suorittaa puolueeton tutkinta.
- 144 Tältä osin on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission on noudatettava kartelleja tai muita yhteistoimintajärjestelyjä koskevan hallinnollisen menettelyn kuluessa perusoikeuskirjan 41 artiklassa vahvistettua oikeutta hyvään hallintoon (ks. vastaavasti tuomio 11.7.2013, Ziegler v. komissio, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 154 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 145 Perusoikeuskirjan 41 artiklan mukaan jokaisella on oikeus muun muassa siihen, että unionin toimielimet käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti. Tämä puolueettomuusvaatimus kattaa yhtäältä subjektiivisen puolueettomuuden siinä mielessä, ettei yhdelläkään kyseessä olevan toimielimen jäsenistä, jonka hoidettavana asia on, saa olla ennakolta määritettyä kantaa tai henkilökohtaisia ennakkoluuloja, ja toisaalta objektiivisen puolueettomuuden siinä mielessä, että toimielimen on annettava riittävät takeet, jotta kaikki perustellut epäilykset voidaan tältä osin sulkea pois (ks. tuomio 11.7.2013, Ziegler v. komissio, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 155 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 146 Unionin oikeusjärjestyksessä myönnettyihin takeisiin hallinnollisissa menettelyissä kuuluu hyvän hallinnon periaate, johon liittyy toimivaltaisen toimielimen velvoite tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta merkitykselliset seikat (ks. tuomio 27.9.2012, Shell Petroleum ym. v. komissio, T-343/06, EU:T:2012:478, 170 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 147 Aluksi on todettava, että – toisin kuin komissio väittää istunnossa – käsiteltävän asian olosuhteiden kaltaisissa olosuhteissa puolueettomuusperiaatteen loukkaamista ei arvioida yksinomaan mahdollisena seurauksena syyttömyysolettaman periaatteen loukkaamisesta sovintopäätöstä tehtäessä, vaan se voi johtua muista komission laiminlyönneistä antaa riittävät takeet, jotta kaikki perustellut epäilyt sen puolueettomuudesta tavanomaisen menettelyn toteuttamisessa voidaan sulkea pois edellä 145 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla.

- 148 Minkään kantajien esittämän väitteen perusteella ei kuitenkaan voida todeta, ettei komissio olisi nyt käsiteltävässä asiassa tarjonnut kaikkia takeita, jotta kaikki perustellut epäilyt sen puolueettomuudesta voitaisiin sulkea pois asian tutkinnassa Scanian osalta ja erityisesti tutkittaessa väitteitä ja todisteita, joita Scania on voinut esittää käyttäessään puolustautumisoikeuksiaan tavanomaisessa hallinnollisessa menettelyssä.
- 149 Tältä osin on ensinnäkin korostettava, että kun komissio tutkii todisteita, jotka ne osapuolet, jotka päättivät olla tekemättä myönnytyksiä, esittivät tavanomaisessa menettelyssä, sitä eivät sido millään tavalla ne tosiseikkoja koskevat toteamukset ja oikeudelliset luonnehdinnat, jotka se on sovintopäätöksessä esittänyt niiden osapuolten osalta, jotka päättivät tehdä myönnytyksiä. Komissio voi siten syyttömyysolettaman periaatteen ja puolueettomuusvelvoitteensa mukaisesti tehdä tosiseikkoja koskevia toteamuksia tai oikeudellisia luonnehdintoja, jotka poikkeavat sovintopäätöksessä tehdyistä toteamuksista ja luonnehdinnoista, jos sen ”tabula rasa”-periaatteen mukaisesti tekemä käytettävissä olevien todisteiden uudelleentarkastelu oikeuttaa sen.
- 150 Toiseksi ei voida hyväksyä kantajien väitettä, jonka mukaan komission puolueettomuusepäily johtuu siitä, että kilpailuasioista vastaava komission jäsen ilmoitti lehdistötilaisuudessa sovintopäätöksen tekemisestä, minkä vuoksi komissio ei voinut enää riidanalaisessa päätöksessä poiketa kyseisessä päätöksessä esitetyistä päätelmistä. Kyseessä olevassa lehdistötiedotteessa on nimittäin selvästi ilmoitettu sovintopäätöksen neljännen perustelukappaleen tavoin (ks. edellä 117 kohta), että edellä mainittu komission jäsen ei ole esittänyt mitään päätelmää Scanian, jota kohtaan tavanomainen menettely oli vielä vireillä, vastuusta. Kilpailuasioista vastaava komission jäsen on näin ollen kyseisessä tiedotteessa ainoastaan ilmoittanut yleisölle sovintopäätöksen tekemisestä noudattaen syyttömyysolettaman kunnioittamisen edellyttämää hienovaraisuutta ja varovaisuutta, siltä osin kuin on kyseessä Scanian vastuu kyseisessä kilpailusääntöjen rikkomisessa, eikä hän siten ole jättänyt noudattamatta puolueettomuusvelvoitettaan (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 12.12.2018, Servier ym. v. komissio, T-691/14, valitus vireillä, EU:T:2018:922, 132 ja 134 kohta).
- 151 Kolmanneksi kantajat eivät osoita, miten se, että samat komission yksiköt ja erityisesti kilpailun pääosaston yksiköt ovat osallistuneet sekä sovintopäätöksen että riidanalaisen päätöksen tekemiseen, voisi yksinään osoittaa, ettei asiaa ole tutkittu niiden osalta puolueettomasti. Samojen yksiköiden osallistuminen näiden kahden päätöksen tekemiseen vaikeuttaa toki sen varmistamista, että tosiseikat ja todisteet tutkitaan jonkin yrityksen osalta sovintopäätöksen tekemisen jälkeen oikeuskäytännössä vahvistetun tabula rasa -periaatteen mukaisesti (ks. edellä 129 kohta), mikä voisi tätä koskevien epäilyjen hälventämiseksi oikeuttaa asiakirja-aineiston antamisen kahden eri ryhmän tehtäväksi.
- 152 Käsiteltävässä asiassa kantajat eivät kuitenkaan ole osoittaneet, että joku riidanalaisen päätöksen tekemiseen osallistuneista komission jäsenistä tai jokin siihen osallistuneista yksiköistä olisi osoittanut Scaniaan kohdistuvan henkilökohtaisen kannan tai ennakkokäsityksen muun muassa osallistumalla subjektiivisen puolueettomuuden periaatteen vastaisesti sovintopäätöksen tekemiseen, mikä voisi vaikuttaa tosiseikkojen ja todisteiden puolueettomaan tutkimiseen Scanian osalta.

- 153 Neljänneksi kantajien väitteestä, jonka mukaan komissio ei ole ollut valmis toteuttamaan uusia tutkintatoimenpiteitä, joiden perusteella se olisi voinut kyseenalaistaa sovintopäätöksessä omaksumansa kannan, on muistutettava, että unionin oikeudessa vallitseva periaate on vapaan todistusharkinnan periaate (ks. tuomio 29.2.2016, Schenker v. komissio, T-265/12, EU:T:2016:111, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 154 On myös komission tavoin todettava, että sillä on harkintavaltaa tutkintatoimien toteuttamisen tarkoituksenmukaisuuden osalta. Toisin kuin kantajat väittävät, komission puolueellisuutta suhteessa kantajiin ei voida päätellä abstraktisti siitä, että tutkimuksen suorittamistavan osalta on olemassa tällainen harkintavalta. Se, ettei muita tutkintatoimenpiteitä ole toteutettu, selittyy päinvastoin ennen kaikkea sillä, että komissio on käyttänyt harkintavaltaansa tällaisten toimenpiteiden toteuttamisen tarkoituksenmukaisuuden osalta. Kantajien tehtävänä oli siis esittää väitteitä, joilla voitiin osoittaa konkreettisesti, että lisätutkimusten puuttuminen saattoi selittyä ainoastaan sillä, että komissio oli puolueellinen, eikä sillä, että se käytti laillisesti harkintavaltaansa tutkimuksen suorittamisessa.
- 155 Kantajat väittävät tältä osin, että komissio on erityisesti riidanalaisen päätöksen 144 ja 339 perustelukappaleessa tukeutunut väitetyn käyttäytymisen luonnetta ja (ajallista ja maantieteellistä) laajuutta koskevassa arvioinnissaan Scanian hylkäämään ja yksityiskohtaisesti kumoamaan tosiseikkojen arviointiin. Mikään asiakirja-aineistossa ei viittaa siihen, että komissio olisi jatkanut tutkintaa Scanian päätelmien tarkistamiseksi esimerkiksi osoittamalla sille tietojensaantipyynnön, jotta tämä esittäisi asiakirjatodisteita huomautuksistaan tai näistä riitauttamisista, tai osoittamalla tällaisen pyynnön muille osapuolille. Komissio on näin ollen syyllistynyt ”tarkoitushakuisen laiminlyöntiin” (self-interested failure).
- 156 Nämä kantajien perustelut osoittavat kuitenkin korkeintaan, ettei komissio noudattanut Scanian esittämiä tosiseikkoja koskevia päätelmiä tai tulkintoja muun muassa katsoessaan, etteivät ne olleet uskottavia (ks. erityisesti riidanalaisen päätöksen 301 perustelukappale), ja ne sekoittuvat kysymykseen siitä, onko riidanalaisessa päätöksessä tehtyjä tosiseikkoja koskevia toteamuksia tuettu asianmukaisesti komission esittämillä todisteilla ja onko komissio tehnyt arvioinnissaan oikeudellisia virheitä, mikä kuuluu komission arvioinnin perusteltavuuden tutkimiseen (ks. vastaavasti tuomio 12.12.2018, Servier ym. v. komissio, T-691/14, valitus vireillä, EU:T:2018:922, 137 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tällaisilla perusteluilla ei voida osoittaa, että komissio olisi toiminut puolueellisesti päättäessään harkintavaltaansa käyttäen olla jatkamatta tutkimusta ja erityisesti olla pyytämättä kantajia esittämään lisätodisteita omien väitteidensä tueksi.
- 157 Viidenneksi kantajat väittävät, että komissio ei ole toiminut itsenäisesti oletettujen kartellien osalta, koska se on sekä tutkinnasta, menettelystä että päätöksentekosta vastaava viranomainen.
- 158 Tässä yhteydessä on muistutettava, että oikeuskäytännöstä ilmenee, että se, että komissiolla on samanaikaisesti SEUT 101 artiklan rikkomisten tutkintaa ja seuraamusten määräämistä koskevia tehtäviä, ei sellaisenaan ole vastoin ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa siten kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on sitä tulkinnut, eikä se merkitse puolueettomuusperiaatteen loukkaamista, sillä sen päätökset saatetaan tutkittavaksi unionin tuomioistuimissa, jotka antavat kyseisessä ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa määrätyt takeet (ks. vastaavasti tuomio 18.7.2013, Schindler Holding ym. v. komissio, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 33–38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 27.6.2012, Bolloré v. komissio, T-372/10, EU:T:2012:325, 65–67 kohta).

- 159 Puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskevasta väitteestä on todettava, etteivät kantajat moiti komissiota siitä, ettei tämä ole noudattanut riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneessa hallinnollisessa menettelyssä kaikkia niiden puolustautumisoikeuksien tehokkaaseen käyttöön liittyviä menettelyllisiä takeita, kuten erityisesti asetuksen N:o 773/2004 yleisissä säännöksissä säädettyjä takeita (ks. edellä 140 kohta), vaan vetoavat puolustautumisoikeuksiensa loukkaamiseen ainoastaan siltä osin kuin on kyse siitä, että komissio on sovintopäätöksessä esittänyt oikeudellisen luonnehdinnan tosiseikoista, jotka liittyvät sovintomenettelyn osapuolten käyttäytymiseen mutta väistämättä myös Scaniaan, ilman, että tällä olisi ollut mahdollisuus käyttää puolustautumisoikeuksiaan.
- 160 Tältä osin on muistutettava, että puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen kaikissa sellaisissa menettelyissä, joissa voidaan määrätä seuraamuksia – erityisesti sakkoja tai uhkasakkoja –, on unionin oikeuden peruseriaate, jota on korostettu moneen otteeseen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ja joka on vahvistettu perusoikeuskirjan 48 artiklan 2 kohdassa (ks. tuomio 14.9.2010, Akzo Nobel Chemicals ja Akros Chemicals v. komissio ym., C-550/07 P, EU:C:2010:512, 92 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tätä periaatetta on noudatettava, vaikka kyse on luonteeltaan hallinnollisesta menettelystä (ks. tuomio 9.7.2009, Archer Daniels Midland v. komissio, C-511/06 P, EU:C:2009:433, 84 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 5.3.2015, komissio ym. v. Versalis ym., C-93/13 P ja C-123/13 P, EU:C:2015:150, 94 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 161 Kontradiktorinen periaate kuuluu puolustautumisoikeuksiin. Sitä sovelletaan kaikkiin menettelyihin, jotka voivat johtaa unionin toimielimen päätökseen, joka vaikuttaa huomattavasti tietyn henkilön etuihin (ks. tuomio 2.12.2009, komissio v. Irlanti ym., C-89/08 P, EU:C:2009:742, 50 ja 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 162 Siltä osin kuin kantajat väittävät, että sovintopäätös tehtiin ilman, että ne olisivat voineet ilmaista näkemystään, on todettava, kuten syyttömyysolettaman loukkaamista koskevan väitteen tarkastelusta ilmenee, että sovintopäätös ei ole vaikuttanut merkittävästi kantajien etuihin edellä 161 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla, koska – toisin kuin ne väittävät – komissio ei ole esittänyt sovintopäätöksessä oikeudellista luonnehdintaa tosiseikoista Scaniaa vastaan eikä ottanut ennakoita kantaa tämän vastuuseen rikkomisesta. Näin ollen se, ettei Scaniaa ole kuultu sovintopäätöksen tekemiseen johtaneessa menettelyssä, ei loukkaa sen puolustautumisoikeuksia.
- 163 Lopuksi kantajien väite, jonka mukaan sovintopäätöksen ja riidanalaisen päätöksen välinen ”selvä yhteys” johtuu siitä, että komissio kuuli sovintomenettelyn osapuolia valmistellessaan riidanalaisen päätöksen ei-luottamuksellisen version julkaisemista, ei voi myöskään menestyä. Yhtäältä kantajat eivät nimittäin selitä, millä tavoin tällainen ”selvä yhteys” tukisi niiden ensimmäisen kanneperusteen yhteydessä esittämiä väitteitä. Toisaalta kuten komissio väittää, se on näin menetellessään joka tapauksessa soveltanut 12.10.2007 annettuun tuomioon Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse v. komissio (T-474/04, EU:T:2007:306) perustuvaa oikeuskäytäntöä, kun se on antanut sovintomenettelyn osapuolille mahdollisuuden vedota tiettyjen niitä koskevien tietojen luottamuksellisuuteen, ottaen huomioon, että vaikka ne eivät olleet riidanalaisen päätöksen adressaatteja, ne oli kuitenkin mainittu siinä.

- 164 Kantajat eivät myöskään voi tehokkaasti väittää, että pelkästään sellaisen teknisen virheen perusteella, jonka seurauksena komission internetsivuilla oli riidanalaista päätöstä koskevan otsikon alla sovintopäätökseen johtava linkki, voidaan katsoa, että näiden kahden päätöksen välillä on yhteys, niin että tästä voitaisiin tehdä johtopäätös SEUT 101 artiklaan perustuvasta Scanian vastuusta.
- 165 Näin ollen ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

2. Toinen kanneperuste, joka koskee perusoikeuskirjan 48 artiklan 2 kohdan ja asetuksen N:o 1/2003 27 artiklan 1 ja 2 kohdan rikkomista

- 166 Kantajat väittävät lähinnä, että komissio loukkasi niiden puolustautumisoikeuksia perusoikeuskirjan 48 artiklan 2 kohdan ja asetuksen N:o 1/2003 27 artiklan 1 ja 2 kohdan vastaisesti, kun se epäsi niiltä oikeuden tutustua kaikkiin [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] väitetiedoksiintoon antamiin vastauksiin, vaikka niiden mukaan on todennäköistä, että kyseiset vastaukset sisältävät muiden osapuolten, mukaan lukien Scanian, puolesta puhuvia muita seikkoja kuin ne, jotka on esitetty näiden vastausten niissä otteissa, joihin kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja on antanut sen tutustua.
- 167 Kantajien mukaan [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] ovat käyttäneet väitetiedoksiintoon antamia vastauksia kiistääkseen komission niitä koskevat väitteet, kuten otteet, joihin Scania annettiin tutustua, osoittavat. Kantajat katsovat, että se, että komissio muutti osittain näkemystään siitä, puhuivatko [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] vastaukset kantajia vastaan vai niiden puolesta, herättää epäilyksen siitä, oliko näihin vastauksiin tutustumista koskevan täysimääräisen oikeuden epäminen perusteltua.
- 168 Komissio tukeutuu oikeuskäytäntöön ja kiistää kantajien väitteet siltä osin kuin ne eivät osoita, että se, että Scania evättiin oikeus tutustua kaikkiin [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] väitetiedoksiintoon antamiin vastauksiin, jotka eivät kuulu varsinaiseen tutkinta-aineistoon, olisi loukannut sen puolustautumisoikeuksien tehokasta käyttämistä ja erityisesti oikeutta tutustua asiakirjoihin, jotka voivat sisältää sen puolesta puhuvia todisteita.
- 169 Kuten edellä 160 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen kaikissa sellaisissa menettelyissä, joissa voidaan määrätä seuraamuksia – erityisesti sakkoja tai uhkasakkoja –, on unionin oikeuden peruseriaate, joka on vahvistettu perusoikeuskirjan 48 artiklan 2 kohdassa. Tätä periaatetta on noudatettava täysimääräisesti, vaikka kyse olisi luonteeltaan hallinnollisesta menettelystä.
- 170 Asetuksen N:o 1/2003 27 artiklan 2 kohdan mukaan ”asianomaisten osapuolten puolustautumisoikeudet menettelyssä on täysin turvattava”, ja ”niillä on oikeus tutustua komission asiakirja-aineistoon edellyttäen kuitenkin, että otetaan huomioon yritysten oikeutetut edut sen suhteen, ettei niiden liikesalaisuuksia paljasteta”.
- 171 On syytä huomauttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puolustautumisoikeuksien noudattaminen edellyttää, että asianomainen saa hallinnollisen menettelyn kuluessa ilmaista asianmukaisesti näkemyksensä esiin tuotujen tosiseikkojen ja olosuhteiden paikkansapitävyydestä ja merkityksestä sekä niistä asiakirjoista, joita komissio on käyttänyt perustamissopimuksen rikkomista koskevan väitteensä tukena (ks. tuomio 7.1.2004, Aalborg Portland ym. v. komissio, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P et C-219/00 P, EU:C:2004:6, 66 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 172 Puolustautumisoikeuksien noudattamisen periaatteeseen erottamattomasti liittyvä oikeus tutustua asiakirja-aineistoon merkitsee sitä, että komission on annettava asianomaiselle yritykselle mahdollisuus tutkia kaikki tutkinta-aineistoon sisältyvät asiakirjat, joilla saattaa olla merkitystä sen puolustuksen kannalta. Näihin kuuluvat sekä asianomaista vastaan että sen puolesta puhuvat asiakirjat muiden yritysten liikesalaisuuksia, komission sisäisiä asiakirjoja ja muita luottamuksellisia tietoja lukuun ottamatta (tuomio 7.1.2004, Aalborg Portland ym. v. komissio, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, 68 kohta).
- 173 Tältä osin on palautettava mieleen, että asianomaiselle yritykselle ilmoitetaan vasta hallinnollisen kontradiktorisen menettelyn alussa väitetiedoksiannon välityksin kaikista niistä olennaisista seikoista, joihin komissio nojautuu tässä menettelyn vaiheessa, ja että tällä yrityksellä on oikeus tutustua asiakirjoihin puolustautumisoikeuksiansa tehokkaan käyttämisen turvaamiseksi. Tästä seuraa, että muiden kartelliin osallistuneiden yritysten väitetiedoksiantoon antamat vastaukset eivät lähtökohtaisesti kuulu niihin tutkinta-aineiston asiakirjoihin, joihin osapuolet voivat tutustua.
- 174 Jos komissio aikoo perustaa kantansa väitetiedoksiantoon annetun vastauksen oteeseen tai tällaiseen vastaukseen liitettyyn asiakirjaan näyttääkseen SEUT 101 artiklan soveltamismenettelyssä toteen, että kilpailusääntöjä on rikottu, muille tässä menettelyssä mukana oleville yrityksille on kuitenkin annettava mahdollisuus ottaa kantaa tällaiseen todisteeseen. Tällaisissa olosuhteissa väitetiedoksiantoon annetun vastauksen kyseinen ote tai tähän vastaukseen liitetty asiakirja on todellisuudessa niitä yrityksiä vastaan puhuvaa näyttöä, jotka ovat mahdollisesti osallistuneet kilpailusääntöjen rikkomiseen (tuomio 14.5.2020, NKT Verwaltung ja NKT v. komissio, C-607/18 P, ei julkaistu, EU:C:2020:385, 264 kohta; ks. myös tuomio 30.9.2009, Hoechst v. komissio, T-161/05, EU:T:2009:366, 164 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 175 On todettava vastaavasti, että jos väitetiedoksiantoon annetun vastauksen ote tai tällaiseen vastaukseen liitetty asiakirja voivat olla merkityksellisiä yrityksen puolustautumiselle siten, että yritys voi vedota niihin komission tuossa vaiheessa tekemien päätelmien vastaisina seikkoina, ne ovat puolustuksen puolesta puhuvia todisteita. Kyseisen yrityksen on tällöin voitava tutkia kyseinen vastauksen ote tai asiakirja ja lausua niistä (tuomio 12.7.2011, Mitsubishi Electric v. komissio, T-133/07, EU:T:2011:345, 43 kohta).
- 176 Toisaalta pelkästään se seikka, että muut yritykset ovat esittäneet samat väitteet kuin kyseinen yritys ja että ne ovat mahdollisesti käyttäneet enemmän resursseja puolustautumiseen, ei riitä siihen, että näitä väitteitä pidettäisiin yrityksen puolesta puhuvina seikkoina (ks. vastaavasti tuomio 27.9.2006, Jungbunzlauer v. komissio, T-43/02, EU:T:2006:270, 353 ja 355 kohta).
- 177 Sen seurauksista, että asiakirjaan tutustuminen ei ole tapahtunut näiden sääntöjen mukaan, on todettava, että mikäli kyseessä on tilanne, jossa tiedoksi antamatta on jätetty asianomaisen puolesta puhuva asiakirja, kyseisen yrityksen on ainoastaan osoitettava, että sen tiedoksi antamatta jättäminen on saattanut vaikuttaa yrityksen vahingoksi menettelyn kulkuun ja komission päätöksen sisältöön. Riittää, että yritys osoittaa, että se olisi kyennyt käyttämään kyseistä sen puolesta puhuvaa asiakirjaa puolustuksessaan, joten mikäli se olisi kyennyt vetoamaan niihin hallinnollisessa menettelyssä, se olisi voinut tuoda esiin seikkoja, jotka eivät olisi olleet sopusoinnussa komission siinä vaiheessa tekemien päätelmien kanssa, ja olisi siten kyennyt jollain tavoin vaikuttamaan arviointeihin, joita komissio on tehnyt päätöksessä ainakin

sen osalta todetun menettelytavan vakavuuden ja keston osalta ja samalla sakon määrän osalta (tuomio 7.1.2004, Aalborg Portland ym. v. komissio, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, 74 ja 75 kohta).

- 178 Se mahdollisuus, että tiedoksi antamatta jäänyt asiakirja olisi saattanut vaikuttaa menettelyn kulkuun ja komission päätöksen sisältöön, voidaan näyttää toteen ainoastaan sen jälkeen, kun on tutkittu alustavasti tietyt todisteet, joista ilmenee, että tiedoksi antamatta jääneillä asiakirjoilla on – näiden todisteiden osalta – saattanut olla merkitystä, jota ei olisi saanut vähätellä (tuomio 7.1.2004, Aalborg Portland ym. v. komissio, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, 76 kohta).
- 179 Kantajan on kuitenkin esitettävä ensimmäiset seikat, jotka osoittavat sille toimittamatta jätettyjen asiakirjojen hyödyllisyyden sen puolustuksen kannalta (ks. tuomio 14.3.2013, Fresh Del Monte Produce v. komissio, T-587/08, EU:T:2013:129, 690 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; ks. vastaavasti myös tuomio 14.5.2020, NKT Verwaltung ja NKT v. komissio, C-607/18 P, ei julkaistu, EU:C:2020:385, 265 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kantajan on nimittäin mainittava niiden puolesta puhuvat mahdolliset todisteet tai esitettävä näyttöä niiden olemassaolosta ja siten niiden hyödyllisyydestä unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun kannalta (ks. tuomio 16.6.2011, Heineken Nederland ja Heineken v. komissio, T-240/07, EU:T:2011:284, 257 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 180 Näiden periaatteiden valossa on tutkittava, saattoiko se, että komissio kieltäytyi antamasta käsiteltävässä asiassa oikeutta tutustua kaikkiin [*luottamuksellinen*] ja [*luottamuksellinen*] väitetiedoksiintoon antamiin vastauksiin, loukata kantajien puolustautumisoikeuksia, koska niillä ei kertomansa mukaan ollut asianmukaista mahdollisuutta tutustua todisteisiin, jotka mahdollisesti puhuvat niiden puolesta.
- 181 Tältä osin on komission tavoin todettava, että oikeus tutustua kyseessä olevaa kartellia koskevaan komission asiakirja-aineistoon on erilainen sen mukaan, milloin asiakirja on sisällytetty tutkinta-aineistoon, mikä ilmenee myös oikeutta tutustua komission asiakirja-aineistoon koskevista säännöistä [SEUT 101] ja [SEUT 102] artiklan, ETA-sopimuksen 53, 54 ja 57 artiklan ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 soveltamistapauksissa annetun komission tiedonannon (EUVL 2005, C 325, s. 7) 27 kohdasta. Asianomaisilla osapuolilla on puolustautumisoikeutensa tehokkaan käytön takaamiseksi oikeus tutustua tutkinta-aineistoon sellaisena kuin se on olemassa väitetiedoksiannon lähettämishetkellä, jotta ne voivat vastata hyödyllisesti komission tässä vaiheessa esittämiin väitteisiin, kun taas oikeus tutustua asiakirja-aineistoon ja erityisesti muiden kartellin osapuolten väitetiedoksiintoon antamiin vastauksiin myöhemmin lisättyihin tietoihin ei ole automaattinen eikä rajoittamaton (ks. vastaavasti tuomio 14.5.2020, NKT Verwaltung ja NKT v. komissio, C-607/18 P, ei julkaistu, EU:C:2020:385, 265 kohta).
- 182 Käsiteltävässä asiassa on muistutettava, että kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja antoi kantajille oikeuden tutustua [*luottamuksellinen*] ja [*luottamuksellinen*] väitetiedoksiintoon antamien vastausten tiettyihin kohtiin ja katsoi, että ne saattoivat sisältää Scanian syyttömyyttä tukevia seikkoja, koska ne olivat peräisin sakoista vapauttamisen tai sakkojen lieventämisen hakijalta ja yritykseltä, jolle komissio oli esittänyt tietopyynnön, minkä vuoksi ne saattoivat sisältää muutoksia tai peruutuksia niihin ilmoituksiin, joihin komissio tukeutui.
- 183 Kantajat väittävät kuitenkin, että ”on luultavaa”, että [*luottamuksellinen*] ja [*luottamuksellinen*] antamat vastaukset väitetiedoksiintoon sisältävät vielä muita niiden puolesta puhuvia seikkoja, joihin ne olisivat voineet tehokkaasti vedota puolustautumisoikeuksiaan käyttäessään.

- 184 On kuitenkin todettava, että – kuten komissio lähinnä väittää – kantajat ovat kovin epämääräisiä niiden [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] väitetiedoksiantoon antamien vastausten sisältämien syyttömyyttä mahdollisesti tukevien seikkojen yksilöinnin osalta, joita ei annettu niille tiedoksi kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan päätöksen jälkeen, eivätkä kantajat näin ollen vahvista kyseisten seikkojen olemassaoloa ja näin ollen niiden hyödyllisyyttä puolustautumisensa kannalta edellä 179 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla.
- 185 Kantajat eivät nimittäin millään tavoin täsmennä niitä komission riidanalaisessa päätöksessä esittämiä arviointeja, joihin olisi voitu vaikuttaa, jos niille olisi myönnetty oikeus tutustua [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] väitetiedoksiantoon antamiin vastauksiin kokonaisuudessaan. Ne eivät erityisesti yksilöi mitään Scanian kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta tehtyä päätelmää, jonka komissio olisi konkreettisesti perustanut sakoista vapauttamista tai sakkojen lieventämistä koskevaan [luottamuksellinen] hakemukseen tai [luottamuksellinen] tietojensaantipyyntöön antamaan vastaukseen ja jota nämä osapuolet olisivat voineet tarvittaessa muuttaa tai jonka ne olisivat voineet peruuttaa väitetiedoksiantoon antamisissaan vastauksissa.
- 186 Kantajat vetoavat tältä osin käsiteltävän asian erityisiin menettelyllisiin olosuhteisiin ja konkreettisemmin siihen, että kaksi sovintomenettelyn osapuolta – [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] – lähettivät komissiolle vastauksensa väitetiedoksiantoon ajankohtana, jolloin sovintoon liittyvät keskustelut olivat käynnissä, vain muutamia viikkoja ennen kuin ne olisivat ”todennäköisesti” esittäneet sovintoehdotuksensa ja ennen sovintopäätöksen tekemistä. Kantajat päättelevät tästä, että näihin vastauksiin on välttämättä sisällyttävä komission niitä koskevien väitteiden kiistäminen, mikä ilmenee myös kyseessä olevien vastausten otteista, joihin Scaniaalle on annettu oikeus tutustua.
- 187 Tällaisella olosuhteisiin liittyvällä ja ajallisella näytöllä, joka liittyy siihen, että sovintomenettelyn osapuolet vastasivat väitetiedoksiantoon sovintomenettelyn aikana, ei kuitenkaan sellaisenaan voida osoittaa, että näihin vastauksiin sisältyisi Scanian puolesta puhuvia uusia todisteita.
- 188 Kantajat eivät kuitenkaan kiistä sitä, että kyseessä olevien vastausten otteet, joihin kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja on antanut niille oikeuden tutustua, sisälsivät niiden puolustuksen kannalta hyödyllisiä todisteita, eivätkä ne edes pyri päättelemään näistä otteista seikkoja, jotka viittaisivat siihen, että kyseisten vastausten osat, joita ei ole annettu tiedoksi, voisivat lähtökohtaisesti sisältää muita niiden puolesta puhuvia seikkoja, jotka olisivat hyödyllisiä niiden puolustuksen kannalta. Kantajien tältä osin esittämät väitteet ovat nimittäin vain yleisiä ja abstrakteja.
- 189 Edellä esitetystä seuraa, että kantajat eivät ole esittäneet mitään näyttöä siitä, että [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] väitetiedoksiantoon antamien vastausten osat, joita ei ole ilmaistu, olisivat niiden puolustuksen kannalta hyödyllisiä. Näin ollen ne eivät ole osoittaneet, että komissio olisi loukannut niiden puolustautumisoikeuksia, koska se ei ole toimittanut niille kyseisten vastausten versioita kokonaisuudessaan.
- 190 Näin ollen toinen kanneperuste on hylättävä perusteettomana ilman, että on tarpeen toteuttaa kantajien vaatimaa prosessinjohtotoimea, jolla komissiota kehoitetaan esittämään täydelliset versiot väitetiedoksiantoon annetuista vastauksista.

3. Kolmas, neljäs, viides, kuudes ja seitsemäs kanneperuste siltä osin kuin ne koskevat komission päätelmää yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen olemassaolosta ja sen lukemisesta Scanian syyksi

a) Alustavia huomautuksia

1) Yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen käsite

- 191 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 101 artiklan rikkominen voi johtua paitsi yksittäisestä toimenpiteestä myös useista toimenpiteistä tai jopa jatkuvasta käyttäytymisestä, vaikka yksi tai useampi osatekijä tästä useiden toimenpiteiden sarjasta tai tästä jatkuvasta käyttäytymisestä voisi sellaisenaankin ja erikseen tarkasteltuna merkitä kyseisen määräyksen rikkomista. Kun eri toimenpiteet kuuluvat ”kokonaissuunnitelmaan”, koska niiden yhteisenä tavoitteena on kilpailun vääristäminen sisämarkkinoiden sisällä, komissiolla on siis oikeus kohdistaa vastuu näistä toimenpiteistä sen mukaan, miten yritykset ovat osallistuneet kilpailusääntöjen rikkomiseen kokonaisuutena arvioiden (ks. tuomio 6.12.2012, komissio v. Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 192 Yritys, joka on osallistunut kilpailusääntöjen monenlaiseen rikkomiseen omalla käyttäytymisellään, joka kuuluu SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kilpailua rajoittavan sopimuksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan käsitteen alaan ja jolla pyrittiin myötävaikuttamaan kilpailusääntöjen rikkomisen toteuttamiseen kokonaisuudessaan, voi siis olla vastuussa myös muiden yritysten käyttäytymisestä saman kilpailusääntöjen rikkomisen osalta koko siltä ajalta, jolloin se osallistui kyseiseen rikkomiseen. Näin on, kun on näytetty toteen, että kyseinen yritys aikoi omalla toiminnallaan myötävaikuttaa kaikkien osallistujien yhteisten päämäärien tavoittelemiseen ja että yritys tiesi muiden samaan päämäärään pyrkivien yritysten suunnittelemasta tai toteuttamasta kilpailunvastaisesta käyttäytymisestä tai että se saattoi kohtuudella ennakoida sen ja oli valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin (ks. tuomio 6.12.2012, komissio v. Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 193 On siis mahdollista, että yritys on osallistunut välittömästi kaikkeen yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen muodostavaan kilpailunvastaiseen toimintaan, jolloin komissiolla on oikeus katsoa sen olevan vastuussa kaikesta tästä toiminnasta ja näin ollen kyseisestä rikkomisesta kokonaisuudessaan. On myös mahdollista, että yritys on osallistunut välittömästi ainoastaan osaan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen muodostavasta kilpailunvastaisesta toiminnasta mutta että se on tiennyt kaikesta muusta samaan päämäärään pyrkivien kartellin muiden osallistujien suunnittelemasta tai toteuttamasta kilpailunvastaisesta toiminnasta tai että se saattoi kohtuudella ennakoida sen ja oli valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin. Myös tällaisessa tapauksessa komissiolla on oikeus katsoa tämän yrityksen olevan vastuussa kaikesta kilpailusääntöjen rikkomisen muodostavasta kilpailunvastaisesta toiminnasta ja näin ollen kyseisestä rikkomisesta kokonaisuudessaan (tuomio 6.12.2012, komissio v. Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, 43 kohta).
- 194 Sen sijaan jos yritys on osallistunut välittömästi yhteen tai useampaan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen muodostavaan kilpailunvastaiseen toimintaan, mutta ei ole näytetty toteen, että kyseinen yritys aikoi omalla toiminnallaan myötävaikuttaa muiden kartellin osallistujien yhteisten päämäärien tavoittelemiseen ja että yritys tiesi kaikesta kyseisten samaan päämäärään pyrkivien osallistujien suunnittelemasta tai toteuttamasta

kilpailunvastaisesta käyttäytymisestä tai että se saattoi kohtuudella ennakoida sen ja oli valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin, komissiolla on oikeus katsoa tämän yrityksen olevan vastuussa ainoastaan toiminnasta, johon se on osallistunut välittömästi, ja muiden samaan päämäärään pyrkivien osallistujien suunnittelemasta tai toteuttamasta käyttäytymisestä, jonka osalta on todistettu, että se tiesi siitä tai että se on saattanut kohtuudella ennakoida sen ja on ollut valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin (tuomio 6.12.2012, komissio v. Verhuizingen Coppins, C-441/11 P, EU:C:2012:778, 44 kohta).

- 195 Lopuksi unionin tuomioistuin täsmensi, että erilaisten toimintojen luokittelumiseksi yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi jatkuvaksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi ei siis ollut tarpeen selvittää, täydensivätkö ne toisiaan siinä mielessä, että kunkin niistä tarkoituksena oli vastata yhteen tai useampaan tavanomaisen kilpailun seuraukseen, ja myötävaikuttivatko ne vuorovaikutuksen kautta kaikkien kyseisten toimintojen toteuttajien haluamien kilpailunvastaisten vaikutusten toteuttamiseen sellaisen kokonaisvaltaisen suunnitelman puitteissa, jolla oli yksi yhtenäinen päämäärä. Edellytys, joka koskee käsitettä yksi yhtenäinen päämäärä, merkitsee sitä vastoin sitä, että on selvitettävä, onko olemassa sellaisia seikkoja, jotka ovat ominaisia rikkomisen muodostavalle erilaiselle käyttäytymiselle ja jotka voivat osoittaa, että muiden rikkomiseen osallistuneiden yritysten konkreettisesti toteuttamalla käyttäytymisellä ei ole samaa kilpailua rajoittavaa päämäärää tai vaikutusta, eikä se siis kuulu ”kokonaissuunnitelmaan”, koska sen yhteisenä tavoitteena on kilpailun vääristäminen sisämarkkinoilla (ks. vastaavasti tuomio 19.12.2013, Siemens ym. v. komissio, C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:866, 247 ja 248 kohta).
- 196 Kuten edellä 191 ja 192 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, katsottaessa, että yritys on osallistunut yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkuvaan kilpailusääntöjen rikkomiseen, ratkaisevaa merkitystä on kolmella osatekijällä. Ensiksi edellytetään, että yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkuva kilpailusääntöjen rikkominen on ylipäänsä tapahtunut. Kyseisten eri menettelytapojen on oltava osa kokonaissuunnitelmaa, jolla on yksi yhtenäinen päämäärä. Toinen ja kolmas osatekijä koskevat oikeutta katsoa, että yritys on vastuussa yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta kilpailusääntöjen rikkomisesta. Yhtäältä kyseisen yrityksen on tullut aikoa omalla toiminnallaan myötävaikuttaa kaikkien osallistujien yhdessä tavoittelemien yhteisten päämäärien saavuttamiseen. Toisaalta yrityksen on tullut tietää muiden samoihin päämääriin pyrkivien yritysten suunnittelemasta tai toteuttamasta kilpailunvastaisesta toiminnasta tai saattaa kohtuudella ennakoida sen ja olla valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin (tuomio 24.9.2019, HSBC Holdings ym. v. komissio, T-105/17, valitus vireillä, EU:T:2019:675, 208 kohta; ks. vastaavasti myös tuomio 16.6.2011, Team Relocations ym. v. komissio, T-204/08 ja T-212/08, EU:T:2011:286, 37 kohta).

2) Todistustaakka ja näytön taso

- 197 Koska luokittelu yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi jatkuvaksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi merkitsee, että yrityksen katsotaan olevan vastuussa osallistumisesta kilpailuoikeuden rikkomiseen, on muistutettava, että kilpailuoikeuden alalla silloin, kun kyse on kilpailusääntöjen rikkomista koskevasta riita-asiasta, komission on näytettävä toteamansa rikkomisen toteen ja sen on esitettävä oikeudellisesti riittävä näyttö siitä, että tämän rikkomisen perustana olevat tosiseikat ovat olemassa (ks. tuomio 22.11.2012, E.ON Energie v. komissio, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 198 SEUT 101 artiklan 1 kohdan rikkomisen olemassaolon osoittamiseksi komission on esitettävä painavia, täsmällisiä ja yhtäpitäviä todisteita. Kaikkien komission esittämien todisteiden ei kuitenkaan tarvitse välttämättä täyttää näitä edellytyksiä suhteessa rikkomisen kuhunkin osatekijään. Riittää, että eri seikat, joihin komissio on vedonnut, täyttävät kokonaisvaltaisesti tarkasteltuina kyseisen vaatimuksen (ks. tuomio 1.7.2010, Knauf Gips v. komissio, C-407/08 P, EU:C:2010:389, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 199 Kun komissio todetessaan kilpailuoikeuden rikkomisen tukeutuu asiakirjatodisteisiin, kyseessä olevien yritysten tehtävänä ei ole kuitenkaan pelkästään esittää vaihtoehtoista uskottavaa selitystä komission teorialle, vaan niiden on myös vedottava siihen, että riidanalaisessa päätöksessä mainitut todisteet olivat riittämättömiä rikkomisen olemassaolon toteen näyttämiseksi (ks. tuomio 16.6.2015, FSL ym. v. komissio, T-655/11, EU:T:2015:383, 181 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 200 Lisäksi jos tuomioistuin on epätietoinen, ratkaisu on tehtävä sen yrityksen hyväksi, jolle rikkomisen toteutumisesta koskeva päätös on osoitettu (tuomio 16.2.2017, Hansen & Rosenthal ja H&R Wax Company Vertrieb v. komissio, C-90/15 P, ei julkaistu, EU:C:2017:123, 18 kohta). On muistutettava, että syyttömyysolettaman periaate on nimittäin unionin oikeuden yleinen periaate, joka nykyään mainitaan perusoikeuskirjan 48 artiklan 1 kohdassa. Tätä periaatetta sovelletaan yrityksiä koskevien kilpailusääntöjen rikkomiseen liittyviin menettelyihin, jotka voivat johtaa sakkojen tai uhkasakkojen määräämiseen (ks. edellä 108 kohta).

3) Riidanalainen päätös

- 201 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että Scania ja sovintomenettelyn osapuolet pyrkivät yhteiseen suunnitelmaan, jonka ainoana kilpailunvastaisena tavoitteena oli kilpailun rajoittaminen keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen markkinoilla ETA-alueella. Tämä tavoite on saavutettu menettelytavoilla, jotka alentavat osapuolten välisen strategisen epävarmuuden tasoa tulevien hintojen ja bruttohintojen korotusten sekä ympäristöstandardien mukaisten kuorma-automallien käyttöönoton ajankohdan ja siihen liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämisen osalta (riidanalaisen päätöksen 317 perustelukappale). Komissio täsmensi, että osapuolten välinen tietojenvaihto
- liittyi bruttohintojen ja -hinnastojen suunniteltuihin muutoksiin sekä satunnaisesti nettohintojen suunniteltuihin muutoksiin tai asiakkaille tarjottuihin alennuksiin tehtyihin muutoksiin sekä näiden muutosten ajankohtiin
 - liittyi Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytetyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaan ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämiseen
 - oli keino jakaa muita kilpailun kannalta arkaluonteisia tietoja, kuten tietoja toimitusajoista, tilauksista, varastoista, kohdennetuista markkinaosuuksista, nykyisistä nettohinnoista, alennuksista ja bruttohinnastoista (myös ennen niiden voimaantuloa) ja tietoja raskaiden ajoneuvojen konfiguraattoreista.
- 202 Komissio katsoi, että edellä mainittu toiminta oli osa yhteistä suunnitelmaa, jolla oli yksi kilpailunvastainen tavoite, viidestä syystä, jotka esitetään yksityiskohtaisesti jäljempänä 452–462 kohdassa. Nämä syyt liittyivät muun muassa siihen, että kilpailunvastainen yhteydenpito koski samoja tuotteita eli keskiraskaita ja raskaita kuorma-autoja ja samaa

kuorma-autonvalmistajien ryhmää, siihen, että jaettujen tietojen luonne (hinnoittelun luonnetta ja erityisten ympäristöstandardien mukaisten kuorma-automallien käyttöönoton ajankohtaa koskevat tiedot) oli pysynyt samanlaisena koko rikkomisen keston ajan, siihen, että kilpailunvastainen yhteydenpito oli jatkunut runsaana ja systemaattisena, sekä siihen, että yhteydenpidon luonne, laajuus ja tarkoitus olivat pysyneet samoina rikkomisen koko keston ajan huolimatta siitä, että yhteydenpitoon osallistuneiden työntekijöiden lukumäärä ja sisäiset velvollisuudet olivat muuttuneet rikkomisen aikana.

4) Kantajien väite, jonka mukaan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen käsite edellyttää, että komissio yksilöi useita toisiinsa selvästi liittyviä rikkomisia

- 203 Vastauksessaan kantajat väittivät, että turvautuminen yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen käsitteeseen edellyttää sitä, että komissio yksilöi useita toisiinsa selvästi liittyviä rikkomisia. Kantajien mukaan yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkuva kilpailusääntöjen rikkominen ei voi kattaa menettelytapoja, jotka eivät sellaisenaan muodosta rikkomista.
- 204 Tämän oletaman perusteella kantajat väittivät ensinnäkin, että komission olisi pitänyt arvioida kutakin yhteydenpitotasoa koskevia todisteita erikseen todetakseen, muodostiko kukin taso rikkomisen, ja jos näin oli, määrittää sen laajuus ja kilpailunvastainen tavoite. Toiseksi komission olisi pitänyt arvioida, oliko kyseiset kilpailusääntöjen rikkomiset katsottava yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi sillä perusteella, että niillä pyrittiin kokonaissuunnitelmaan, jolla oli yksi ainoa kilpailunvastainen tavoite. Kolmanneksi ja viimeiseksi komission olisi pitänyt arvioida yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen ajallista ja maantieteellistä laajuutta kaikkien todisteiden perusteella. Kantajien mukaan komissio jätti huomiotta kaksi ensimmäistä vaihetta ja katsoessaan, että kyse oli yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta kilpailusääntöjen rikkomisesta, perusteli sitä toteamalla, että päätoimipaikkaa alemmalla tasolla ja Saksan tasolla käyty yhteydenpito oli luonteeltaan ja ulottuvuudeltaan samanlaista kuin yhteydenpito ylimmän johdon tasolla. Näin tehdessään komissio on niiden mukaan katsonut, että kyse on yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta kilpailusääntöjen rikkomisesta siellä, missä sitä ei ole tapahtunut.
- 205 Tämä kantajien väite, joka on tutkittava ennen kolmannen, neljännen, viidennen, kuudennen ja seitsemännen kanneperusteen tutkimista, on hylättävä.
- 206 Tämän perustelun lähtökohta, jonka mukaan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen on käsitettävä menettelytapoja, joiden on erikseen tarkasteltuina katsottava merkitsevän SEUT 101 artiklan rikkomista, ei saa tukea unionin tuomioistuinten oikeuskäytännöstä. Kuten edellä on jo todettu, unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että SEUT 101 artiklan rikkominen voi johtua useista toimenpiteistä tai jopa jatkuvasta käyttäytymisestä, ”vaikka yksi tai useampi osatekijä tästä useiden toimenpiteiden sarjasta tai tästä jatkuvasta käyttäytymisestä voisi sellaisenaankin ja erikseen tarkasteltuna merkitä kyseisen määräyksen rikkomista” (ks. edellä 191 kohta).
- 207 Unionin tuomioistuin on todennut, että kun eri toimenpiteet kuuluvat ”kokonaissuunnitelmaan”, koska niiden yhteisenä tavoitteena on kilpailun vääristäminen sisämarkkinoiden sisällä, komissiolla on oikeus kohdistaa vastuu näistä toimenpiteistä sen mukaan, miten yritykset ovat osallistuneet kilpailusääntöjen rikkomiseen kokonaisuutena arvioiden (tuomio 7.1.2004, Aalborg Portland ym. v. komissio, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, 258 kohta).

- 208 Tästä oikeuskäytännöstä seuraa, että yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen toteaminen ei välttämättä edellytä sitä, että komissio näyttää toteen useita SEUT 101 artiklan soveltamisalaan kuuluvia rikkomisia, vaan että se osoittaa, että sen yksilöimät eri toiminnot kuuluvat kokonaissuunnitelmaan, jolla on yksi yhtenäinen kilpailunvastainen päämäärä. Sillä, että komissio osoittaa tällaisen suunnitelman olemassaolon ja sen, että edellä mainitut toimet liittyvät kyseiseen suunnitelmaan, on näin ollen erityistä merkitystä.
- 209 Oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että yhtenä kokonaisuutena pidettävän rikkomisen käsite koskee muun muassa tilannetta, jossa useat yritykset ovat osallistuneet rikkomiseen, joka muodostuu jatkuvasta käyttäytymisestä, jolla on yksi ainoa taloudellinen tavoite eli kilpailun vääristäminen (ks. vastaavasti tuomio 7.11.2019, Campine ja Campine Recycling v. komissio, T-240/17, ei julkaistu, EU:T:2019:778, 269 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 210 Käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että komissio ei ole riidanalaisessa päätöksessä luokitellut kunkin kolmen yhteydenpitotason toimia SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomiseksi. Se katsoi sitä vastoin, että nämä toimet yhdessä tarkasteltuina olivat osa kokonaissuunnitelmaa, jolla pyrittiin toteuttamaan yksi ainoa kilpailunvastainen tavoite eli kilpailun rajoittaminen keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen markkinoilla ETA-alueella. Tämän päätelmän tehdäkseen komissio on edellä 195 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti vedonnut edellä mainituille menettelyille ominaisiin viiteen seikkaan, jotka on esitetty tiivistetysti edellä 202 kohdassa. Edellä 206–208 kohdassa esitetyn analyysin valossa tämä komission lähestymistapa ei ole virheellinen.
- 211 Edellä esitetystä seuraa, että kantajien väitteet on hylättävä siltä osin kuin ne perustuvat virheelliseen oletukseen, jonka mukaan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen käsitteeseen turvautuminen edellyttää, että komissio yksilöi useita rikkomisia. Kolmannen, neljännen, viidennen, kuudennen ja seitsemännen kanneperusteen jäljempänä esitetyn tarkastelun perusteella unionin yleinen tuomioistuin voi tutkia muun muassa sen komission päätelmän perusteltavuuden, jonka mukaan riidanalaisessa päätöksessä yksilöidyt eri toiminnot kuuluvat kokonaissuunnitelmaan, jolla pyritään yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailunvastaisen tavoitteen toteuttamiseen, ja muodostavat näin ollen yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen.

b) Kolmas kanneperuste, joka koskee SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin tietojenvaihdon päätoimipaikkaa alemmalla tasolla on katsottu merkitsevän näiden määräysten rikkomista

- 212 Kantajat esittävät tämän kanneperusteen yhteydessä kaksi väitettä. Yhtäältä ne arvostelevat komissiota siitä, että se on katsonut, että kollusiivisen yhteydenpidon kolme tasoa liittyivät toisiinsa, muun muassa päätoimipaikkaa alempi taso kahteen muuhun tasoon (ensimmäinen väite). Tässä yhteydessä ne väittävät, ettei näiden tasojen, jotka toimivat toisistaan erillään, välillä ollut mitään yhteydenpitoa tai yhteistä kokousta. Toisaalta kantajat arvostelevat komissiota siitä, että se on katsonut kolmen edellä mainitun tason väitettyyn yhteyteen tukeutuen, että kollusiivinen yhteydenpito päätoimipaikkaa alemmalla tasolla merkitsi SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomista (toinen väite).
- 213 Komissio kiistää kantajien väitteet.

214 Ennen kahden edellä mainitun väitteen tarkastelua on palautettava mieleen riidanalaisen päätöksen asian kannalta merkitykselliset kohdat.

1) Riidanalainen päätös

215 Riidanalaisen päätöksen 213 perustelukappaleessa komissio totesi SEUT 101 artiklassa tarkoitettujen sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen olemassaoloa koskevan kysymyksen tarkastelua koskevassa osassa, että kartellin osapuolet olivat yhteydessä eri tasoihin ja että joskus eri tasojen, esimerkiksi päätoimipaikkaa alemman tason työntekijöiden ja Saksan tason työntekijöiden, välillä pidettiin yhteisiä kokouksia. Komissio täsmensi edellä mainitussa 213 perustelukappaleessa, että näitä yhteyksiä toisiinsa yhdistäviä tekijöitä olivat niiden sisältö, ajankohdat, selvät keskinäiset viittaukset ja kerättyjen tietojen toimittaminen, ja se antoi tältä osin esimerkkejä Saksan tasolla vaihdettujen tietojen toimittamisesta kartellin kunkin osapuolen päätoimipaikkaan.

216 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 315–317 perustelukappaleessa, että kyse oli yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta kilpailusääntöjen rikkomisesta, ja totesi, että kaikki riidanalaisen päätöksen 6.2 kohdassa esitetyt (kolmen tason) kollusiiviset yhteydet, jotka esitettiin aikajärjestyksessä, muodostivat yhteisen suunnitelman, jonka ainoana kilpailunvastaisena tavoitteena oli kilpailun rajoittaminen keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen markkinoilla ETA-alueella. Komission mukaan tämä tavoite on saavutettu menettelytavoilla, jotka alentavat osapuolten välisen strategisen epävarmuuden tasoa tulevien hintojen ja bruttohintojen korotusten sekä ympäristöstandardien mukaisten kuorma-automallien käyttöönoton ajankohdan ja siihen liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämisen osalta (riidanalaisen päätöksen 317 perustelukappale).

217 Päätelmänsä, jonka mukaan tietojenvaihdon siirtyminen ylimmän johdon tasolta Saksan tasolle ei vaikuttanut rikkomisen jatkuvaan luonteeseen, tueksi komissio totesi riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleen a alakohdassa, että eri tasoilla pidettyjen kokousten aikataulut olivat ajallisesti huomattavan päällekkäiset. Komissio totesi, että vaikka ylimmän johdon tason yhteydenpito keskeytettiin syyskuussa 2004, yhteydenpito kahdella muulla tasolla jatkui. Erityisesti vuosina 2003–2007 järjestettiin yhdessä kokouksia ja hoidettiin yhteyksiä kilpailijoiden välillä päätoimipaikkaa alemmalla tasolla ja Saksan tasolla, ja usein päätoimipaikan työntekijät osallistuivat Saksan tasolla pidettyihin kokouksiin ja päinvastoin. Komissio vetosi myös siihen, että päätoimipaikkaa alemmalla tasolla osapuolet keskustelivat toistuvasti vaihdettavista tiedoista ja tietojenvaihdon tasosta.

2) Ensimmäinen väite

218 Kantajien ensimmäisestä väitteestä, joka koskee kollusiivisen yhteydenpidon kolmen tason välisiä ”yhteyksiä”, on todettava, että komissio on vedonnut seuraaviin seikkoihin, jotka osoittavat tällaisten yhteyksien olemassaolon: näiden tasojen osallistujat olivat samojen yritysten eli Scanian ja sovintomenettelyn osapuolten työntekijöitä; tietojenvaihto oli samansisältöistä kullakin tasolla; eri tasoilla pidettyjen kokousten aikataulut olivat ajallisesti päällekkäiset; tasojen välillä tehtiin keskinäisiä viittauksia ja vaihdettiin kerättyjä tietoja; eri tasojen välillä oli toisinaan yhteydenpitoa ja kokouksia; komissio viittaa erityisesti päätoimipaikkaa alemman tason työntekijöiden ja asianomaisten yritysten Saksan tason työntekijöiden keskinäiseen yhteydenpitoon ja heidän välisiinsä kokouksiin (ks. riidanalaisen päätöksen 213 perustelukappale ja 327 perustelukappaleen a alakohta).

- 219 Kantajien tämä väite perustuu muun muassa siihen, ettei yhteistoimintajärjestelyn kolmen tason välillä ole keskinäistä yhteydenpitoa tai yhteisiä kokouksia.
- 220 Tältä osin on ensinnäkin huomattava, että – kuten edellä 215 ja 217 kohdasta ja vastineen 122 kohdassa esitetyistä komission selvennyksistä ilmenee – komissio ei ole perustanut toteamustaan, jonka mukaan kollusiivisen yhteydenpidon tasot liittyivät toisiinsa, siihen, että ylimmän johdon tason ja päätoimipaikkaa alemman tason välillä sekä ylimmän johdon tason ja Saksan tason välillä oli yhteyksiä tai yhteisiä kokouksia. Komissio tukeutui yksinomaan siihen, että päätoimipaikkaa alemman tason ja Saksan tason välillä oli yhteyksiä ja yhteisiä kokouksia. Näin ollen kantajien väitteet, joilla pyritään osoittamaan, ettei ylimmän johdon tason ja päätoimipaikkaa alemman tason sekä ylimmän johdon tason ja Saksan tason välillä ollut keskinäistä yhteydenpitoa ja yhteisiä kokouksia, ovat tehottomia.
- 221 Toiseksi on todettava, että komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että päätoimipaikkaa alemman tason ja Saksan tason välillä oli yhteydenpitoa ja yhteisiä kokouksia, erityisesti vuosina 2003–2007) (riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleen a alakohta). Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, että tämä oli yksi niistä seikoista, joihin komissio tukeutui todetakseen rikkomisen jatkuvuuden.
- 222 Tämän komission toteamuksen osalta asiakirja-aineistosta ilmenee, että kokouksia kauppamessujen valmistelemiseksi järjestettiin usein samana ajankohtana ja samassa paikassa päätoimipaikkaa alemmalla tasolla ja Saksan tasolla ja että päätoimipaikkaa alemman tason osallistujille ilmoitettiin Saksan tason tietojenvaihdon sisällöstä, että osallistujat välittivät tämän sisällön yritystensä sisällä ja että yleisemmin he olivat yhteydessä Saksan tason tietojenvaihdon osapuoliin.
- 223 Unionin yleinen tuomioistuin viittaa tältä osin erityisesti riidanalaisen päätöksen 137 perustelukappaleessa esitettyihin todisteisiin, jotka koskevat Münchenissä (Saksa) 24.8.2004 pidettyä kilpailijoiden välistä kokousta. [luottamuksellinen] mukaan kokoukseen osallistui päätoimipaikkaa alemman tason ja Saksan tason työntekijöitä. Läsnä olleista Scanian työntekijöistä A edusti päätoimipaikkaa alemmpaa tasoa ja B Saksan tasoa. Tässä kokouksessa vaihdettiin tietoja tulevista hinnankorotuksista Saksan markkinoilla ja ympäristöstandardien mukaisten kuorma-automallien markkinoille saattamisen päivämääristä. [luottamuksellinen] laatima power point -esitys, johon viitataan riidanalaisen päätöksen 137 perustelukappaleessa, osoittaa, että 24.8.2004 pidetyssä kokouksessa vaihdetut tiedot välitettiin [luottamuksellinen] päätoimipaikalle.
- 224 Unionin yleinen tuomioistuin viittaa myös riidanalaisen päätöksen 147 perustelukappaleessa esitettyihin todisteisiin, jotka osoittavat, että päätoimipaikkaa alemmalla tasolla työskenteleville työntekijöille ilmoitettiin 4.–5.7.2005 Münchenissä pidetyssä kilpailijoiden välisessä kokouksessa Saksan tasolla käydyn hintoja koskeneen tietojenvaihdon sisällöstä. Tarkemmin sanottuna unionin yleinen tuomioistuin viittaa [luottamuksellinen] päätoimipaikkaa alemman tason työntekijän C:n muiden, kilpailevien yritysten niin ikään päätoimipaikkaa alemman tason työntekijöille lähettämään sähköpostiviestiin. Kyseisessä sähköpostiviestissä C viittasi edellä mainittuun 4.–5.7.2005 pidettyyn kokoukseen ja totesi muun muassa, että [luottamuksellinen] oli tässä kokouksessa antanut kilpailijoille tietoja [luottamuksellinen] nykyisestä (Saksan markkinoihin perustuvasta) hinnastosta ja pyysi erityisesti sähköpostiviestin vastaanottajia tekemään saman. [luottamuksellinen] päätoimipaikan työntekijä, joka kuului edellä mainitun sähköpostiviestin vastaanottajiin, vastasi, että hänen yrityksensä haluaisi jatkaa hintatietojen vaihtoa markkinoiden (eli Saksan) tasolla, ja ilmoitti niiden [luottamuksellinen] työntekijöiden

- nimet, joihin oli otettava yhteyttä tämän tietojenvaihdon yhteydessä. C:n sähköpostiviesti oli osoitettu myös Scanian päätoimipaikkaa alemman tason työntekijälle D:lle, joka oli osallistunut edellä mainittuun 4.–5.7.2005 pidettyyn kokoukseen. Asiakirja-aineistosta ilmenee, ettei D saanut edellä mainittua sähköpostiviestiä, koska hänen nimensä oli väärin kirjoitettu (ks. riidanalaisen päätöksen 147 perustelukappale). C:n sähköpostiviesti osoittaa kuitenkin, että päätoimipaikkaa alemman tason työntekijät, Scanian palveluksessa olevat työntekijät mukaan lukien, olivat tietoisia hintatietojen vaihdosta edellä mainitussa 4.–5.7.2005 pidetyssä kokouksessa.
- 225 Unionin yleinen tuomioistuin huomauttaa myös, että vaikka tietyt osallistujayritysten työntekijät olivat päätoimipaikan työntekijöitä, he osallistuivat Saksan tason tietojenvaihtoon, mikä tukee komission päätelmää päätoimipaikkaa alemman tason ja Saksan tason välisistä yhteyksistä. Unionin yleinen tuomioistuin viittaa erityisesti [luottamuksellinen] C:n ja [luottamuksellinen] E:n tapauksiin. Vaikka nämä olivat päätoimipaikan työntekijöitä, he olivat aktiivisia ja järjestivät Saksan tason tietojenvaihtoa.
- 226 Edellä esitetystä seuraa, että komission toteamus, jonka mukaan päätoimipaikkaa alemman tason ja Saksan tason välillä oli yhteyksiä, on näytetty toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla.
- 227 Kolmanneksi kantajat ovat tämän kanneperusteen yhteydessä riitauttaneet myös komission riidanalaisen päätöksen 213 perustelukappaleessa esittämän väitteen, jonka mukaan kollusiivisen yhteydenpidon tasojen välillä tehtiin selviä keskinäisiä viittauksia, ja riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleen a alakohdassa olevan toteamuksen, jonka mukaan kartellin osapuolet keskustelivat toistuvasti päätoimipaikkaa alemmalla tasolla vaihdettavista tiedoista ja siitä, millä tasolla tiedot oli vaihdettava.
- 228 Nämä komission väitteet on näytetty toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla. Muun muassa riidanalaisen päätöksen 116 perustelukappaleessa esitetyistä todisteista, jotka koskevat päätoimipaikkaa alemmalla tasolla 3.–4.7.2001 pidettyä kilpailijoiden välistä kokousta, ilmenee, että päätoimipaikan työntekijät olivat tietoisia Saksan tason tietojenvaihdon sisällöstä, että he katsoivat, että tämä tietojenvaihto meni ”liian pitkälle” ja että se oli ”mahdollisesti vaarallista”. Riidanalaisen päätöksen 117 perustelukappaleessa esitetyistä todisteista ilmenee, että edellä mainitussa 3.–4.7.2001 pidetyssä kokouksessa kilpailijat sopivat tulevaisuudessa vaihtavansa päätoimipaikkaa alemmalla tasolla tuotteita koskevia tietoja ja teknisiä tietoja mutta eivät hintoja tai vertailutietoja koskevia tietoja. Myös riidanalaisen päätöksen 147 perustelukappaleessa esitetyistä todisteista ilmenee (ks. edellä 224 kohta), että päätoimipaikkaa alemman tason työntekijät keskustelivat siitä, mitä tietoja oli vaihdettava milläkin tasolla, ja että tässä yhteydessä jotkut näistä työntekijöistä ilmaisivat toiveensa siitä, että hintatietoja vaihdettaisiin ainoastaan Saksan tasolla.
- 229 Edellä esitetystä seuraa, että kantajat eivät onnistu tämän kanneperusteen yhteydessä kyseenalaistamaan komission toteamuksia, jotka on esitetty muun muassa riidanalaisen päätöksen 213 perustelukappaleessa ja 327 perustelukappaleen a alakohdassa ja jotka koskevat kollusiivisen yhteydenpidon kolmen tason välisiä yhteyksiä. Kuten edellä on jo todettu, komissio on vedonnut tiettyihin seikkoihin, joita ei ole riitautettu ja jotka osoittavat, että kollusiivisen yhteydenpidon kolme tasoa liittyivät toisiinsa (ks. edellä 218 kohta), nimittäin siihen, että osallistujat olivat samojen yritysten työntekijöitä, siihen, että kollusiivisen yhteydenpidon osalta kolmella eri tasolla pidettyjen kokousten aikataulut olivat ajallisesti päällekkäiset, tai seikkoihin, jotka on riitautettu kyseenalaistamatta niitä tämän kanneperusteen yhteydessä, nimittäin siihen, että kartellin eri osapuolten päätoimipaikkaa alemman tason työntekijöiden ja Saksan tason työntekijöiden välillä

oli yhteydenpitoa. Unionin yleinen tuomioistuin katsoo näiden seikkojen perusteella, että kollusiivisen yhteydenpidon kolme tasoa liittyivät toisiinsa ja etteivät ne toimineet toisistaan erillään ja itsenäisesti.

3) Toinen väite

- 230 Kantajien esittämän toisen väitteen (ks. edellä 212 kohta) osalta on muistutettava, että komissio ei ole riidanalaisessa päätöksessä luokitellut kollusiivista yhteydenpitoa päätoimipaikkaa alemmalla tasolla (eikä myöskään kollusiivista yhteydenpitoa kahdella muulla tasolla erikseen tarkasteltuina) SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomiseksi, vaan se katsoi, että kolmen tason kaikki yhteydenpito oli osa yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkuvaa kilpailusääntöjen rikkomista, koska sillä pyrittiin yhteiseen suunnitelmaan, jonka kilpailuvastaisena tavoitteena oli kilpailun rajoittaminen keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen markkinoilla ETA-alueella muun muassa tietojenvaihdolla, joka alensi strategisen epävarmuuden tasoa tulevien hintojen ja bruttohintojen korotusten sekä Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytetyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohdan ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämisen osalta (riidanalaisen päätöksen 317 perustelukappale).
- 231 On myös muistutettava, että komissio ei ollut velvollinen luokittelemaan päätoimipaikkaa alemmalla tasolla, kun sitä tarkastellaan erikseen, tapahtuvaa tietojenvaihtoa erilliseksi SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomiseksi todetakseen, että kyse oli yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta kilpailusääntöjen rikkomisesta (ks. edellä 208 kohta).
- 232 Edellä esitetystä seuraa, että kantajien tämä väite perustuu virheelliseen olettamaan, jonka mukaan komissio on riidanalaisessa päätöksessä luokitellut päätoimipaikkaa alemmalla tasolla käydyn tietojenvaihdon SEUT 101 artiklan ja ETA 53 artiklan rikkomiseksi. Tästä virheellisestä olettamasta huolimatta on kuitenkin tutkittava edellä 208–211 kohdassa esitetyt seikat huomioon ottaen ja kantajien väitteiden valossa, missä määrin tietojenvaihto päätoimipaikkaa alemmalla tasolla myötävaikutti edellä 230 kohdassa esitetyn yhteisen suunnitelman toteuttamiseen.
- 233 Tältä osin on ensinnäkin muistutettava, että – kuten ensimmäisen väitteen tarkastelun yhteydessä todettiin – päätoimipaikkaa alemmalla tasolla toimineille osallistujille ilmoitettiin Saksan tason tietojenvaihdon sisällöstä, että osallistujat välittivät tämän sisällön yritystensä sisällä ja että yleisemmin he olivat yhteydessä Saksan tason tietojenvaihdon osapuoliin (ks. edellä 222 kohta). Näin ollen päätoimipaikkaa alemman tason työntekijät myötävaikuttivat edellä mainitun yhteisen suunnitelman toteuttamiseen osallistumalla tietojenvaihtoon, joka alensi strategisen epävarmuuden tasoa tulevien hintojen ja ympäristöstandardien mukaisten kuorma-automallien markkinoille saattamisen ajankohdan osalta.
- 234 Toiseksi riidanalaisen päätöksen 144 perustelukappaleessa esitetyt todisteet, jotka koskevat päätoimipaikkaa alemmalla tasolla 3.–4.2.2005 Lyonissa (Ranska) pidettyä kilpailijoiden välistä kokousta, osoittavat, että [luottamuksellinen] ilmoitti kyseisessä kokouksessa muille valmistajille, muun muassa Scanialle, erään valmistamansa kuorma-automallin tulevasta 5 prosentin hinnankorotuksesta. On huomattava, että kantajat ovat väittäneet, että nämä tiedot olivat julkisia edellä mainitun kokouksen ajankohtana ja että ne ovat tämän väitteen tueksi esittäneet vastauskirjelmässään ja joitakin päiviä ennen istuntoa artikkelin erikoislehdestä, jonka sähköinen versio oli päivätty 4.2.2005. Tämän todisteen tutkittavaksi ottamisesta riippumatta unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että edellä mainittu artikkeli ei osoita kantajien väitteen perusteltavuutta, koska [luottamuksellinen] 3.–4.2.2005 pidetyssä kokouksessa toimittamat tiedot

- olivat laajuudeltaan suuremmat kuin edellä mainittuun artikkeliin sisältyvät tiedot, joissa viitattiin [luottamuksellinen] kuorma-automallin hinnannousuun ainoastaan Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoiden osalta.
- 235 Hintatiedot, jotka [luottamuksellinen] antoi 3.–4.2.2005 pidetyssä päätoimipaikkaa alemman tason kokouksessa, osoittavat, että tietojenvaihto tällä tasolla – riippumatta siitä, rikottiinko sillä kilpailusääntöjä – myötävaikutti edellä 230 kohdassa esitetyn yhteisen suunnitelman toteuttamiseen siltä osin kuin ne osoittavat, että tämä tietojenvaihto koski myös kuorma-autojen hinnoitteluun liittyviä eikä pelkästään teknisiä kysymyksiä.
- 236 Kolmanneksi riidanalaisen päätöksen 146 perustelukappaleessa esitetystä [luottamuksellinen] sisäisestä sähköpostiviestistä, jonka on lähettänyt kyseisen yrityksen päätoimipaikkaa alemman tason työntekijä F ja joka koskee 4.–5.7.2005 pidettyä kilpailijoiden välistä kokousta, ilmenee, että päätoimipaikkaa alemman tason työntekijät, mukaan lukien Scanian päätoimipaikan työntekijät, vaihtoivat tietoja, jotka koskivat muun muassa Euro 4–Euro 5 -ympäristöstandardien mukaisten kuorma-automallien markkinoille saattamisen ajankohtaa. Esimerkiksi edellä mainitussa sähköpostiviestissä F ilmoitti kollegoilleen 4.–5.7.2005 pidetyssä kokouksessa esiin tuodusta seikasta, että Scania ”[esitti] [luottamuksellinen] tapahtumassa täydellisen valikoiman Euro 4 -standardin (ja joitakin Euro 5 [-standardin]) mukaisia moottoreita”, ja siitä, että Euro 4 -standardin mukaisista moottoreista oli tehty Scialle jo 2 000 tilausta. F ilmoitti kollegoilleen esimerkiksi myös, että [luottamuksellinen] edellä mainitussa kokouksessa antamien tietojen mukaan sen asiakkaat eivät olleet riitauttaneet Euro 5 -standardin käyttöönottoon liittyvää hintojen nousua ja että 6 000 tämän standardin mukaista kuorma-autoa oli jo myyty. Päätoimipaikkaa alemmalla tasolla 4.–5.7.2005 pidetyssä kokouksessa käydyn tietojenvaihdon sisältökin osoittaa, että tietojenvaihto päätoimipaikkaa alemmalla tasolla myötävaikutti edellä 230 kohdassa esitetyn yhteisen suunnitelman toteuttamiseen siltä osin kuin se osoittaa, että kyseinen tietojenvaihto koski myös tiettyjen ympäristöstandardien mukaisten kuorma-automallien markkinoille saattamisen ajankohtaa.
- 237 Neljänneksi on muistutettava, että kolmen tason kollusiiviseen yhteydenpitoon osallistuneet olivat samojen yritysten työntekijöitä, että päätoimipaikkaa alemmalla tasolla pidettyjen kokousten aikataulut olivat ajallisesti päällekkäiset kahdella muulla tasolla pidettyjen kokousten kanssa ja että päätoimipaikkaa alemman tason työntekijöiden ja Saksan tason työntekijöiden välillä oli keskinäistä yhteydenpitoa (ks. edellä 218 ja 229 kohta).
- 238 Näiden seikkojen perusteella on todettava, että tietojenvaihto päätoimipaikkaa alemmalla tasolla myötävaikutti edellä 230 kohdassa esitetyn yhteisen suunnitelman toteuttamiseen ja että komissiolla oli näin ollen oikeus ottaa se huomioon tehdäkseen päätelmän yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen olemassaolosta.
- 239 Tämä kanneperuste on edellä esitetyt seikat huomioon ottaen hylättävä.
- c) Neljäs kanneperuste, joka koskee perusteluvollisuuden laiminlyöntiä ja SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on katsonut, että kantajat olivat tehneet sopimuksen tai osallistuneet yhdenmukaistettuun menettelytapaan, joka koski päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa***
- 240 Kantajien tämän kanneperusteen yhteydessä esittämät perustelut voidaan jakaa kolmeen osaan, joita tarkastellaan jäljempänä peräkkäin.

1) Neljännen kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee perusteluvollisuuden laiminlyöntiä

- 241 Kantajat väittävät, etteivät ne voi riidanalaiseen päätökseen sisältyvän päättelyn perusteella ymmärtää niiden syyksi luetun rikkomisen luonnetta ja laajuutta. Yhtäältä riidanalaisen päätöksen 1 artiklasta nimittäin ilmenee komission katsoneen, että kantajat olivat rikkoneet kilpailusääntöjä muun muassa sopimalla Euro 3–Euro 6 -standardien mukaisten päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohdasta ja että tämä käyttäytyminen merkitsi erillistä rikkomista. Toisaalta riidanalaisen päätöksen 243 ja 321 perustelukappaleessa näyttää myös väitettävän, että edellä mainittua yhteistoimintaa koskevat tosiseikat ”liittyvät” väitettyyn hintoja ja bruttohintoja koskevaan kartelliin ja ”täydentävät” sitä, mikä viittaa siten siihen, että pelkkä teknologian käyttöönottoajankohtaa koskeva tietojenvaihto ei sellaisenaan merkitse rikkomista.
- 242 Kantajat katsovat, että tämä komission päättelyn epäjohtonmukaisuus merkitsee SEUT 296 artiklan rikkomista ja että riidanalainen päätös on tällä perusteella kumottava.
- 243 Kantajat arvostelevat komissiota myös siitä, ettei se ole selittänyt syitä, joiden vuoksi päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa koskeva tietojenvaihto muodosti tarkoitukseen perustuvan rikkomisen.
- 244 Komissio kiistää kantajien väitteet.
- 245 On tärkeää muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 296 artiklan toisessa kohdassa määrätty perusteluvollisuus on olennainen menettelymääräys, joka on erotettava perustelujen oikeellisuudesta, joka kuuluu riidanalaisen toimen aineelliseen laillisuuteen. Näin ollen perustelujen on oltava kyseessä olevan toimen luonteen mukaisia ja niissä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava toimen tehneen toimielimen toimenpiteen päättely siten, että niille, joita toimi koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimen laillisuuden. Erityisesti yksittäistapauksia koskevien päätösten osalta tällaisten päätösten perustelemista koskevan velvollisuuden tarkoitus on paitsi antaa toimivaltaiselle tuomioistuimelle mahdollisuus tutkia päätöksen laillisuus myös antaa niille, joita päätös koskee, riittävät tiedot sen arvioimiseksi, onko päätös mahdollisesti virheellinen siten, että sen pätevyys voidaan riitauttaa (ks. tuomio 7.11.2019, *Campine ja Campine Recycling v. komissio*, T-240/17, ei julkaistu, EU:T:2019:778, 321 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 246 Lisäksi perusteluvollisuuden täyttymistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetuilla henkilöillä, joille toimenpide on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, sillä tutkittaessa sitä, täyttävätkö toimen perustelut SEUT 296 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon sen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. tuomio 7.11.2019, *Campine ja Campine Recycling v. komissio*, T-240/17, ei julkaistu, EU:T:2019:778, 322 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 247 Lisäksi SEUT 296 artiklan mukainen perusteluvollisuus edellyttää, että päätöksen perustana oleva päättely on selkeää ja yksiselitteistä. Toimen perustelujen pitää siis olla johdonmukaiset eikä niissä saa varsinkaan olla sisäisiä ristiriitaisuuksia, jotka haittaisivat toimeen johtaneiden syiden ymmärtämistä (ks. tuomio 29.9.2011, *Elf Aquitaine v. komissio*, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 151 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 248 Käsiteltävässä asiassa komissio totesi riidanalaisen päätöksen 236 perustelukappaleessa toistetussa 7.2.3 kohdassa, jonka otsikko on ”Kilpailun rajoittaminen”, että kilpailunvastaisen toiminnan tarkoituksena oli kilpailun rajoittaminen ETA-alueella.
- 249 Komissio täsmensi riidanalaisen päätöksen 237 perustelukappaleessa, että kaikkien sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen tärkein osatekijä, joka voitiin käsiteltävässä asiassa luokitella kilpailunrajoitukseksi, muodostui hintojen ja bruttohintojen korotusten yhteensovittamisesta hintoja, päästöstandardien mukaisten uusien kuorma-automallien markkinoille saattamisen ajankohtaa ja siitä aiheutuneita lisäkustannuksia koskevan yhteydenpidon avulla sekä kilpailun kannalta arkaluonteisten tietojen vaihtamisesta.
- 250 Riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen b kohdassa komissio huomautti, että Scania oli tehnyt kilpailijoiden kanssa sopimuksia ja/tai osallistunut yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka koskivat Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytetyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille.
- 251 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 239 perustelukappaleessa, että kaikkien niiden sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen, joihin Scania oli osallistunut, tarkoituksena oli kilpailun rajoittaminen SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla ja että yritykset saattoivat niiden avulla mukauttaa hinnoittelustrategiaansa kilpailijoilta saatujen tietojen valossa.
- 252 Komissio selitti riidanalaisen päätöksen 243 perustelukappaleessa, että keskustellessaan uusien ympäristöstandardien käyttöönottopäivästä ja uuden teknologian aiheuttamista lisäkustannuksista kantajat saivat kilpailijoiltaan tietoja näiden bruttohintojen tasoon liittyvistä aikeista. Komission selitysten mukaan uuden ympäristöteknologian käyttöönottoon liittyvien kustannusten siirtäminen asiakkaille aiheutti muutoksia kyseisten kuorma-automallien bruttohintaan. Osapuolet tiesivät päivämäärän, josta lähtien uudet mallit (joihin lisäkustannukset siirretään) sisällytettäisiin kilpailijoiden bruttohinnastoon, koska ne tiesivät näiden uusien mallien markkinoille saattamisen päivämäärän. Näin ollen komission mukaan ympäristöstandardien mukaisten uusien kuorma-automallien markkinoille saattamisen ajankohtaa koskevien keskustelujen ja sopimusten luonne liittyi osapuolten kollusiiviseen yhteistyöhön hintojen ja bruttohintojen nousun osalta ja täydensi sitä.
- 253 Riidanalaisen päätöksen 315–350 perustelukappaleessa toistetusta 7.2.4 kohdasta, jonka otsikko on ”Yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkuva rikkominen”, ilmenee lisäksi, että komissio katsoi Scanian syyksi SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomisen, jonka se luokitteli yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi jatkuvaksi rikkomiseksi, joka koski keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen hinnoittelua ja bruttohintojen korotuksia ETA-alueella sekä Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytetyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille. Komission mukaan tämän kollusiivisen yhteydenpidon tavoitteena oli kilpailun rajoittaminen alentamalla kilpailijoiden välisen strategisen epävarmuuden tasoa tulevien hintojen, bruttohintojen korotusten, ympäristöstandardien mukaisten kuorma-automallien käyttöönoton ajankohdan ja siihen liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämisen osalta (riidanalaisen päätöksen 317 perustelukappale).

- 254 Komissio on toistanut riidanalaisen päätöksen 321 perustelukappaleessa kyseisen päätöksen 243 perustelukappaleessa esitetyn analyysin, jonka mukaan ympäristöstandardien mukaisten uusien kuorma-automallien markkinoille saattamisen ajankohtaa koskevien keskustelujen ja sopimusten luonne liittyi osapuolten kollusiiviseen yhteistyöhön hintojen ja bruttohintojen korotusten osalta ja täydensi sitä.
- 255 Lopuksi on muistutettava, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetaan seuraavaa:
”Seuraavat Scanian oikeudelliset yksiköt ovat – neuvottelemalla keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen hinnoista ja bruttohintojen korotuksista ETA-alueella sekä Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohdasta ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämisestä asiakkaille – rikkoneet SEUT 101 artiklaa ja [ETA-sopimuksen] 53 artiklaa seuraavina ajanjaksoina – –”
- 256 Edellä mainitusta riidanalaisen päätöksen esittelystä ilmenee yhtäältä, että – toisin kuin kantajat väittävät – komissio ei ole siinä luokitellut päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa koskevaa yhteistoimintaa erikseen SEUT 101 artiklan erilliseksi rikkomiseksi. Sitä vastoin on selvää, että komissio katsoi, että edellä mainittu yhteistoiminta oli osa yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkuvaa rikkomista, jonka ainoana kilpailunvastaisena tavoitteena oli kilpailun rajoittaminen keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen markkinoilla ETA-alueella.
- 257 Toisaalta muun muassa riidanalaisen päätöksen 236, 237, 239, 243 ja 321 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on katsonut, että päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa koskeva tietojenvaihto liittyi hintoja ja bruttohintojen korotuksia koskevaan tietojenvaihtoon ja täydensi sitä ja että kaikki tämä tietojenvaihto mahdollisti sen, että asianomaiset yritykset saattoivat mukauttaa hinnoittelustrategiansa kilpailijoilta saamiensa tietojen perusteella, mikä oli siten tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus.
- 258 Edellä esitetystä seuraa, että riidanalaisen päätöksen perusteluissa esitetään selkeästi ja yksiselitteisesti komission päättely siten, että unionin yleinen tuomioistuimien voi harjoittaa laillisuusvalvontaansa. Lisäksi kantajien unionin yleisessä tuomioistuimessa esittämien väitteiden sisältö ja yksityiskohtaisuus osoittavat, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat mahdollistaneet sen, että kantajat ovat voineet riitauttaa ne tehokkaasti unionin yleisessä tuomioistuimessa.
- 259 Edellä esitetyn perusteella käsiteltävän kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.
2) Neljännen kanneperusteen toinen osa, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ja SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on katsonut, että kantajat olivat tehneet sopimuksen tai osallistuneet yhdenmukaistettuun menettelytapaan, joka koski päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa
- 260 Kantajat kiistävät komission arvioinnin, jonka mukaan ne ovat tehneet sopimuksen tai osallistuneet yhdenmukaistettuun menettelytapaan, joka koskee päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa.
- 261 Tältä osin kantajat huomauttavat, että velvollisuus käyttää kuorma-autoissa Euro-standardien mukaisia moottoreita perustuu unionin lainsäädäntöön, josta kuorma-autovalmistajat ovat tietoisia, eikä se johdu innovaatioalan kilpailusta.

- 262 Kantajat väittävät myös, että Scania oli aina noudattanut eri Euro-päästöstandardeja jo ennen unionin säännöstössä asetettujen määräaikojen soveltamista ja että sen tuotanto suunniteltiin yleensä noin kuusi tai seitsemän vuotta ennen mainitussa säännöstössä säädettyä määräpäivää, joka koski kyseisten standardien mukaisten teknologioiden käyttöönottoa. Kantajien mukaan tämä seikka ei ole yhteensopiva sen komission väitteen kanssa, jonka mukaan Scania on tehnyt kilpailijoidensa kanssa sopimuksen tai osallistunut Euro-standardien mukaisten tekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa koskevaan yhdenmukaistettuun menettelytapaan.
- 263 Kantajat vetoavat myös siihen, että päästövähennystekniikoiden markkinoille tuonnin ajankohdat vaihtelevat hyvin paljon kuorma-autonvalmistajien välillä, mikä niiden mukaan kyseenalaistaa sen, että nämä päivämäärät olisi yhteensovitettu.
- 264 Kantajat kiistävät myös sen, että riidanalaisessa päätöksessä kuvattu tietojenvaihto osoittaisi niiden tehneen sopimuksen tai osallistuneen yhdenmukaistettuun menettelytapaan, joka koskisi uusien päästövähennystekniikoiden käyttöönottoa.
- 265 Komissio kiistää kantajien väitteet.
- 266 Tältä osin on todettava, että käsitteet ”sopimus” ja ”yritysten yhteenliittymien päätökset” ja ”yhdenmukaistettu menettelytapa” kattavat subjektiiviselta kannalta samankaltaisia yhteistyön muotoja, jotka eroavat toisistaan ainoastaan voimakkuutensa ja ilmenemismuotojensa osalta (ks. tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., C-8/08, EU:C:2009:343, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 267 Unionin tuomioistuin on jo todennut yhdenmukaistetun menettelytavan määritelmästä, että sellaisella menettelytavalla tarkoitetaan yritysten välistä yhteistoiminnan muotoa, jolla korvataan tietoisesti kilpailun riskit yritysten välisellä käytännön yhteistyöllä, ilman että tehtäisiin varsinaista sopimusta (ks. tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., C-8/08, EU:C:2009:343, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 268 Yhdenmukaistetun menettelytavan olemassaoloa osoittavat menettelytapojen yhteensovittamisen ja yhteistyön kriteerit eivät täytyäkseen suinkaan edellytä todellisten yhteisten ”suunnitelmien” laadintaa, vaan niitä on tarkasteltava sellaisesta perustamissopimuksen kilpailua koskeville määräyksille ominaisesta näkökulmasta, jonka mukaan jokaisen yrityksen on itsenäisesti määrättävä yhteismarkkinoilla noudatettavaksi aikomastaan toimintalinjasta ja niistä sopimusehdoista, joita se aikoo tarjota asiakaskunnalleen (ks. tuomio 28.5.1998, Deere v. komissio, C-7/95 P, EU:C:1998:256, 86 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 119 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 119 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 269 Vaikka tämä itsenäisyysvaatimus ei suljekaane pois talouden toimijoiden oikeutta sopeutua järkevästi kilpailijoidensa todettuun tai odotettuun markkinakäyttäytymiseen, sen kanssa on kuitenkin ehdottomasti ristiriidassa se, että tällaiset toimijat olisivat keskenään minkäänlaisessa suorassa tai epäsuorassa yhteydessä niin, että yhteydenpito voi joko vaikuttaa jonkin tosiasiallisen tai mahdollisen kilpailijan markkinakäyttäytymiseen tai paljastaa tällaiselle kilpailijalle sen, kuinka toimija on päättänyt käyttäytyä tai aikoo käyttäytyä markkinoilla, kun yhteydenpidon tarkoituksena tai vaikutuksena on sellaisten kilpailuolosuhteiden muodostuminen, jotka eivät vastaisi tavanomaisia olosuhteita kyseisillä markkinoilla, kun otetaan huomioon tarjottujen tavaroiden tai palveluiden luonne, yritysten merkittävyys ja lukumäärä sekä kyseisten

markkinoiden laajuus (ks. tuomio 28.5.1998, Deere v. komissio, C-7/95 P, EU:C:1998:256, 87 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 120 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

270 Unionin tuomioistuin on siten todennut, että kilpailijoiden välillä tehtävä tietojenvaihto voi olla kilpailusääntöjen vastaista, jos se alentaa kyseessä olevien markkinoiden toimintaan liittyvän epävarmuuden astetta tai poistaa tämän epävarmuuden kokonaan ja tämän vuoksi rajoittaa yritysten välistä kilpailua (ks. tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 121 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

271 Nyt käsiteltävässä asiassa on muistutettava, että riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen b alakohdassa komissio huomautti, että Scania oli tehnyt kilpailijoidensa kanssa sopimuksia ja/tai osallistunut yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka koskivat Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille. Tämä komission väite perustuu useisiin riidanalaisessa päätöksessä esitettyihin todisteisiin, jotka osoittavat sen perusteltavuuden.

272 Ensinnäkin on viitattava 6.4.1998 Brysselissä (Belgia) pidetyn ylimmän johdon tason kokouksen pöytäkirjaan, joka on esitetty riidanalaisen päätöksen 103 perustelukappaleessa. Tämä pöytäkirja osoittaa selvästi, että kokouksen osanottajat vaihtoivat tietoja hinnoista sekä Euro 3 -standardin mukaisten kuorma-automallien markkinoille saattamisen ajankohdasta ja että ne sopivat, etteivät ne ottaisi käyttöön tämän standardin mukaisia tekniikoita ennen kuin niiden käyttöönotosta tulisi pakollista. Edellä mainittu pöytäkirja osoittaa myös, että kokouksen osanottajat vaihtoivat tietoja uuden teknologian käyttöönoton vaikutuksista hintoihin. Koska kyseisessä pöytäkirjassa viitataan "[luottamuksellinen] kaikkiin jäseniin", voidaan päätellä, että Scania osallistui edellä mainittuun 6.4.1998 pidettyyn kokoukseen.

273 Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin viittaa Göteborgissa (Ruotsi) 10.–11.4.2003 pidettyyn ylimmän johdon tason kokoukseen, johon Scania osallistui ja joka esitetään riidanalaisen päätöksen 127 perustelukappaleessa. Tähän kokoukseen osallistuneen [luottamuksellinen] edustajan käsin kirjoittamat muistiinpanot, jotka esitettiin kyseisessä perustelukappaleessa, osoittavat, että osanottajat vaihtoivat tietoja hinnoista ja Euro 4 -standardin mukaisten teknologioiden käyttöönotosta. Muistiinpanoissa todetaan seuraavaa:

"[luottamuksellinen] myynti euroina 4.10.2004. [luottamuksellinen]/Scania voi ottaa sen käyttöön aikaisemmin, mutta ei aio tehdä niin. Kaikki sopivat käyttöönotosta [luottamuksellinen] "Myyntin sisällyttäminen"."

274 Edellä 273 kohdassa mainitun 10.–11.4.2003 pidetyn kokouksen sisältöä selvennetään [luottamuksellinen] kilpailijoille, mukaan lukien Scania, 8.5.2003 lähettämässä faksissa, joka on esitetty riidanalaisen päätöksen 128 perustelukappaleessa ja jossa todetaan seuraavaa:

"Göteborgissa pidetyssä kokouksessamme keskusteltiin Euro 4 -eritelmien mukaisten ajoneuvojen markkinoille saattamisesta. Tein aloitteen keskustellakseni tästä kysymyksestä kollegamme [G:n] kanssa. Vaikka [luottamuksellinen] epäilee sitä, että pitäisimme kaikki lupauksemme, hän hyväksyy markkinoille saattamisen syyskuussa 2004, [luottamuksellinen]. On täysin selvää, ettei meidän pitäisi tarjota niitä myyntiin ennen kyseistä päivämäärää. Oletan, että olemme edelleen samaa mieltä ja että sitoudumme tähän ajankohtaan. Jos syystä tai toisesta ette voi tehdä niin, olkaa hyvät ja ilmoittakaa minulle siitä vastaamalla faksiin."

- 275 Kantajat vetosivat [*luottamuksellinen*] hallinnollisen menettelyn aikana antamiin selityksiin, joiden mukaan edellä 273 kohdassa mainituissa muistiinpanoissa ei viitattu kuorma-autonvalmistajien välisen sopimuksen olemassaoloon vaan niissä todettiin ainoastaan, että kaikki olivat hyväksyneet todeksi sen, että Euro 4 -standardin mukaisia moottoreita ei todennäköisesti tuotaisi markkinoille ennen [*luottamuksellinen*] syyskuuta 2004. On kuitenkin katsottava, että nämä jälkikäteen esitetyt selitykset eivät ole vakuuttavia; ne ovat ristiriidassa [*luottamuksellinen*] edustajan muistiinpanojen ja 8.5.2003 päivätyn faksin selvän sanamuodon kanssa, jotka osoittavat, että kilpailijat olivat sopineet Euro 4 -standardien mukaisten moottoreiden toimittamisesta syyskuussa 2004.
- 276 Kolmanneksi on viitattava [*luottamuksellinen*] edustajan H:n kilpailijoille, mukaan lukien Scaniaalle, 16.9.2004 lähettämään sähköpostiviestiin, jossa hän ilmoitti päätöksestään olla osallistumatta Hannoverissa (Saksa) järjestettävään ylimmän johdon tason kokoukseen. Kyseisessä, riidanalaisen päätöksen 138 perustelukappaleessa esitetystä sähköpostiviestistä, todettiin lisäksi seuraavaa:
- ”Tämän päätöksen perustana on pettymys. Pidän sietämättömänä tiettyjen kollegojen (erityisesti yhden) käyttäytymistä Euro 4:ää ja Euro 5:tä koskevassa tiedonannossa sekä tapaa, jolla nämä kollegat ovat yrittäneet vahingoittaa kuorma-autoteollisuuden ja erityisesti tiettyjen kollegojensa imagoa – –”
- 277 [*luottamuksellinen*] on selittänyt hallinnollisessa menettelyssä esitetystä ja riidanalaisen päätöksen 138 perustelukappaleessa esitetystä suullisessa lausunnossaan, että Euro 4 -standardin mukainen teknologia oli otettu käyttöön ennen kilpailijoiden kanssa sovittua päivämäärää eli syyskuuta 2004 (ks. edellä 273 ja 274 kohta) ja että tämä oli syynä [*luottamuksellinen*] edustajan kyseisessä sähköpostiviestissä ilmaisemaan tyytymättömyyteen. Asiakirja-aineistosta ilmenee, että tämän tapahtuman jälkeen tietojenvaihto ylimmän johdon tasolla päättyi (riidanalaisen päätöksen 138 perustelukappale).
- 278 Edellä 276 kohdassa esitetty [*luottamuksellinen*] edustajan sähköpostiviesti, luettuna edellä 273 ja 274 kohdassa esitettyjen todisteiden valossa, osoittaa, että kilpailijoiden, muun muassa Scanian, välillä oli sopimus Euro 4 -standardin mukaisten teknologioiden markkinoille saattamisen ajankohdasta.
- 279 Kantajat vetosivat [*luottamuksellinen*] edustajan ja edellä 276 kohdassa esitetyn sähköpostiviestin laatijan valaechoiseen lausuntoon, jossa tämä selitti, että hänen sähköpostiviestinsä oli lähetetty [*luottamuksellinen*] ja [*luottamuksellinen*] välisten jännitteiden vuoksi ja ettei Euro 4 -standardin mukaisten moottoreiden käyttöönottoajankohdasta ollut mitään sopimusta. Kantajien mukaan edellä mainittua valaechoista lausuntoa tukee se, että [*luottamuksellinen*] ja sen edustaja eivät reagoineet mitenkään Scanian ilmoitukseen, joka koski sen ensimmäisen Euro 4 -standardin mukaisen moottorin esittelemistä 31.3.2004 pidetyssä lehdistötilaisuudessa. Kantajien voidaan olettaa, että jos valmistajat olisivat sopineet Euro 4 -standardin mukaisen teknologian käyttöönoton ajankohdasta, [*luottamuksellinen*] edustaja olisi reagoinut samalla tavalla Scanian ilmoitukseen.
- 280 Tämä kantajien väite ei vaikuta vakuuttavalta.
- 281 Yhtäältä edellä mainitusta valaechoisesta lausunnosta on todettava, että edellä 276 kohdassa esitetyn sähköpostiviestin laatija antoi sen useita vuosia hallinnollisen menettelyn kannalta merkityksellisten tapahtumien jälkeen ja näin ollen in tempore suspecto. Sen sisällöllä ei näin

- ollen voida kyseenalaistaa objektiivisempien, rikkomisajanjaksolta peräisin olevien todisteiden, kuten edellä 274 kohdassa esitetyn faksin, todistusarvoa eikä edellä 277 kohdassa mainitun [luottamuksellinen] lausunnon todistusarvoa (ks. vastaavasti tuomio 27.9.2006, Archer Daniels Midland v. komissio, T-59/02, EU:T:2006:272, 277 kohta; tuomio 8.7.2008, Lafarge v. komissio, T-54/03, ei julkaistu, EU:T:2008:255, 379 kohta ja tuomio 29.6.2012, E.ON Ruhrgas ja E.ON v. komissio, T-360/09, EU:T:2012:332, 201 kohta). Kaikki nämä todisteet osoittavat, että kuorma-autonvalmistajien välillä oli Euro 4 -standardin mukaisen teknologian käyttöönottopäivää koskeva sopimus.
- 282 Toisaalta 31.3.2004 pidettyä Scanian lehdistötilaisuutta koskevan väitteen osalta on todettava, että kantajien toimittamassa lehdistötiedotteessa ei suinkaan vahvistettu niiden näkemystä vaan ilmoitettiin Euro 4 -standardin mukaisten 420 hevosvoiman (horse power) moottorien käyttöön ottamisesta syyskuussa 2004 yhdenmukaisesti sen ajankohdan kanssa, josta kilpailijat sopivat Göteborgissa 10.–11.4.2003 pidetyssä kokouksessa (ks. edellä 273 ja 274 kohta).
- 283 Neljänneksi unionin yleinen tuomioistuin viittaa kilpailijoiden, muun muassa Scania DE:n, väliseen tietojenvaihtoon, joka tapahtui 2.–8.12.2004 ja joka koski vuodelle 2005 suunniteltuja hinnankorotuksia (riidanalaisen päätöksen 140 perustelukappale). Tässä yhteydessä [luottamuksellinen] ilmoitti laskuttavansa 5 410 euroa siirtymisestä Euro 3 -standardista Euro 4 -standardiin.
- 284 Kuten riidanalaisen päätöksen 141 perustelukappaleesta ilmenee, Scania DE:n edustaja B lähetti 2.12.2004 kilpailevien yritysten työntekijöille sähköpostiviestin, jossa hän tiedusteli, minä päivänä ja millä bruttohinnalla Euro 4 ja Euro 5 -standardien mukaiset moottorit toimitettaisiin. Edustaja [luottamuksellinen] vastasi toimittamalla pyydettyt tiedot ja totesi erityisesti, että Euro 4 -standardin mukaisille moottoreille lisähinta oli 11 500 euroa ja Euro 5 -standardin mukainen lisähinta 1 800 euroa. B toimitti 17.12.2004 saamansa tiedot kilpailijoille (riidanalaisen päätöksen 142 perustelukappale).
- 285 Viidenneksi on viitattava 12.9.2005 pidettyyn kokoukseen, joka on esitetty riidanalaisen päätöksen 149 perustelukappaleessa ja joka koski muun muassa ”Euro 4/5 -tilannetta” ja ”vuodelle 2006 suunniteltuja hinnankorotuksia”. Käsin kirjoitetuista muistiinpanoista ilmenee, että tässä kokouksessa kilpailijat, joiden joukossa oli Scania DE:n edustaja I, vaihtoivat tietoja Euro 4 ja Euro 5 -standardien mukaisten kuorma-automallien käyttöönottopäivästä ja niiden hinnoittelusta.
- 286 Kuudenneksi on viitattava 21.7.2009 päivättyyn sähköpostiviestiin, joka on esitetty riidanalaisen päätöksen 180 perustelukappaleessa ja jossa [luottamuksellinen] työntekijä ehdotti seuraavan kohdan merkitsemistä 17.–18.9.2009 pidettävän Scania DE:n järjestämän kilpailijoiden välisen kokouksen esityslistaan: ”Euro VI – niin – onko meillä oikeus puhua siitä ja haluammeko sitä?”
- 287 Riidanalaisen päätöksen 181 perustelukappaleessa mainitaan edellä 286 kohdassa mainittu 17.9.–18.9.2009 pidetty kokous. Edellä mainitussa perustelukappaleessa esitetyistä todisteista, joita kantajat eivät ole kiistäneet, ilmenee, että kilpailijat vaihtoivat tietoja Euro 6 -standardin mukaisen teknologian käyttöönottoajankohdasta ja vuodelle 2010 suunnitelluista hinnankorotuksista.
- 288 Edellä 272–287 kohdassa esitetyistä todisteista ja tosiseikoista ilmenee, että komissio on osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla, että Scania oli tehnyt kilpailijoidensa kanssa sopimuksia ja/tai osallistunut yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka koskivat Euro

- 3-Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille.
- 289 Kantajien edellä 261–263 kohdassa esittämät väitteet eivät horjuta tätä päätelmää. Erityisesti on huomattava, että päästöjä koskevien Euro-standardien käyttöönottoajankohtia koskeva eurooppalainen säännöstö koski ainoastaan kyseisten standardien käyttöönottoon sovellettavia määräaikoja (ks. riidanalaisen päätöksen johdanto-osan kuudes perustelukappale) eikä velvoittanut kuorma-autojen valmistajia vaihtamaan tietoja näiden standardien mukaisten tuotteiden markkinoille tuonnin ajankohdasta. Se seikka, että Scania suunnitteli tuotantoaan useita vuosia ennen tietyn Euro-standardin käyttöönottoa koskevan unionin lainsäädännön mukaista määräpäivää, ei myöskään osoita, ettei Scania osallistunut yhteistoimintaan muiden kuorma-autonvalmistajien kanssa. Myöskään se, että päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohdat vaihtelevat kuorma-autojen valmistajien kesken, ei osoita sitä, ettei niiden välillä olisi vaihdettu tietoja siten, että ne voivat tämän tietojenvaihdon avulla saada tietoonsa kilpailijoidensa suunnitelmat.
- 290 Edellä esitetyn perusteella käsiteltävän kanneperusteen toinen osa on hylättävä.
- 3) Neljännen kanneperusteen kolmas osa, jonka mukaan päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa koskeva tietojenvaihto ei merkitse tarkoitukseen perustuvaa rikkomista*
- 291 Kantajat väittävät, että asiakirja-aineistoon sisältyvistä todisteista ilmenee korkeintaan, että asianosaiset ovat poikkeuksellisesti jakaneet tietoja päästövähennystekniikoidensa markkinoille saattamisen ajankohdasta. Tämä harvinainen tietojenvaihto ei kuitenkaan ole tarkoitukseen perustuva kilpailusääntöjen rikkominen. Kantajien mukaan riidanalaisessa päätöksessä ei esitetä näyttöä siitä, että päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa koskevien tietojen vaihtamisen voitaisiin lähtökohtaisesti katsoa haittaavan normaalin kilpailun normaalia toimintaa tutkimatta sen vaikutuksia.
- 292 Kantajien mukaan on nimittäin vaikea ymmärtää, millä tavoin käyttöönottoajankohtia koskeva tietojenvaihto voisi millään tavoin viivästyttää tai rajoittaa kilpailua kyseessä olevan uuden teknologian tarjonnassa, koska ensinnäkin uuden päästöjen valvontatekniikan tekninen kehittäminen kestää noin kuusi tai seitsemän vuotta, toiseksi kaikkien valmistajien oli kehiteltävä uudet Euro-standardien mukaiset moottorit, ja ne ottivat kyseiset tekniset standardit käyttöön ennen Euroopan lainsäädännössä asetettuja määräaikoja, ja kolmanneksi Euro-standardien mukaisten kuorma-autojen kysyntä oli käytännössä hyvin vähäistä ennen kyseisten standardien muuttumista pakollisiksi. Kantajien mukaan tietojenvaihdon tarkoituksena ei selvästikään ollut ”viivästyttää” päästövähennystekniikoiden käyttöönottoa.
- 293 Komissio kiistää kantajien väitteet.
- 294 On muistutettava, että komissio totesi riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen b alakohdassa ja 239 perustelukappaleessa, että kaikkien niiden sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen, joihin Scania oli osallistunut ja jotka koskivat päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille, tarkoituksena oli SEUT 101 artiklassa tarkoitettu kilpailun rajoittaminen ja että yritykset saattoivat niiden avulla mukauttaa hinnoittelustrategiaansa kilpailijoilta saatujen tietojen valossa. Lisäksi komissio selitti riidanalaisen päätöksen 243 et 321 perustelukappaleessa, että ympäristöstandardien mukaisten uusien kuorma-automallien

markkinoille saattamisen ajankohtaa koskevien keskustelujen ja sopimusten luonne liittyi osapuolten kollusiiviseen yhteistyöhön hintojen ja bruttohintojen korotusten osalta ja täydensi sitä. On myös muistutettava, että komissio totesi, että kyse oli yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta kilpailusääntöjen rikkomisesta, jonka tavoitteena oli kilpailun rajoittaminen keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen markkinoilla ETA-alueella ja joka muodostui menettelytavoista, jotka alensivat osapuolten välisen strategisen epävarmuuden tasoa muun muassa tulevien hintojen ja bruttohintojen korotusten osalta (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 317 perustelukappale).

- 295 Edellä esitetystä seuraa, että kantajien edellä 291 ja 292 kohdassa esittämät väitteet perustuvat joukkoon virheellisiä oletuksia.
- 296 Kuten edellä on todettu, komissio ei ole luonnehtinut päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa koskevaa tietojenvaihtoa täysin erilliseksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi. Tätä tietojenvaihtoa ei myöskään ole erikseen luokiteltu tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi, vaan se on otettu huomioon yhdessä muiden yhteistoimintamenettelyjen kanssa. Riidanalaisen päätöksen 239 perustelukappaleessa tämä ”sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen kokonaisuus” luokiteltiin tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi, jonka avulla osallistujat saattoivat mukauttaa hinnoittelustrategiaansa kilpailijoilta saatujen tietojen valossa.
- 297 Lisäksi on todettava, että komission päätelmä yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen olemassaolosta ei perustu toteamukseen, jonka mukaan päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohdasta tehdyt sopimukset tai yhdenmukaistetut menettelytavat muodostivat esteen uusien teknologioiden tarjoamiselle, kuten edellä 292 kohdassa esitetystä kantajien perusteluista ilmenee. Komission päätelmä perustuu toteamukseen siitä, että nämä yhteistoimintamenettelyt täydensivät hintoja ja bruttohintojen korottamista koskevia yhteistoimintamenettelyjä. Riidanalaisessa päätöksessä esitetystä kilpailijoiden välisen tietojenvaihdon sisällöstä ilmenee nimittäin, että sellaisten teknologioiden käyttöönotto, joilla varmistetaan kuorma-autojen moottoreiden yhdenmukaisuus Euro-standardien kanssa, saattoi vaikuttaa kyseisten kuorma-automallien hintoihin ja johtaa näiden hintojen nousuun. Kilpailijat keskustelivat keskenään paitsi uusien tekniikoiden käyttöönoton ajankohdasta, myös siihen liittyvien kustannusten siirtämisestä asiakkaille. Näin ollen komissio saattoi perustellusti todeta riidanalaisen päätöksen 243 ja 321 perustelukappaleessa, että keskustellessaan uusien tekniikoiden käyttöönoton ajankohdasta ja siitä aiheutuvista lisäkustannuksista kilpailijat olivat tietoisia suunniteltujen bruttohintojen tasosta ja näiden bruttohintojen korotusajankohdasta. Tästä seuraa, että edellä 292 kohdassa esitetyt kantajien väitteet perustuvat riidanalaisen päätöksen virheelliseen ymmärtämiseen ja ovat tehottomia.
- 298 Siltä osin kuin on kyse siitä, merkitseekö kuorma-autojen valmistajien välinen tietojenvaihto, jonka perusteella ne saavat tiedon kilpailijoidensa bruttohintojen suunnitellusta tasosta ja näiden bruttohintojen korotusajankohdasta, tarkoitukseen perustuvaa kilpailunrajoitusta, on todettava, että tätä kysymystä ei ole käsitelty kantajien tämän kanneperusteen yhteydessä esittämillä väitteillä, jotka perustuvat – kuten jo todettiin – siihen virheelliseen käsitykseen, että komissio moitti kyseisiä valmistajia uusien tekniikoiden tarjonnan estämisestä (ks. edellä 297 kohta). Kaiken varalta on muistutettava, että kilpailijoiden välillä tapahtuva tietojenvaihto voi olla kilpailusääntöjen vastaista, jos se alentaa kyseessä olevien markkinoiden toimintaan liittyvän epävarmuuden astetta tai poistaa tämän epävarmuuden kokonaan ja tämän vuoksi rajoittaa yritysten välistä kilpailua (ks. edellä 270 kohta). Etenkin sellaisen tietojenvaihdon tarkoituksen on katsottava olevan kilpailunvastainen, joka on omiaan poistamaan epävarmuuden asianomaisten

väliltä sen suhteen, minä ajankohtana, missä laajuudessa ja millä tavoin asianomaiset yritykset toteuttavat markkinakäyttäytymisen mukautuksen (ks. tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 122 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

299 Kun otetaan huomioon edellä 298 kohdassa esitetty oikeuskäytäntö, on todettava, että kilpailijoiden välinen tietojenvaihto, jonka avulla ne voivat saada tietoja suunnitellusta bruttohintatasosta ja näiden bruttohintojen korotusajankohdista ja poistaa siten tulevaan käyttäytymiseensä liittyvän epävarmuuden, merkitsee tarkoitukseen perustuvaa kilpailunrajoitusta (ks. vastaavasti tuomio 16.9.2013, Mamoli Robinetteria v. komissio, T-376/10, EU:T:2013:442, 72 kohta).

300 Edellä esitetyn perusteella tämän kanneperusteen kolmas osa on hylättävä. Näin ollen se on hylättävä kokonaisuudessaan.

d) Viides kanneperuste, joka koskee SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on luonnehtinut Saksan tason tietojenvaihtoa tarkoitukseen perustuvaksi rikkomiseksi

1) Alustavia huomautuksia

301 Kantajat väittävät, ettei komissio ole esittänyt täsmällisiä ja yhtäpitäviä todisteita, jotka tukisivat väitettä, jonka mukaan Saksan tason tietojenvaihto oli riittävä kilpailunrajoitus, jotta sitä voidaan pitää 11.9.2014 annetussa tuomiossa CB v. komissio (C-67/13 P, EU:C:2014:2204) tarkoitettuna tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena.

302 Kantajat väittävät, että Saksan tasolla vaihdettujen tietojen sisällön, tavoitteiden sekä taloudellisten ja oikeudellisten puitteiden tarkastelu osoittaa, että komission tarkoitukseen perustuvaa arviointia rasittaa oikeudellinen virhe tai ilmeinen arviointivirhe.

303 Komissio kiistää kantajien väitteet.

304 On muistutettava, että komissio totesi riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleessa ensinnäkin, että Scania oli tehnyt sovintomenettelyn osapuolten kanssa sopimuksia ja/tai osallistunut yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka koskivat odotettavissa olevia bruttohintojen ja -hinnastojen muutoksia sekä näiden muutosten ajankohtia ja satunnaisesti asiakkaille tarjottujen nettohintojen tai alennusten suunniteltuja muutoksia, toiseksi, että Scania oli tehnyt sovintomenettelyn osapuolten kanssa sopimuksia ja/tai osallistunut yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka koskivat Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille, ja kolmanneksi, että Scania ja sovintomenettelyn osapuolet olivat vaihtaneet muita kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, kuten tietoja toimitusajoista, tehdyistä tilauksista ja varastotasosta, tavoiteosuuksista, nykyisistä nettohinnoista ja alennuksista, bruttohinnastoista (myös ennen niiden voimaantuloa) ja kuorma-autojen konfiguraattoreista).

305 Riidanalaisen päätöksen 212 perustelukappaleen mukaan komission kyseisen päätöksen 238 perustelukappaleessa esittämät yhteistoimintamenettelyt toteutettiin edellä 35–38 kohdassa yksilöidyillä kolmella tasolla ja erityisesti Saksan tasolla.

- 306 Komissio katsoi riidanalaisen päätöksen 239 perustelukappaleessa, että 238 perustelukappaleessa esitetyn sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen kokonaisuuden tarkoituksena oli kilpailun rajoittaminen SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla ja että yritykset saattoivat niiden avulla mukauttaa hinnoittelustrategiaansa kilpailijoilta saamiensa tietojen valossa.
- 307 On myös muistutettava, että komissio luokitteli kaikki nämä yhteistoimintajärjestelyt yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi jatkuvaksi rikkomiseksi, joka kesti vuodesta 1997 vuoteen 2011. Komission mukaan Scania ja sovintomenettelyn osapuolet pyrkivät yhteiseen suunnitelmaan, jonka ainoana kilpailunvastaisena tavoitteena oli kilpailun rajoittaminen keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen markkinoilla ETA-alueella. Tämä tavoite on saavutettu menettelytavoilla, jotka vähensivät kilpailijoiden strategisen epävarmuuden tasoa tulevien hintojen ja bruttohintojen korotusten sekä ympäristöstandardien mukaisten kuorma-autojen markkinoille saattamisen ajankohdan ja siihen liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämisen osalta.
- 308 Edellä esitetystä seuraa, että vaikka komissio ei käsiteltävässä asiassa luokitellut Saksan tasolla tapahtunutta kollusiivista yhteydenpitoa itsessään SEUT 101 artiklan rikkomiseksi, se katsoi, että tämä yhteydenpito oli tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus ja että se oli osa Scanian syyksi luettavaa yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkuvaa rikkomista, jonka toteutumiseen Scania myötävaikutti. Tämän kanneperusteen yhteydessä on tutkittava, onko komission arviointi, jonka mukaan kollusiivinen yhteydenpito Saksan tasolla merkitsi tarkoitukseen perustuvaa kilpailunrajoitusta, perusteltu.
- 309 Tältä osin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että tietyn tyyppinen yritysten toiminnan yhteensovittaminen ilmentää siinä määrin riittävää vahingollisuutta kilpailulle, jotta voidaan katsoa, ettei sen vaikutusten tutkiminen ole tarpeen (tuomio 11.9.2014, CB v. komissio, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 49 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 113 kohta; ks. vastaavasti myös tuomio 14.3.2013, Allianz Hungária Biztosító ym., C-32/11, EU:C:2013:160, 34 kohta).
- 310 Erottelu ”tarkoitukseen perustuvan rikkomisen” ja ”vaikutuksiin perustuvan rikkomisen” välillä liittyy siihen, että tiettyjen yritysten välisten yhteistoimintamuotojen voidaan jo luonteensa puolesta katsoa haittaavan kilpailun normaalia toimintaa (tuomio 11.9.2014, CB v. komissio, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 50 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 114 kohta; ks. vastaavasti myös tuomio 14.3.2013, Allianz Hungária Biztosító ym., C-32/11, EU:C:2013:160, 35 kohta).
- 311 On siis vakiintuneesti katsottu, että tietyn kollusiivisen käyttäytymisen, kuten sen, että kartellit vahvistavat hintoja horisontaalisesti, voidaan katsoa niin todennäköisesti johtavan haitallisiin vaikutuksiin erityisesti tavaroiden ja palvelujen hintojen, määrän tai laadun kannalta, että voidaan katsoa, että SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi ei ole tarpeen osoittaa, että kyseisellä käyttäytymisellä on konkreettisia vaikutuksia markkinoilla. Kokemus nimittäin osoittaa, että mainitunlainen käyttäytyminen johtaa tuotannon vähentämiseen ja hintojen korotuksiin, mikä taas johtaa resurssien huonoon jakautumiseen, mistä erityisesti kuluttajat kärsivät (tuomio 11.9.2014, CB v. komissio, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 51 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 115 kohta).

- 312 Jos yritysten toiminnan yhteensovittamisen tyyppin analyysistä ei kuitenkaan ilmene riittävää vahingollisuutta kilpailulle, on sitä vastoin tutkittava sen vaikutuksia, ja jotta se voidaan kieltää, on edellytettävä niiden eri seikkojen olemassaoloa, jotka osoittavat, että kilpailu on tosiasiallisesti estynyt, rajoittunut tai vääristynyt tuntuvasti (tuomio 14.3.2013, Allianz Hungária Biztosító ym., C-32/11, EU:C:2013:160, 34 kohta; tuomio 11.9.2014, CB v. komissio, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 52 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 116 kohta).
- 313 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sen arvioimiseksi, onko yritysten välinen sopimus tai yritysten yhteenliittymän päätös riittävän vahingollinen, jotta sitä voidaan pitää SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna ”tarkoitukseen perustuvana” kilpailunrajoituksena, on tarkasteltava sen lausekkeiden sisältöä, sen tavoitteita sekä sen taloudellista ja oikeudellista asiayhteyttä. Kyseistä asiayhteyttä arvioitaessa on myös otettava huomioon käyttäytymisen kohteena olevien tavaroiden tai palvelujen luonne sekä kyseisten markkinoiden toimintaan ja rakenteeseen liittyvät tosiasialliset olosuhteet (tuomio 11.9.2014, CB v. komissio, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 53 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 117 kohta; ks. myös vastaavasti tuomio 14.3.2013, Allianz Hungária Biztosító ym., C-32/11, EU:C:2013:160, 36 kohta).
- 314 Lisäksi on huomattava, että vaikka osapuolten aikomuksia ei ole tarpeen ottaa huomioon sen määrittämisessä, onko kyseinen yritysten välinen sopimus kilpailua rajoittava vai ei, mikään ei estä kilpailuviranomaisia tai kansallisia ja unionin tuomioistuimia ottamasta niitä huomioon (tuomio 14.3.2013, Allianz Hungária Biztosító ym., C-32/11, EU:C:2013:160, 37 kohta; tuomio 11.9.2014, CB v. komissio, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 54 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 118 kohta).
- 315 Etenkin kilpailijoiden välillä tehtävän tietojenvaihdon osalta on muistutettava siitä, että perusteita, jotka koskevat yhteensovittamista ja yhteistyötä, jotka ovat yhdenmukaistetun menettelytavan edellytyksiä, on tarkasteltava sellaisesta perustamissopimuksen kilpailua koskeville määräyksille ominaisesta näkökulmasta, jonka mukaan jokaisen talouden toimijan on itsenäisesti päätettävä toimintalinjasta, jota se aikoo noudattaa yhteismarkkinoilla (tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., C-8/08, EU:C:2009:343, 32 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 119 kohta).
- 316 Vaikka tämä itsenäisyysvaatimus ei suljakaan pois toimijoiden oikeutta sopeutua järkevästi kilpailijoidensa todettuun tai odotettuun käyttäytymiseen, sen kanssa on kuitenkin ehdottomasti ristiriidassa se, että tällaiset toimijat olisivat keskenään minkäänlaisessa suorassa tai epäsuorassa yhteydessä niin, että yhteydenpito voi joko vaikuttaa jonkin tosiasiallisen tai mahdollisen kilpailijan markkinakäyttäytymiseen tai paljastaa tällaiselle kilpailijalle sen, kuinka toimija on päättänyt käyttäytyä tai aikoo käyttäytyä markkinoilla, kun yhteydenpidon tarkoituksena tai vaikutuksena olisi sellaisten kilpailuolosuhteiden muodostuminen, jotka eivät vastaisi tavanomaisia olosuhteita kyseisillä markkinoilla, kun otetaan huomioon tarjottujen tuotteiden tai palveluiden luonne, yritysten merkittävyys ja lukumäärä sekä kyseisten markkinoiden laajuus (tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., C-8/08, EU:C:2009:343, 33 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 120 kohta).
- 317 Unionin tuomioistuin on siten todennut, että kilpailijoiden välillä tehtävä tietojenvaihto voi olla kilpailusääntöjen vastaista, jos se alentaa kyseessä olevien markkinoiden toimintaan liittyvän epävarmuuden astetta tai poistaa tämän epävarmuuden kokonaan ja tämän vuoksi rajoittaa

- yritysten välistä kilpailua (tuomio 2.10.2003, Thyssen Stahl v. komissio, C-194/99 P, EU:C:2003:527, 81 kohta; tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., C-8/08, EU:C:2009:343, 35 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 121 kohta).
- 318 Etenkin sellaisen tietojenvaihdon tarkoituksen on katsottava olevan kilpailunvastainen, joka on omiaan poistamaan epävarmuuden asianomaisten väliltä sen suhteen, minä ajankohtana, missä laajuudessa ja millä tavoin asianomaiset yritykset toteuttavat markkinakäyttäytymisen mukautuksen (tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 122 kohta; ks. myös vastaavasti tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., EU:C:2009:343, 41 kohta).
- 319 Yhdenmukaistetulla menettelytavalla voi lisäksi olla kilpailunvastainen tarkoitus, vaikka sillä ei ole välitöntä yhteyttä kuluttajahintoihin. SEUT 101 artiklan 1 kohdan sanamuodon perusteella ei nimittäin voida katsoa, että ainoastaan sellaiset yhdenmukaistetut menettelytavat olisivat kiellettyjä, jotka vaikuttaisivat välittömästi loppukuluttajien maksamiin hintoihin (tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 123 kohta; ks. myös vastaavasti tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., EU:C:2009:343, 36 kohta).
- 320 SEUT 101 artiklan 1 kohdan a alakohdasta käy päinvastoin ilmi, että yhdenmukaistettu menettelytapa voi olla tarkoitukseltaan kilpailunvastainen, jos sillä ”suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja” (tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., EU:C:2009:343, 37 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 124 kohta).
- 321 Joka tapauksessa SEUT 101 artikla, sen enempää kuin muutkaan perustamissopimuksen kilpailusäännöt, ei ole tarkoitettu yksinomaan kilpailijoiden tai kuluttajien välittömien intressien suojelemiseen vaan sillä pyritään suojelemaan myös markkinoiden rakennetta ja siten kilpailua sinänsä. Siihen toteamukseen, että yhdenmukaistetun menettelytavan tarkoitus on kilpailunvastainen, ei näin ollen vaadita sitä, että kyseisellä menettelytavalla on välitön yhteys kuluttajahintoihin (tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., C-8/08, EU:C:2009:343, 38 ja 39 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 125 kohta).
- 322 Lopuksi on muistutettava, että SEUT 101 artiklan 1 kohdan itse sanamuodosta ilmenee, että yhdenmukaistetun menettelytavan käsitteen suhteen edellytetään paitsi kyseisten yritysten välistä toiminnan yhdenmukaistamista myös tätä yhdenmukaistamista seuraavaa markkinakäyttäytymistä ja näiden kahden seikan välistä syy-yhteyttä (tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., C-8/08, EU:C:2009:343, 51 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 126 kohta).
- 323 Unionin tuomioistuin on tältä osin katsonut, että oli syytä olettaa, elleivät asianomaiset toimijat esitä niille kuuluneen näyttövelvollisuuden mukaisesti vastakkaista näyttöä, että yhdenmukaistamiseen osallistuvat ja edelleen markkinoilla toimivat yritykset ottivat markkinakäyttäytymisestään päättäessään huomioon kilpailijoidensa kanssa vaihtamansa tiedot. Unionin tuomioistuin on erityisesti todennut, että tällainen yhdenmukaistettu menettelytapa kuuluu SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, vaikka markkinoilla ei ilmenisi kilpailua

rajoittavia vaikutuksia (tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., C-8/08, EU:C:2009:343, 51 kohta ja tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 127 kohta).

2) *Vaihdettujen tietojen sisältö*

i) Riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen a alakohdassa tarkoitettujen bruttohintojen ja -hinnastojen suunnitellut muutokset ja näiden muutosten ajankohdat

- 324 Kantajat väittävät, että Saksan tasolla vaihdetut bruttohintoja koskevat tiedot eivät olleet omiaan vähentämään kilpailijoiden välistä ”strategista” epävarmuutta.
- 325 Tältä osin kantajat väittävät ensinnäkin, että Saksan tasolla vaihdetut hinnoittelutiedot koskivat jakelijoiden Saksassa toimiviin valtuutettuihin jälleenmyyjiin soveltamia voimassa olevia hintoja, eivätkä tulevia hintoja tai hinnoitteluaikeita. Toiseksi kantajat väittävät, että Saksan tason tietojenvaihto koski hintoja, jotka olivat jo julkisia, ja kolmanneksi ne väittävät, että vaihdetuilla bruttohintoilla ei ollut mitään informaatioarvoa loppukuluttajaan tosiasiallisesti sovellettävien hintojen osalta.
- *Kantajien väite, joka koskee sitä, olivatko Saksan tasolla vaihdetut tiedot nykyhetken vai tulevaisuuteen suuntautuvia.*
- 326 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 240 perustelukappaleessa, että kilpailijat keskustelivat keskenään useista eri tekijöistä, jotka koskivat tulevaa hinnoittelua ja bruttohintojen tulevaa kehitystä.
- 327 Kantajat riitauttavat komission riidanalaisessa päätöksessä tekemän päätelmän, jonka mukaan Saksan tasolla vaihdetut bruttohintoja koskevat tiedot koskivat tulevia bruttohintoja ja hinnoitteluaikeita. Ne väittävät lähinnä, että näiden tietojen vaihto koski voimassa olevia bruttohintoja eikä sillä näin ollen ollut sellaista strategista merkitystä, että sitä voitaisiin pitää tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena. Vaihdetut bruttohinnat olivat voimassa olevia (nykyisiä) hintoja, koska ne oli jo ennen vaihtoa ilmoitettu valtuutettujen jälleenmyyjien verkostoille tai niitä sovellettiin toimituksiin tai asiakkaiden jo tekemiin tilauksiin.
- 328 Tältä osin on todettava, että asiakirja-aineistoon sisältyy useita todisteita, jotka osoittavat, että Saksan tasolla käydyt keskustelut bruttohintojen korotuksista olivat selvästi tulevaisuuteen suuntautuvia ja niillä pyrittiin poistamaan kilpailijoiden tulevaan hinnoittelupolitiikkaan liittyvät epävarmuustekijät. Riidanalaisen päätöksen 140 perustelukappaleessa kuvattu tietojenvaihto 2.–8.12.2004 koski vuodelle 2005 suunniteltuja hinnankorotuksia, riidanalaisen päätöksen 149 perustelukappaleessa kuvattu 12.9.2005 käyty tietojenvaihto vuodelle 2006 suunniteltuja hinnankorotuksia, riidanalaisen päätöksen 158 perustelukappaleessa kuvattu kesä- ja heinäkuussa 2007 käyty tietojenvaihto vuodelle 2008 suunniteltua hinnankorotusta, riidanalaisen päätöksen 166 perustelukappaleessa kuvattu 12. ja 13.3.2008 käyty tietojenvaihto vuosille 2008 ja 2009 suunniteltuja hinnankorotuksia, riidanalaisen päätöksen 179 perustelukappaleessa kuvattu tietojenvaihto heinäkuussa 2009 vuodelle 2010 suunniteltuja hinnankorotuksia ja riidanalaisen päätöksen 190 perustelukappaleessa kuvattu 14.10.2010 päivätty sähköpostiviesti on osoitus vuodelle 2011 suunniteltuja hinnankorotuksia koskevasta tietojenvaihdosta. Scania DE:n työntekijät osallistuivat kaikkeen tähän tietojenvaihtoon.

- 329 Asiakirja-aineistosta ilmenee lisäksi, että sekä Scania että muut kilpailijat ilmoittivat toisilleen suunnittelemistaan hinnankorotuksista vastauksena jonkin kilpailijan tätä varten esittämiin pyyntöihin. Riidanalaisen päätöksen 140 perustelukappaleessa esitetystä 2.12.2004 päivätyssä sähköpostiviestissä [luottamuksellinen] Saksan tason työntekijä pyysi kilpailijoilta tietoja vuodelle 2005 suunnitelluista hinnankorotuksista ja totesi seuraavaa: ”Hinnankorotukset vuonna 2005: kuten joka vuosi, työnantaja haluaa tietää, nostatteko hintojanne ensi vuonna ja milloin”. Hän täsmensi lisäksi: ”Olkaa hyvät ja jakakaa tämän vuoksi nämä tiedot kaikkien kanssa yksittäisiin pyyntöihin kuluvan ajan säästämiseksi.” Samoin riidanalaisen päätöksen 179 perustelukappaleessa esitetystä 20.7.2009 päivätyssä sähköpostiviestissä, joka koskee muun muassa vuoden 2010 hinnankorotuksia koskevaa tietopyyntöä, todetaan seuraavaa: ”Kuten joka vuosi, yrityksessä on laadittava tulevaisuutta koskeva suunnitelma, ja sen yhteydessä [on käsiteltävä] toisiinsa liittyviä kysymyksiä.”
- 330 Kantajat kiistävät sen, että Saksan tasolla vaihdetut tiedot olivat tulevaisuuteen suuntautuvia, ja väittävät, että Saksan tasolla vaihdetut hintatiedot koskivat jakelijan valtuutetulle jälleenmyyjälle esittämiä bruttohinnastoja, jotka oli jo ilmoitettu valtuutetuille jälleenmyyjille ja jotka toimivat jo lähtökohtana loppuasiakkaiden tilauksille. Tämän väitteen tueksi kantajat vetoavat kahteen talousalan konsulttitoimiston laatimaan selonteeseen, joista ensimmäinen on päivätty 20.9.2016 ja toimitettu komissiolle hallinnollisen menettelyn aikana (jäljempänä 20.9.2016 päivätyt taloudellinen selvitys) ja joista toinen on päivätty 9.12.2017 ja esitetty ensimmäisen kerran unionin yleisessä tuomioistuimessa (jäljempänä 9.12.2017 päivätyt taloudellinen selvitys). Näissä kertomuksissa analysoidaan sellaista kilpailijoiden välistä tietojenvaihtoa, jossa Scania DE oli osallisena (ja joka mainitaan väitetiedoksiannossa ja riidanalaisessa päätöksessä), ja Scanian toimittamien tietojen perusteella se osoittaa väitetysti, että kussakin tapauksessa tämä tietojenvaihto koski bruttohinnastoja, jotka oli ilmoitettu – jo ennen kuin niistä ilmoitettiin Scania DE:n kilpailijoille – Scanian valtuutetuille jälleenmyyjille Saksassa tai joita oli käytetty viitearvona loppuasiakkaiden tilausten välittämisessä.
- 331 Tämä kantajien väite ei vakuuta unionin yleistä tuomioistuinta.
- 332 Riippumatta siitä, ovatko edellä 330 kohdassa mainituissa kahdessa selonteossa käytetyt tiedot, jotka kantajat olivat tilanneet puolustautuakseen hallinnollisessa menettelyssä ja unionin yleisessä tuomioistuimessa, luotettavia ja täsmällisiä, on huomattava, että riidanalaisessa päätöksessä esitetty tietojenvaihto osoittaa useilta osin, että hinnankorotuksia, joista keskusteltiin tämän tietojenvaihdon aikana, sovellettiin kyseisen tietojenvaihdon jälkeen tehtyihin tilauksiin. Näin ollen se, että vaihdetut tiedot olivat tulevaisuuteen suuntautuvia, on näytetty toteen myös kantajien käyttämän analyysin mukaisesti. Unionin yleinen tuomioistuin viittaa tältä osin esimerkkinä Saksan tasolla tapahtuneeseen tietojenvaihtoon, joka on esitetty riidanalaisen päätöksen 140, 149, 166, 171 ja 190 perustelukappaleessa. Riidanalaisen päätöksen 140 perustelukappaleessa esitetyn joulukuussa 2004 käydyn kirjeenvaihdon aikana [luottamuksellinen] ilmoitti kilpailijoilleen, että ajoneuvoja ja tilattaessa tehtäviä valintoja koskevia hinnastoja korotettaisiin 3 prosentilla 1.4.2005 jälkeen tehtyjen tilausten osalta; esityksessä, jonka [luottamuksellinen] piti riidanalaisen päätöksen 166 perustelukappaleessa mainitussa kilpailijoiden välisessä Saksan tason kokouksessa 12.–13.3.2008, [luottamuksellinen] ilmoitti kilpailijoilleen tiettyjen kuorma-automallien hinnankorotuksesta, jota sovellettiin huhtikuusta 2008, lokakuusta 2008 ja huhtikuusta 2009 lähtien tehtyihin tilauksiin; riidanalaisen päätöksen 171 perustelukappaleessa esitetystä 7.11.2008 päivätyssä sähköpostiviestissä ilmoitetaan kilpailijoille hinnankorotuksista, joita [luottamuksellinen] sovelsi huhtikuusta 2009 lähtien tehtyihin tilauksiin, ja hinnankorotuksista, joita [luottamuksellinen] sovelsi helmikuusta 2009 lähtien tehtyihin tilauksiin.

- 333 Lisäksi on huomattava, että vaikka kuorma-autonvalmistajat olivat, ennen kuin ne vaihtoivat Saksan tasolla tietoja bruttohintojen korotuksista, ilmoittaneet ”sisäisesti” eli valtuutetuille jälleenmyyjilleen aikeestaan korottaa bruttohintojaan, ja vaikka ne olivat jo tehneet tilauksia näiden bruttohintojen perusteella, tämä ei merkitse sitä, etteivät vaihdetut tiedot olleet hyödyllisiä niiden kilpailijoille, koska nämä tiedot eivät olleet julkisia ja niistä ilmeni ne ilmoittaneiden kuorma-autonvalmistajien tuleva hinnoittelustrategia.
- 334 Tukeakseen väitettään, jonka mukaan valmistajien välinen Saksan tason tietojenvaihto koski voimassa olevia bruttohintoja eikä tulevia hintoja, kantajat väittävät myös, että Scania DE ei ole muuttanut hintojaan niiden (hintoja koskevien) tietojen johdosta, jotka se olisi voinut saada kilpailijoiltaan. Väitteensä tueksi kantajat vetosivat 9.12.2017 päivätyyn taloudelliseen selvitykseen, joka väitetysti osoitti, että hinnastojen perusteella oli toteutettu huomattava määrä myyntiä sen jälkeen, kun Scania DE oli ilmoittanut niistä muille Saksan tason osallistujille.
- 335 Tätä väitettä, jota on tarkasteltava edellä 322 ja 323 kohdassa esitettyjen periaatteiden valossa, ei myöskään voida hyväksyä, koska se ei mitenkään osoita, ettei Scania ottanut huomioon Saksan tason tietojenvaihdon yhteydessä saatuja tietoja hinnoittelustrategiansa määrittämiseksi. Se, että Scania osallistui 14 vuoden ajan säännöllisesti tietojenvaihtoon kilpailijoidensa kanssa, osoittaa sen strategisen arvon, joka näillä tiedoilla oli Scanian kannalta (ks. vastaavasti tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym., C-8/08, EU:C:2009:343, 51 kohta).
- 336 Kiistääkseen sen, että Saksan tasolla vaihdetut tiedot olivat tulevaisuuteen suuntautuvia, kantajat esittävät kaksi muuta väitettä. Yhtäältä ne viittaavat asiakirja-aineistoon sisältyviin muiden kuorma-autonvalmistajien ilmoituksiin, jotka vahvistavat, ettei tietojenvaihto Saksan tasolla koskenut tulevia hinnoitteluaikaita. Toisaalta ne väittävät, että Saksan tason tietojenvaihtoon osallistuneiden Scania DE:n työntekijöiden tehtävänä ei ollut hintojen vahvistaminen ja että he olivat vakuuttuneita siitä, että tulevaisuuteen suuntautuneet hintatiedot eivät olleet peräisin niiden yhteysverkostosta. Scania DE:n työntekijät olivat vahvistaneet, että muiden valmistajien työntekijöille toimitettuja tietoja oli aina levitetty laajasti Scanian valtuutettujen jälleenmyyjien verkostoissa, ja olettivat, että muiden valmistajien antamat hinnoittelutiedot koskivat senhetkisiä eivätkä tulevia hintoja.
- 337 Edellä 336 kohdassa esitettyjä kantajien väitteitä ei myöskään voida hyväksyä.
- 338 Ensinnäkin kantajien mainitsemisissa lausunnoissa kuorma-autonvalmistajat totesivat lähinnä, että tiedot Saksan tasolla vaihdetuista bruttohinoista oli jo (eli ennen tietojenvaihtoa) toimitettu valtuutetuille jälleenmyyjille ja että ne olivat näin ollen mainittujen valmistajien mukaan julkisia. Saksan tasolla vaihdettujen tietojen ”julkisuutta” tarkastellaan jäljempänä 342–350 kohdassa. Tarkastelun tässä vaiheessa on huomattava, että asiakirja-aineistoon sisältyy todisteita, jotka osoittavat, että Saksan tason tietojenvaihto koski muun muassa bruttohintojen tulevia korotuksia, mikä käy ilmi myös valmistajien itsensä lausunnoista. Kuten komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 89 ja 91 perustelukappaleessa, suurin osa valmistajista vahvisti sen, että Saksan tasolla käytyihin keskusteluihin sisältyivät bruttohintojen tulevat korotukset ja että tämä tietojenvaihto oli järjestelmällistä ja säännöllistä.
- 339 Scania DE:n työntekijöiden lausunnot perustuvat virheelliseen olettamaan, jonka mukaan Saksan tasolla vaihdetut bruttohinnat olivat senhetkisiä hintoja, koska ne oli jo ilmoitettu valtuutettujen jälleenmyyjien verkostoille. Siitä, mikä käsitys Scania DE:n työntekijöillä on Saksan tason tietojenvaihdesta, on joka tapauksessa muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan se, että yrityksen katsotaan olevan vastuussa SEUT 101 artiklan rikkomisesta, ei edellytä sitä, että

kyseisen yrityksen työntekijät ovat olleet tietoisia siitä; riittävää on se, että rikkomukseen on syyllistynyt sellainen henkilö, jolla on oikeus toimia yrityksen lukuun (ks. vastaavasti tuomio 14.3.2013, Dole Food ja Dole Germany v. komissio, T-588/08, EU:T:2013:130, 581 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kuten komissio toteaa, kantajat eivät nyt käsiteltävässä asiassa kiistä sitä, että tietojenvaihtoon osallistuneet Scania DE:n työntekijät saivat tehdä niin. Näin ollen kantajien väite, joka koskee edellä mainittua Scania DE:n työntekijöiden käsitystä ja heidän vastuutaan hintojen vahvistamisesta, ei ole tehokas, ja se on hylättävä.

- 340 Lopuksi on hylättävä kantajien väite, jonka mukaan komissio ei ottanut huomioon edellä 330 kohdassa mainittua 20.9.2016 päivättyä taloudellista selvitystä. Asiakirja-aineisto ei osoita, että tällainen väite olisi perusteltu, ja edellä esitetystä ilmenee, että selvityksestä oli vain vähän hyötyä, koska sen tarkoituksena oli tukea virheellistä väitettä eli väitettä, jonka mukaan Saksan tasolla vaihdetut tiedot olivat ”ajankohtaisia”, koska ne oli jo toimitettu valtuutettujen jälleenmyyjien verkostoille.
- 341 Edellä esitetyn perusteella on hylättävä kaikki kantajien väitteet, jotka koskevat Saksan tasolla vaihdettujen tietojen ”ajankohtaisuutta”.

– Kantajien väite, joka koskee sitä, olivatko Saksan tasolla vaihdetut bruttohintatiedot luonteeltaan julkisia

- 342 Kantajat väittävät, että kun otetaan huomioon se melko pitkä aika, joka kuorma-auton tilauksesta kuluu sen toimittamiseen, kuorma-autojen valmistajat olivat jo ilmoittaneet Saksan tasolla valtuutettujen jälleenmyyjien verkostoilleen bruttohinnostaan ja niihin oli jo vedottu valtuutettujen jälleenmyyjien ja asiakkaiden välisissä neuvotteluissa, ja ne olivat siten julkisia. Näillä tiedoilla ei näin ollen ole mitään strategista arvoa kilpailijoille. Kantajat väittävät, että niiden analyysiä tukee jossain määrin SEUT 101 artiklan soveltamisesta horisontaalista yhteistyötä koskeviin sopimuksiin annettujen komission suuntaviivojen (EUVL 2011, C 11, s. 1) 74 kohdassa oleva alaviite 4.
- 343 Tämä kantajien väite ei vakuuta unionin yleistä tuomioistuinta.
- 344 Ensinnäkin yleisesti todetaan, että Saksan tasolla vaihdettiin hintoja koskevia tietoja usein ja useiden vuosien ajan. Asiakirja-aineistosta ilmenee myös, että tietojenvaihto oli jäsenneltyä ja hyvin organisoitua, koska osallistujia kehoitettiin usein täyttämään Excel-taulukko, johon sisältyi tietoja muun muassa suunnitelluista bruttohintojen korotuksista, ja unionin yleinen tuomioistuin viittaa tältä osin esimerkkeinä riidanalaisen päätöksen 150, 166, 171, 172, 175, 175, 179 ja 188 perustelukappaleeseen sekä tiettyjen valmistajien hallinnollisen menettelyn aikana esittämiin lausumiin, jotka on esitetty riidanalaisen päätöksen 91 perustelukappaleessa. Kun otetaan huomioon tämä seikka, väite, jonka mukaan Saksan laajuisella tietojenvaihdolla ei ollut merkitystä kilpailijoille niiden hinnoittelustrategioiden suunnittelun kannalta, ei ole uskottava.
- 345 Toiseksi on huomattava, etteivät kantajat ole osoittaneet, että kuorma-autonvalmistajat olisivat voineet saada Saksan tasolla vaihdetut tiedot muulla tavoin kuin kilpailijoiden välisen suoran yhteydenpidon avulla, ja ne myöntävät, etteivät pysty toimittamaan esimerkkejä hinnankorotusilmoituksista, joista on ilmoitettu kaikkien saatavilla olevassa lähteessä. Kantajat eivät kiistä myöskään tiettyjen kilpailijoiden hallinnollisen menettelyn aikana tekemiä ilmoituksia, jotka on esitetty riidanalaisen päätöksen 269 ja 270 perustelukappaleessa ja joiden mukaan bruttohinnat ja bruttohintojen korottamisaikomukset, joita koskevia tietoja vaihdettiin

- Saksan tasolla, eivät yleensä olleet julkisia ja saattoivat olla vain osittain peräisin yleisön saatavilla olleista lähteistä, eivätkä tiedot bruttohinnosta, jotka olivat julkisia, olleet yhtä yksityiskohtaisia ja täsmällisiä kuin kilpailijoilta suoraan saadut tiedot.
- 346 Tässä samassa yhteydessä on myös täsmennettävä, etteivät kantajat osoita, että valtuutettujen jälleenmyyjien ja loppuasiakkaiden kuorma-autojen valmistajalta saamat bruttohintojen tulevia korotuksia koskevat tiedot tulisivat yksinkertaisella, suoralla ja järjestelmällisellä tavalla muiden kuorma-autonvalmistajien tietoon. Tältä osin eräs kuorma-autonvalmistaja täsmensi hallinnollisen menettelyn aikana, että asiakkaat eivät yleensä jakaneet tietoja kilpailijoiden bruttohintojen suunnitelluista korotuksista valtuutettujen jälleenmyyjien kanssa käymiensä neuvottelujen yhteydessä, koska nämä tiedot eivät vahvistaneet niiden neuvotteluvoimaa näihin valtuutettuihin jälleenmyyjiin nähden (ks. riidanalaisen päätöksen 279 perustelukappale).
- 347 Edellä esitetystä seuraa, että bruttohinnastoissa sovellettuja korotuksia koskevien tietojen toimittaminen valtuutettujen jälleenmyyjien verkostoille ei tehnyt näistä tiedoista ”julkisia”, koska julkinen tieto on objektiivinen ja välittömästi varmennettavissa oleva markkinatieto (ks. vastaavasti tuomio 8.7.2008, BPB v. komissio, T-53/03, EU:T:2008:254, 236 kohta).
- 348 Siitä ilmenee myös, että Saksan tason tietojenvaihto bruttohintojen hinnankorotuksista oli ainoa keino, jonka avulla kilpailijat saivat nämä tiedot yksinkertaisesti, nopeasti ja yksityiskohtaisesti, mikä loi keskinäistä varmuutta yritysten tulevasta yhteisestä hintapolitiikasta (ks. vastaavasti tuomio 8.7.2008, BPB v. komissio, T-53/03, EU:T:2008:254, 236 kohta).
- 349 Näin ollen on hyväksyttävä komission riidanalaisessa päätöksessä tekemä päätelmä, jonka mukaan Saksan tasolla vaihdetut tiedot eivät olleet julkisia (ks. mm. riidanalaisen päätöksen 242 perustelukappale). On myös täsmennettävä, että – toisin kuin kantajat väittävät (ks. edellä 342 kohta) – tämä komission päätelmä on SEUT 101 artiklan soveltamisesta horisontaalista yhteistyötä koskeviin sopimuksiin annettujen suuntaviivojen mukainen. Mainittujen suuntaviivojen 74 kohdassa komissio nimittäin selitti, että kilpailijoiden välistä tietojenvaihtoa, joka koskee suunniteltuja tulevia hintoja tai määriä koskevia yksilöityjä tietoja, oli pidettävä tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena. Komissio on tosin täsmentänyt kyseisessä 74 kohdassa olevassa alaviitteessä 4, että erityisissä tapauksissa, joissa yritykset sitoutuvat täysimääräisesti käyttämään tulevaisuudessa hintoja, jotka on aiemmin ilmoitettu suurelle yleisölle (hinta, jota ne eivät siis voi tarkistaa), tällaisia julkisia ilmoituksia tulevista hinnoista tai yksittäisistä määristä ei pidetä aikomuksina eikä niiden näin ollen yleensä katsota rajoittavan tarkoitukseen perustuvaa kilpailua. Tämän alaviitteen sisällöllä ei kuitenkaan ole merkitystä nyt käsiteltävässä asiassa, koska kuorma-autojen valmistajat Scania mukaan lukien eivät ilmoittaneet Saksan tasolla vaihdettuja hintatietoja suurelle yleisölle vaan ainoastaan valtuutettujen jälleenmyyjien verkostoilleen.
- 350 Edellä esitetyn perusteella on hylättävä kantajien väite, joka koskee bruttohintoja koskevien Saksan tasolla vaihdettujen tietojen julkisuutta.

– Kantajien väite, jonka mukaan Saksan tasolla vaihdetuilla bruttohintoilla ei ole informaatioarvoa markkinoilla tosiasiallisesti sovellettujen hintojen kannalta

351 Kantajat väittävät, että Saksan tasolla vaihdetut bruttohintoja koskevat tiedot eivät sisällä mitään viitettä kilpailijoiden tulevasta hinnoittelutavasta. Kantajat selittävät, että kuorma-autojen hinnoittelutekijöiden monimutkaisuuden ja lukumäärän vuoksi bruttohintoilla ja -hinnastoilla ei ole mitään informaatioarvoa markkinatapahtumiin tosiasiallisesti sovellettujen hintojen kannalta, toisin kuin komissio on riidanalaisessa päätöksessä arvioinut.

352 Tämä kantajien väite on toistettu ja sitä on kehitelty edelleen niiden esittämissä, tietojenvaihtoon Saksan tasolla liittyvää taloudellista ja oikeudellista asiayhteyttä koskevissa, perusteluissa. Näin ollen sitä tarkastellaan tämän väitteen arvioinnin yhteydessä.

ii) Riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen a alakohdassa tarkoitettujen odotettavissa olevien muutokset nettohintoihin ja asiakkaille tarjottaviin alennuksiin

353 On muistutettava, että komissio totesi riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen a alakohdassa, että Scania ja sovintomenettelyn osapuolet vaihtoivat satunnaisesti tietoja suunnitelluista nettohintojen muutoksista tai asiakkaille tarjottuihin alennuksiin tehdyistä muutoksista. Riidanalaisen päätöksen 212 perustelukappaleen a alakohdasta ilmenee, että komission mukaan tämä tietojenvaihto käytiin monelta osin Saksan tasolla.

354 Kantajat kiistävät, että tällaista tietojenvaihtoa olisi tapahtunut, ja väittävät, että asiakirjatodisteet, joihin komissio vetoaa, eivät osoita sen olemassaoloa.

355 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio on näyttänyt oikeudellisesti riittävällä tavalla toteen edellä 353 kohdassa esitettyjen menettelytapojen olemassaolon.

356 Alennuksia koskevasta tietojenvaihdosta on todettava, että niiden olemassaolo on vahvistettu kilpailijoiden välillä Scania DE:n tiloissa 3.–4.5.2004 pidettyä kokousta koskevissa [luottamuksellinen] työntekijän käsin kirjoitetuissa muistiinpanoissa, jotka on esitetty riidanalaisen päätöksen 134 perustelukappaleessa. Muistiinpanoissa todetaan seuraavaa: ”Hintojen keskiarvo +5, 6, 7,5%! Bruttohintoihin ei muutoksia, alennusten taso pysyy samana”. Riidanalaisen päätöksen 156 perustelukappaleessa esitetystä asiakirjatodisteista ilmenee lisäksi, että [luottamuksellinen] työntekijä ilmoitti 7.9.2006 muiden valmistajien työntekijöille Saksan tasolla, muun muassa Scania DE:n työntekijälle, [luottamuksellinen] toteuttamasta hinnankorotuksesta ja totesi, että ”hinnat nous[isivat] (vasta [luottamuksellinen]) 1.10.2006 alkaen: 2 prosenttia kaikkien [luottamuksellinen] mallien osalta” ja että ”hinnastot eivät [muuttuneet], vaan myyjän alennukset”. Samoin riidanalaisen päätöksen 158 perustelukappaleessa esitetystä asiakirjatodisteesta ilmenee, että [luottamuksellinen] työntekijä ilmoitti 10.7.2007 vastauksena [luottamuksellinen] työntekijän esittämään, Saksan tasolla toimivien kilpailijoiden työntekijöille osoitettuun tietopyyntöön [luottamuksellinen] soveltamien alennusten osalta tehdyn muutoksen. Scania DE:n työntekijät osallistuivat edellä mainittuun tietojenvaihtoon.

357 Nettohintoja koskevan tietojenvaihdon osalta riidanalaisen päätöksen 140 perustelukappaleessa esitetystä asiakirjatodisteesta ilmenee, että vastauksena [luottamuksellinen] työntekijän 2.12.2004 esittämään tietopyyntöön, joka koski vuodelle 2005 suunniteltuja hinnankorotuksia, [luottamuksellinen] ilmoitti kilpailijoilleen muun muassa, että nettohintoja suunniteltiin korotettavan 1 prosentilla 1.1.2005 lukien tilattaessa tehtävien valintojen osalta ja 1.2.2005 lukien

kaikkien sarjojen osalta. [luottamuksellinen] täsmensi, että hinnankorotus toteutetaan pienentämällä alennuksia. Samoin riidanalaisen päätöksen 149 perustelukappaleessa esitetystä asiakirjatodisteesta ilmenee, että Saksan tasolla 12.9.2005 pidetyssä kilpailijoiden välisessä kokouksessa, johon Scania osallistui, [luottamuksellinen] ilmoitti kilpailijoilleen [luottamuksellinen] kuorma-automallin 8–10 prosentin hinnankorotuksesta. Riidanalaisen päätöksen 179 perustelukappaleessa esitetystä asiakirjatodisteesta ilmenee lisäksi, että vastauksena [luottamuksellinen] työntekijän 20.7.2009 esittämään tietopyyntöön, joka koski muun muassa vuoden 2010 hinnankorotuksia, [luottamuksellinen] ilmoitti kilpailijoilleen 1,5 prosentin hinnankorotuksesta, jota sovellettiin vuoden 2009 lokakuun jälkeen tehtyihin tilauksiin. Nettohintoja koskeva tietojenvaihto ilmenee myös riidanalaisen päätöksen 184 ja 188 perustelukappaleessa esitetystä asiakirjatodisteesta. Scania DE:n työntekijät osallistuivat edellä mainittuun tietojenvaihtoon.

358 Useiden edellä 356 ja 357 kohdassa esitettyjen tietojen vaihdon (esimerkiksi riidanalaisen päätöksen 140, 149, 156 ja 158 perustelukappaleessa esitetyn kirjeenvaihdon) osalta kantajat vetoavat edellä 327 ja 342 kohdassa esitettyyn päättelyyn nojautuen siihen, että vaihdetut tiedot olivat ”ajankohtaisia” (eivätkä tulevaisuutta koskevia) julkisia tietoja. Koska unionin yleinen tuomioistuin on jo hylännyt tämän päättelyn, kantajien väitteillä ei kyseenalaisteta edellä 355 kohdassa esitettyä päätelmää.

iii) Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönottoon liittyvien kustannusten asiakkaille siirtäminen, johon viitataan riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen b alakohdassa

359 On muistutettava, että komissio totesi riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen b alakohdassa, että Scania ja sovittelumenettelyn osapuolet olivat tehneet sopimuksia ja/tai osallistuneet yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka koskivat Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille. Riidanalaisen päätöksen 212 perustelukappaleen a alakohdasta ilmenee, että komission mukaan nämä yhteistoimintamenettelyt toteutettiin monelta osin Saksan tasolla.

360 Kantajat kiistävät sopineensa Saksan tasolla teknologian käyttöönottoon liittyvien kustannusten (bruttohintojen nousu) siirtämisestä asiakkaille. Kantajat eivät myöskään kiellä sitä, että hintoja koskevia tietoja on vaihdettu Saksan tasolla, mutta kiistävät, että tietojenvaihdon kohteena olevien teknologioiden käyttöönottoon liittyvät hinnat olisivat tulevia tai suunniteltuja hintoja.

361 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio on osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla edellä 359 kohdassa esitettyjen yhteistoimintamenettelyjen olemassaolon ja Scanian osallistumisen näihin menettelytapoihin.

362 Esimerkiksi riidanalaisen päätöksen 140 perustelukappaleessa esitetystä todisteista ilmenee, että Saksan tasolla 2.–8.12.2004 käydyssä tietojenvaihdossa, johon Scania DE:n työntekijä osallistui, [luottamuksellinen] ilmoitti kilpailijoilleen aikomuksestaan korottaa Euro 4 -standardin mukaisten uusien mallien hintaa 5 410 eurolla. Samoin riidanalaisen päätöksen 141 perustelukappaleessa esitetystä todisteista ilmenee, että vastauksena kilpailijoille osoitettuun Scania DE:n työntekijän B:n sähköpostiviestiin, jossa pyydettiin tietoja saksalaisen tytäryhtiön Euro 4 ja Euro 5 -standardien mukaisten moottoreiden hinnoista ja toimituspäivistä, J saksalaisesta tytäryhtiöstä [luottamuksellinen], vastasi, että kyseinen valmistaja toimittaisi näiden standar-

dien mukaisia kuorma-autoja huhti- tai toukokuusta 2005 lähtien ja että Euro 4 ja Euro 5 -standardien mukaisten moottorien lisähinnat olisivat vastaavasti 11 500 euroa ja 14 800 euroa. Riidanalaisen päätöksen 149 perustelukappaleessa esitetyistä todisteista ilmenee lisäksi, että kilpailijoiden välillä 12.9.2005 pidetyssä Saksan tason kokouksessa vaihdettiin hintatietoja. Keskusteluihin sisältyivät muun muassa vuodelle 2006 suunnitellut hinnankorotukset. I Scania DE:stä oli läsnä kokouksessa. Erään kokouksen osanottajan käsin kirjoitetuista muistiinpanoista ilmenee, että [luottamuksellinen] ilmoitti kilpailijoilleen ylisuurista hinnankorotuksista, joita tämä valmistaja soveltaisi Euro 4 ja Euro 5 -standardien mukaisten teknologioiden käyttöönoton vuoksi. Asiakirja-aineistoon sisältyvistä todisteista ilmenee myös, että edellä mainitussa 12.9.2005 pidetyssä kokouksessa Scania DE:n I esitti yksityiskohtaisen selvityksen Scanian soveltamien Euro 3 ja Euro 4 -standardien mukaisten teknologioiden käyttöönotosta seuranneista hinnankorotuksista. Riidanalaisen päätöksen 166 perustelukappaleessa esitetyistä todisteista, jotka koskevat kilpailijoiden välistä kokousta Saksassa 12.–13.3.2008, ilmenee myös, että suunniteltuja hinnankorotuksia koskevia tietoja vaihdettiin. [luottamuksellinen] pitämä esittely osoitti Euro 5 -standardin mukaisen moottorien osalta 2 350 euron korotuksen toukokuusta 2008 alkaen.

363 Useiden edellä 362 kohdassa esitettyjen tietojen (riidanalaisen päätöksen 141, 149 ja 166 perustelukappaleessa esitetty tietojenvaihto) osalta kantajat väittävät edellä 327 ja 342 kohdassa esitettyyn päättelyyn nojautuen, että vaihdetut tiedot olivat ajankohtaisia eivätkä tulevaisuutta koskevia ja että ne olivat julkisia. Koska unionin yleinen tuomioistuin on jo hylännyt tämän päättelyn, kantajien väitteet eivät horjuta edellä 361 kohdassa esitettyä päätelmää.

iv) Riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen c alakohdassa tarkoitettu muiden kaupallisesti arkaluontoisten tietojen vaihto

364 On muistutettava, että komissio on riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen c alakohdassa todennut, että Scania ja sovintomenettelyn osapuolet olivat vaihtaneet muita kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, kuten tietoja toimitusajoista, tehdyistä tilauksista ja varastotasoista, tavoiteosuuksista, nykyisistä nettohinnoina ja alennuksista, bruttohinnastoista (myös ennen niiden voimaantuloa) ja kuorma-autojen konfiguraattoreista.

365 Kantajat väittävät muun muassa, että ”muut kaupallisesti arkaluontoiset tiedot”, joita joskus vaihdettiin Saksan tasolla, olivat teknisiä eivätkä ne olleet omiaan poistamaan osallistujien välistä strategista epävarmuutta niiden markkinakäyttäytymisen osalta. Kantajien mukaan näitä tietoja ei voitu pitää erikseen tai yhdessä muiden riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleessa mainittujen tietojen kanssa osana ”tarkoitukseen perustuvaa” kilpailusääntöjen rikkomista.

366 Tältä osin on huomautettava, että riidanalaisen päätöksen 237 perustelukappaleesta ilmenee, että komission mukaan edellä 364 kohdassa esitettyjen kaupallisesti arkaluonteisten tietojen vaihtaminen oli yksi kilpailijoiden käyttämistä keinoista, joiden avulla ne saattoivat yhteensovittaa hinnat ja bruttohintojen korotukset, ja muut keinot olivat hinnoitteluun, ajankohtiin ja lisäkustannuksiin liittyvää kollusiivista yhteydenpitoa, joka oli seurausta [riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen a ja b alakohdassa tarkoitettujen] päästöstandardien mukaisten uusien kuorma-automallien markkinoille saattamisesta.

367 Riidanalaisen päätöksen 317 perustelukappaleesta ilmenee myös, että komission mukaan edellä 364 kohdassa esitettyjen kaupallisesti arkaluonteisten tietojen vaihtaminen oli yksi niistä keinoista, joita kilpailijat käyttivät alentaakseen niiden välisen strategisen epävarmuuden tasoa

tulevien hintojen, bruttohintojen korotusten, ympäristöstandardien mukaisten kuorma-automallien markkinoille saattamisen ajankohdan ja siihen liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämisen osalta.

- 368 On myös huomattava, että riidanalaisen päätöksen päätösoosan 1 artiklassa ei viitata ”muiden kaupallisesti arkaluonteisten tietojen” vaihtoon, jotka on yksilöity riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen c alakohdassa.
- 369 Komissio selitti vastineessa lisäksi, että viittaus ”muihin kaupallisesti arkaluonteisiin tietoihin” oli yksi esimerkki tavasta, jolla kartellin jäsenet toteuttivat yhteistoimintansa, joka koski tulevia hintoja ja bruttohintojen korotuksia sekä päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja siihen liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämistä, ja ettei tämä viittaus lisännyt rikkomisen laajuutta.
- 370 Edellä esitetystä seuraa, että ”muiden kaupallisesti arkaluontoisten tietojen” vaihtoa koskevien komission arviointien paikansapitävyyden tutkiminen on tarpeetonta, jos osoittautuu, että komissio onnistuu osoittamaan muiden riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen a ja b alakohdassa ja 317 perustelukappaleen a ja b alakohdassa yksilöityjen yhteistoimintamenettelyjen olemassaolon ja näistä menettelytavoista johtuvan tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen. Unionin yleinen tuomioistuin tekee arvioinnin tästä kysymyksestä jäljempänä 394 kohdassa.
- 371 Unionin yleinen tuomioistuin ottaa tässä yhteydessä huomioon myös sen, että komission toteamuksilla, jotka koskevat ”muiden kaupallisesti arkaluontoisten tietojen” vaihtoa, ei ole vaikutusta rikkomisen kestoon ja vakavuuteen ja näin ollen sakon määrään siltä osin kuin ne määräytyvät riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen a ja b alakohdassa ja 317 perustelukappaleen a ja b alakohdassa yksilöidyillä yhteistoimintamenettelyillä.

3) Saksan tason tietojenvaihdon tavoite

- 372 Kantajat väittävät, että Saksan tason tietojenvaihto koski ennen kaikkea tuotteita koskevia teknisiä tietoja. Osallistujien tavoitteena oli pysyä ajan tasalla kuorma-autojen teknisestä kehityksestä asiakkaiden palvelemiseksi paremmin. Kantajien mukaan Scania DE:n lukuun käydyn Saksan tason tietojenvaihdon osapuolet olivat myyntikouluttajia, eivätkä he osallistuneet Scania DE:n hintapäätöksiin. Kantajat esittivät väitteidensä tueksi Saksan tason tietojenvaihtoon osallistuneiden Scania DE:n työntekijöiden valahtoisia lausuntoja. Ne vetosivat myös väitetiedoksiantoon annettuun [luottamuksellinen] vastaukseen.
- 373 Komission mielestä kantajan väitteet ovat perusteettomia.
- 374 On huomattava, että asiakirja-aineiston sisältö ei tue kantajien väitettä, jonka mukaan Saksan tason tietojenvaihto koski pääasiallisesti teknisiä kysymyksiä. Asiakirja-aineistoon sisältyvät todisteet osoittavat sitä vastoin, että merkittävä osa tästä tietojenvaihdosta koski hintatietoja, jotka – toisin kuin kantajat ovat arvioineet – olivat tulevaisuuteen suuntautuvia, eivätkä ne olleet julkisia. Saksan tasolla toteutetun tietojenvaihdon kilpailunvastaisen tavoitteen osoittaa myös se, että tämä tietojenvaihto perustui monelta osin eri valmistajien työntekijöiden esittämiin tietopyyntöihin, jotka koskivat kilpailijoiden suunnittelemissa tulevia hinnankorotuksia. Riidanalaisen päätöksen 140 perustelukappaleessa esitetystä 2.12.2004 päivätyssä sähköpostiviestissä [luottamuksellinen] K kirjoittaa ”vuodelle 2005 suunnitellusta hinnankorotuksesta”, että ”aiempien vuosien tapaan työnantaja haluaa tietää, nostatteko te ensi

vuonna hintoja – ja jos, milloin”, ja täsmentää seuraavaa: ”Olkaa hyvät ja jakakaa tämän vuoksi nämä tiedot kaikkien kanssa yksittäisiin pyyntöihin kuluvan ajan säästämiseksi.” Riidanalaisen päätöksen 180 perustelukappaleessa esitetyssä 21.7.2009 päivätyssä sähköpostiviestissä L, joka oli [luottamuksellinen] työntekijä, esitti vastauksena Scania DE:n I:n sähköpostiviestiin, jossa pyydettiin keskustelunaiheita kilpailijoiden välillä 17.–18.9.2009 järjestettävää Saksan tason kokousta varten, ”[] spontaaneja aihe-ehdotuksia” seuraavin täsmennyksin: ”Euro VI? Niin – voimmeko ja haluammeko puhua tästä aiheesta? – Miten me kaikki saamme jälleen nostettua tämän vuoden hintatasoa?”

- 375 Scania DE:n työntekijät väittivät valahtoisissa lausunnoissaan, etteivät he osallistuneet hintapäätösten tekemiseen kyseisessä yhtiössä, mutta nämä väitteet eivät tue väitettä, jonka mukaan Saksan tason tietojenvaihto koski ennen kaikkea teknisiä tietoja, eivätkä väitettä, jonka mukaan edellä mainittujen työntekijöiden kyseiseen tietojenvaihtoon osallistumisen tarkoituksena oli olla tietoinen teknisestä kehityksestä.
- 376 Myöskään [luottamuksellinen] väite, johon kantajat vetoavat ja jonka mukaan hintatiedot eivät olleet pääasiallinen syy sen työntekijöiden osallistumiselle Saksan sisäiseen tietojenvaihtoon, ja sen väite, jonka mukaan kyseinen yhtiö oli kiinnostunut muiden valmistajien hinnastoista pääasiallisesti siitä syystä, että ne olivat ainoat asiakirjat, jotka sisälsivät täydellisen kuvan kuorma-autojen eri malleista ja muunnelmista, eivät ole unionin yleisen tuomioistuimen mielestä vakuuttavia. Kuten komissio perustellusti huomauttaa, edellä mainituissa toteamuksissa [luottamuksellinen] ei selitetä, miksi kuorma-autojen eri mallien ja muunnelmien luettelon saamiseksi oli tarpeen vaihtaa tietoja myös tulevista hinnankorotuksista. Asiakirja-aineistosta ilmenee lisäksi, että kyseinen valmistaja ilmoitti selvästi hallinnollisen menettelyn aikana (komission tietojensaantipyyntöön antamissaan vastauksissa), että Saksan tason tietojenvaihto, joka oli järjestelmällistä ja säännöllistä, koski myös tietoja hinnastojen suunnitelluista korotuksista.
- 377 Edellä esitetystä seuraa, että edellä 372 kohdassa esitetyt kantajien väitteet eivät vakuuta unionin yleistä tuomioistuinta. Asiakirja-aineisto osoittaa sitä vastoin, että komission riidanalaisen päätöksen 307 perustelukappaleessa esittämä päätelmä, jonka mukaan kuorma-autojen bruttohintojen korotuksia koskeva tietojenvaihto meni pidemmälle kuin julkisesti saatavilla oleva tietojenvaihto, ja sen tavoitteena oli lisätä osapuolten välistä avoimuutta ja vähentää näin markkinoiden normaaliin toimintaan liittyvää epävarmuutta, on perusteltu.
- 378 Vaikka oletettaisiin, että Saksan tason tietojenvaihdolla olisi tavoiteltu kantajien mainitsemien kaltaisia oikeutettuja päämääriä, jotka olivat olemassa yhdessä todetun kilpailunvastaisen tavoitteen kanssa, tämä seikka ei kyseenalaista komission päätelmää ”tarkoitukseen perustuvasta” kilpailunrajoituksesta. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että kollusiivista käyttäytymistä voidaan pitää tarkoitukseltaan kilpailua rajoittavana, vaikka sen ainoana päämääränä ei ole kilpailun rajoittaminen, vaan sillä on myös muita, hyväksyttäviä päämääriä (ks. vastaavasti tuomio 20.11.2008, Beef Industry Development Society ja Barry Brothers, C-209/07, EU:C:2008:643, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 379 Edellä esitetyn perusteella on hylättävä Saksan tason tietojenvaihdon tavoitetta koskevat kantajien väitteet.

4) Saksan tason tietojenvaihdon asiayhteys

- 380 Kantajat väittävät, että taloudellisen ja oikeudellisen asiayhteyden, erityisesti kuorma-autojen markkinoiden luonteen ja rakenteen sekä niiden toimintaedellytysten, tarkastelu kyseenalaistaa komission toteaman rikkomisen tarkoitukseen perustuvan luonteen.
- 381 Kantajat selittävät, että kuorma-autoista tuotetaan ja myydään useita muotoja ja muunnelmia asiakkaiden tarpeiden mukaan ja että niiden lopullinen hinta riippuu niiden ominaispiirteistä ja niiden kansallisten markkinoiden erityispiirteistä, joilla niitä myydään. Kuorma-autojen ostajat ovat ammattilaisia, joilla on huomattava neuvotteluvoima.
- 382 Kantajat päättelevät näin ollen, että koska kuorma-autot ovat monimutkaisia ja koska asiakkailta laskutettuun lopulliseen hintaan, josta tulee yksilöllinen hinta, vaikuttavat useat tekijät, kilpailijoiden keskenään vaihtamalla bruttohinoilla ja -hinnastoilla ei ole informaatioarvoa kilpailuparametrien (eli laskutettavien hintojen tai markkinatapahtumiin tosiasiallisesti sovellettavien hintojen) kannalta, ja että komissio ei ole ottanut tätä asiayhteyttä riittävästi huomioon määrittäessään tietojenvaihdon luonnetta.
- 383 Kantajat väittävät myös, että Scania käyttää hintojen vahvistamismekanismia, joka on monitahoinen ja jossa hinnoittelupäätökset tehdään useilla toisistaan riippumattomilla kaupan tasoilla ja Scanian päätoimipaikan, kansallisten jakelijoiden, paikallisten valtuutettujen jälleenmyyjien ja loppuasiakkaiden välisten vapaiden neuvottelujen perusteella. Toimitusketjun hintavaihtelut, jotka johtuvat siitä, että neuvottelut kaikilla tasoilla ovat riippumattomia, irrottavat näin ollen toisistaan jakelijoihin sovellettavat tehdashinnat, jakelijan valtuutetulle jälleenmyyjälle esittämät bruttohinnastot ja riippumattomien valtuutettujen jälleenmyyjien loppuasiakkaisiin soveltaman todellisen kauppahinnan. Väitteidensä tueksi kantajat vetoavat 9.12.2017 päivätyyn taloudelliseen selvitykseen, joka osoittaa Scanian osalta merkittävän eron jakelijan valtuutetulle jälleenmyyjälle esittämien bruttohintojen ja vastaavien liiketoimien bruttohintojen välillä sekä sen, ettei bruttohinnastoilla ja todellisilla kauppahinnoilla ollut yhteistä suuntausta. Tästä seuraa, ettei kilpailija olisi voinut päätellä todellisen kauppahinnan likimääräistä vaihtelua bruttohinnastoon tehdyn muutoksen perusteella.
- 384 Ensinnäkin on muistutettava, että komissio esitti riidanalaisen päätöksen 22–40 perustelukappaleessa kuorma-autojen markkinoiden rakenteen ja hintojen vahvistamismekanismiin kuorma-autoteollisuudessa (ks. edellä 19–22 kohta).
- 385 On myös muistutettava, että riidanalaisen päätöksen 51 ja 52 perustelukappaleessa komissio tarkastelee Euroopan tasolla toteutettujen hinnankorotusten vaikutusta hintoihin kansallisella tasolla (ks. edellä 32 ja 33 kohta). Komissio huomauttaa tältä osin, että Scania DE:n kaltaiset valmistajien kansalliset jakelijat eivät voi itsenäisesti vahvistaa bruttohintoja ja -hinnastoja ja että kaikki jakeluketjun kussakin vaiheessa loppukuluttajaan saakka sovelletut hinnat perustuvat päätoimipaikan tasolla vahvistettuihin yleiseurooppalaisiin bruttohinnastoihin (riidanalaisen päätöksen 51 perustelukappale).
- 386 Tästä seuraa komission mukaan, että päätoimipaikan tasolla päätetty bruttohinnaston mukaisten hintojen nousu yleiseurooppalaisessa hinnastossa määrittää ”jakelijan nettohinnan” eli sen hinnan muutoksen, jonka jakelija maksaa päätoimipaikalle kuorma-auton ostosta. Komission mukaan se, että päätoimipaikka korottaa edellä mainittuja bruttohintoja, vaikuttaa näin ollen myös jakelijan

- bruttohinnan tasoon eli siihen hintaan, jonka valtuutettu jälleenmyyjä maksaa jakelijalle, vaikka loppukuluttajan hinta ei välttämättä muutu samassa suhteessa tai lainkaan (riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappale).
- 387 Näin ollen komissio on näiden tosiseikkojen perusteella, arvioidessaan bruttohintojen tulevia korotuksia koskevan tietojenvaihdon kilpailunvastaisuutta, täsmentänyt riidanalaisen päätöksen 284 perustelukappaleessa, että kuorma-autojen markkinoiden lisääntyneen avoimuuden ja suuren keskittymisen vuoksi osapuolten ainoana epävarmuutena oli se, muutettaisiinko niiden kilpailijoiden virallista hintapolitiikkaa, ja jos näin oli, mistä syystä ja milloin. Komissio toteaa, että tämän epävarmuuden poistamiseksi Scania ja sovintomenettelyn osapuolet ovat näyttäneet toteen hyvin organisoidun ja järjestelmällisen tietojenvaihdon tulevaa hintakehitystä koskevien strategisten tietojen osalta. Komission mukaan tulevat bruttohintojen korotukset olivat hinnoittelutekijä, jota sovellettiin (kaikkien osapuolien lukuun ottamatta [luottamuksellinen] saatavilla olleisiin) yleiseurooppalaisiin bruttohinnastoihin, koska nämä hinnastot olivat perustana kaikille kansallisille hinnoille, mukaan lukien lopulliset kauppahinnat (riidanalaisen päätöksen 284 perustelukappale).
- 388 Komissio täsmentää myös, ettei sillä, ettei tietojenvaihdon perusteella ollut mahdollista laskea täsmällisesti kuluttajille myytyjen kuorma-autojen lopullisia hintoja, ole merkitystä. Komission mukaan tietojenvaihto, joka paljasti bruttohintojen muutoksen tulevan suuntauksen, mahdollisti sen, että kilpailijat saattoivat ymmärtää ajankohdan ja tavan, jolla hinnat kehittyisivät Euroopassa. Komission mukaan yksityiskohtaisten bruttohinnastojen vaihtaminen mahdollisti sitä paitsi sen, että valmistajat saattoivat johtaa nykyisiä ja/tai tulevia likimääräisiä nettohintoja yhdistämällä saamansa erityyppiset tiedot (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 285 perustelukappale).
- 389 Toiseksi on muistutettava, että komissio kuvailee riidanalaisen päätöksen 41–50 perustelukappaleessa Scanian hintojen vahvistamismekanismia ja tähän vahvistamiseen osallistuneita toimijoita (ks. edellä 23–31 kohta).
- 390 Edellä 384–389 kohdasta ilmenee, että – toisin kuin kantajat väittävät – komissio otti riittävästi huomioon tietojenvaihdon, johon Scania osallistui, asiayhteyden todetakseen, että kyseessä oli ”tarkoitukseen perustuva” kilpailusääntöjen rikkominen. Komissio on erityisesti ottanut huomioon kuorma-autojen markkinoiden ominaispiirteet ja niiden hinnoittelumekanismien todetakseen, että muun muassa Saksan tasolla toteutettu tulevaisuuteen suuntautuva tietojenvaihto oli tarkoitukseen perustuva kilpailusääntöjen rikkominen.
- 391 Kolmanneksi edellä 383 kohdassa esitetyistä kantajien väitteistä on ensinnäkin muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan yhdenmukaistetulla menettelytavalla voi olla kilpailunvastainen tarkoitus, vaikka sillä ei ole välitöntä yhteyttä kuluttajahintoihin (ks. edellä 319–321 kohta). Näin ollen se, että bruttohintojen nousulla, josta on päätetty Scanian jakeluketjun jossakin vaiheessa, ei ole vaikutusta loppukuluttajan maksamaan hintaan, ei riitä kyseenalaistamaan komission päätelmää, jonka mukaan bruttohintojen tulevia muutoksia koskeva tietojenvaihto, joka toteutettiin muun muassa Saksan tasolla, merkitsi ”tarkoitukseen perustuvaa” kilpailunrajoitusta, koska vaihdetut tiedot olivat hyödyllisiä kilpailijoiden hinnoittelustrategian määrittämiseksi.
- 392 Toiseksi edellä 383 kohdassa esitetyt kantajien väitteet eivät osoita, että Scania DE:n työntekijöiden Saksan tason tietojenvaihdon aikana toimittamat tiedot bruttohintojen tulevista muutoksista eivät olisi strategisia. Kuten Scanian hintojen vahvistamismekanismien esittelystä ilmenee (ks. erityisesti edellä 26, 27 ja 31 kohta), Scania DE:n soveltamat bruttohinnat, joihin

sovelletaan alennuksia, muodostavat sen hinnan perustan, jolla kuorma-autoja myydään valtuutetuille jälleenmyyjille Saksan markkinoilla. Tästä seuraa, että edellä mainitut bruttohintojen tulevat muutokset ovat seikka, joka vaikuttaa Scania DE:n kuorma-auton luovutushintaan saksalaisille valtuutetuille jälleenmyyjille, ja näitä muutoksia koskeva tietojenvaihto on siten luonteeltaan strategista.

- 393 Neljänneksi ja yleisemmin Saksan tasolla vaihdettujen bruttohintojen tulevaa muuttamista koskevien tietojen strategisuus käy ilmi myös tietojenvaihdon tiheydestä, säännöllisyydestä ja järjestelmällisyydestä sekä siitä riidanalaisen päätöksen 93 perustelukappaleessa todetusta kiistattomasta seikasta, että suurimmalla osalla valmistajia nämä tiedot luovutettiin usein niiden päätoimipaikalle ja otettiin huomioon niiden hinnoittelustrategioita määritettäessä.
- 394 Edellä esitetyn perusteella on hylättävä kantajien väitteet, jotka koskevat Saksan tason tietojenvaihdon asiayhteyttä. On myös pääteltävä, että komissio ei ole tehnyt virhettä luokitellessaan Saksan tason tietojenvaihdon ”tarkoitukseen perustuvaksi” kilpailunrajoitukseksi. Viides kanneperuste on näin ollen hylättävä.

e) Kuudes kanneperuste, joka koskee SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on katsonut, että Saksan tasolla tapahtuneen rikkomisen maantieteellinen laajuus kattoi koko ETA-alueen

- 395 Kantajat kiistävät komission riidanalaisen päätöksen 386 perustelukappaleessa esittämän toteamuksen, jonka mukaan rikkomisen maantieteellinen laajuus koski koko ETA-aluetta koko kestoensa osalta ja kattoi siten kilpailijoiden käyttäytymisen Saksan tasolla.
- 396 On muistutettava, että komissio totesi käsiteltävässä asiassa, että SEUT 101 artiklaa ja ETA-sopimuksen 53 artiklaa oli rikottu ja tämä rikkominen muodosti yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen ajanjaksolla 17.1.1997–18.1.2011.
- 397 Komissio katsoi, että rikkomisen maantieteellinen laajuus kattoi koko ETA-alueen koko rikkomisajanjakson 17.1.1997–18.1.2011 ajan (riidanalaisen päätöksen 386 perustelukappale).
- 398 Komission riidanalaisen päätöksen 386 perustelukappaleessa esittämän päätelmän perustana olevat perustelut esitetään riidanalaisen päätöksen 388 ja 389 perustelukappaleessa seuraavasti:
- ”(388) Scanialla ja sovintomenettelyn osapuolilla on käytettävissään Euroopan tasolla sovellettavat bruttohinnat ja -hinnastot. Todisteet osoittavat, että ennen Euroopan tai maailman hinnastojen käyttöönottoa ja sen jälkeen kilpailijat kävivät ETA-sopimuksen sopimuspuolten alueen kattavia kilpailunvastaisia keskusteluja ja sopivat bruttohintojen korotuksista mukauttaakseen keskiraskaisiin ja raskaisiin kuorma-autoihin ETA-alueella sovellettavia hintoja. Todisteet osoittavat, että ennen eurooppalaisten hinnastojen käyttöönottoa keskustelut eivät koskeneet ainoastaan tiettyjä maita vaan niillä oli nimenomaisesti euroopanlaajuinen ulottuvuus (ks. 103 ja 104 perustelukappale). Sen jälkeen kun euroopanlaajuiset bruttohinnastot otettiin käyttöön koko ETA-alueella, kilpailijat saattoivat ymmärtää eurooppalaista hintastrategiaa vaihtamalla tietoja bruttohintojen korotuksista Saksassa (ks. 175 perustelukappale) siltä osin kuin ne heijastivat päätoimipaikkojen soveltamia bruttohintojen korotuksia suhteessa niiden vastaaviin eurooppalaisiin bruttohinnastoihin.

- (389) Ne ovat lisäksi tehneet sopimuksia ja/tai osallistuneet yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka koskivat koko ETA-alueella sovelletuissa Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille. Uusien teknisten standardien (esimerkiksi Euro 3 -standardi) käyttöönottopäiviä ja niihin liittyviä hinnankorotuksia koskeva tietojenvaihto ei rajoittunut tiettyihin maihin vaan kattoi koko ETA-alueen (ks. 100 ja 103 perustelukappale).”
- 399 On myös muistutettava, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä todennut, että kilpailijoiden välinen tietojenvaihto ylimmän johdon tasolla päättyi syyskuussa 2004 ja että tämän päivämäärän jälkeen kilpailijoiden välistä tietojenvaihtoa jatkettiin Saksan tasolla (riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleen a alakohta).
- 400 Scania DE kuului riidanalaisen päätöksen adressaatteihin, ja komissio katsoi, että tämä yksikkö oli suoraan vastuussa kilpailunvastaisesta tietojenvaihdosta ajanjaksolla 20.1.2004–18.1.2011 (riidanalaisen päätöksen 410 perustelukappaleen b alakohta).
- 401 Väitteensä, jonka mukaan kilpailijoiden välisellä Saksan tason tietojenvaihdolla ei ollut Saksan aluetta laajempaa ulottuvuutta, tueksi kantajat esittävät lähinnä kaksi väitteiden ryhmää.
- 402 Kantajat väittävät yhtäältä, että Scania DE:n kilpailijoiltaan saamalla tiedoilla ei ollut merkitystä Saksan markkinoiden ulkopuolella. Kantajien mukaan Scania DE ei ole myöskään missään vaiheessa olettanut, että näihin tietoihin olisi liittynyt tällainen intressi ja että ne olisivat voineet vähentää epävarmuutta sen kilpailijoiden hinnoittelustrategiasta Euroopassa.
- 403 Toisaalta kantajat väittävät, että Scania DE ei toimittanut kilpailijoilleen sellaisia tietoja, joilla olisi ollut merkitystä Saksan markkinoiden ulkopuolella ja jotka olisivat siten vähentäneet niiden epävarmuutta Scanian hinnoittelustrategiasta Saksan ulkopuolella. Scania DE ei myöskään antanut kilpailijoilleen ”vaikutelmaa” siitä, että sen antamat tiedot olisivat koskeneet ETAa kokonaisuudessaan.
- 404 Näitä kahta väitteiden ryhmää tarkastellaan jäljempänä.

1) Scania DE:n saamien tietojen maantieteellinen laajuus

- 405 Ensinnäkin asiakirja-aineistosta ilmenee, että kuorma-autonvalmistajat alkoivat soveltaa asteittain eurooppalaisia hinnastoja vuodesta 2000 lähtien ja että vuonna 2006 suurimmalla osalla valmistajista, toisin sanoen [luottamuksellinen], [luottamuksellinen], [luottamuksellinen], [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen], oli tällaisia hinnastoja. Unionin yleinen tuomioistuin päättelee, että näin oli myös Scanian kohdalla, kuten jäljempänä 426–428 kohdassa selitetään. Ainoastaan [luottamuksellinen] ei ollut eurooppalaista hinnastoa.
- 406 On myös todettava, että kantajat eivät muiden osapuolten osalta kyseenalaista komission riidanalaisen päätöksen 51 ja 52 perustelukappaleessa esittämää toteamusta, jonka mukaan eurooppalaiset bruttohinnastot vahvistetaan valmistajien päätoimipaikassa ja että näissä hinnastoissa mainitut hinnankorotukset vaikuttavat jakelijoiden ja valtuutettujen jälleenmyyjien hintatasoon.

- 407 Toiseksi käsiteltävänä olevan asian asiakirja-aineistoon sisältyy seikkoja, jotka viittaavat siihen, että kilpailijoilla oli enemmän tai vähemmän täsmällinen tieto tällaisten hinnastojen olemassaolosta. Riidanalaisen päätöksen 151 perustelukappaleessa esitetystä 30.3.2006 päivätystä [luottamuksellinen] sisäisestä esityksestä ilmenee, että kyseisellä valmistajalla oli hallussaan kilpailijoiden hinnankorotuksia koskevia tietoja, jotka perustuivat eurooppalaisiin bruttohinnastoihin, kuten [luottamuksellinen], [luottamuksellinen], Scanian ja [luottamuksellinen] bruttohinnastoihin, Italian hinnastoon [luottamuksellinen] ja Saksan hinnastoon [luottamuksellinen]. Kuten riidanalaisen päätöksen 160 perustelukappaleesta ilmenee, Espanjaan sijoittautuneiden kilpailijoiden ”hintarakenteesta” tekemän tutkimuksen, jonka tulokset mainittiin taulukossa, mukaan [luottamuksellinen], [luottamuksellinen], [luottamuksellinen], [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] oli ”yhteiset hinnat” Euroopan unionissa, kun taas [luottamuksellinen] ja Scanialla sellaisia ei ollut. Taulukko, jossa oli tutkimuksen tulokset, toimitettiin Espanjaan sijoittautuneiden kilpailijoiden, joihin myös Scania Espanjan työntekijät kuuluivat, työntekijöille.
- 408 Siltä osin kuin kantajat vetoavat huhtikuussa 2008 julkaistuun [luottamuksellinen] sisäiseen esitykseen, joka saattoi antaa ymmärtää, että kyseinen yritys ei vuonna 2008 uskonut, että sen kilpailijat käyttivät eurooppalaisia bruttohinnastoja, unionin yleinen tuomioistuin ei pidä sitä ratkaisevana suorittamansa näytön kokonaisarvioinnin kannalta. Lisäksi kyseinen yritys totesi sakoista vapauttamista koskevan hakemuksensa yhteydessä vuonna 2010, että sillä oli eurooppalainen bruttohinnasto ja että ”sellainen saattoi olla myös kilpailijoilla”, ja esitti näin ollen komissiolle, että tietojenvaihto saattoi olla maantieteelliseltä kattavuudeltaan Euroopan laajuista.
- 409 Kolmanneksi tietyt valmistajat, joilla oli käytössään eurooppalaisia bruttohinnastoja ([luottamuksellinen]), täsmensivät hallinnollisen menettelyn aikana, että niiden Saksan tasolla ilmoittamat hinnankorotukset olivat lähinnä kyseisiin eurooppalaisiin hinnastoihin tehtyjä korotuksia, koska näillä hinnastoilla korvattiin kansalliset hinnastot. Unionin yleinen tuomioistuin viittaa tältä osin vastinekirjelmään liitettyihin vastauksiin, jotka [luottamuksellinen], [luottamuksellinen] ja [luottamuksellinen] ovat antaneet 27.11.2012 päivättyyn komission tietopyyntöön ja 19.9.2013 päivättyyn komission tietopyyntöön, jonka komissio esitti unionin yleisen tuomioistuimen toteuttaman asian selvittämistoimen johdosta (ks. edellä 75 kohta). Näistä todisteista ilmenee, että ainakin joidenkin Scanian kilpailijoiden Saksan tasolla käymän tietojenvaihdon, johon Scania DE:n työntekijät kiistatta osallistuivat, aikana toimittamien kilpailunvastaisten tietojen laajuus ylitti Saksan markkinat.
- 410 Neljänneksi on todettava, että – kuten riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleen c alakohdassa todetaan – asiakirja-aineistosta ilmenee, että tietojenvaihtoon Saksan tasolla osallistuvat valmistajat toimittivat usein nämä tiedot päätoimipaikkaan, mikä lisätekijä osoittaa, että tietojenvaihdon laajuus ylitti Saksan markkinat (ks. riidanalaisen päätöksen 213 perustelukappale, jossa viitataan esimerkkeihin Saksan tasolla vaihdettujen tietojen toimittamisesta päätoimipaikalle). Tältä osin on viitattava muun muassa riidanalaisen päätöksen 175 perustelukappaleen sisältöön, joka paitsi osoittaa Saksan tasolla vaihdettujen tietojen toimittamisen [luottamuksellinen] päätoimipaikkaan, myös tukee riidanalaisen päätöksen 388 perustelukappaleessa esitettyä komission väitettä, jonka mukaan Saksan tasolla vaihdetut bruttohintojen korotuksia koskevat tiedot auttoivat valmistajia ymmärtämään kilpailijoidensa Euroopan tason hinnoittelustrategian. Riidanalaisen päätöksen 175 perustelukappaleeseen sisältyvän asiakirjatodisteen mukaan [luottamuksellinen] yhtiön päätoimipaikan johtaja on kirjoittanut kollegoilleen Saksan tasolla vaihdetuista tiedoista seuraavasti: ”Tällä kirjeellä

haluaisin jakaa kanssanne Saksan markkinoita koskevan yleiskatsauksen, joka koskee kilpailijoidemme – valmistusaikoja ja hintojen korotuksia. Ainakin hinnoittelustrategia on hyvin samansuuntainen kuin kilpailijoiden yleinen eurooppalainen lähestymistapa.”

- 411 Samoin kolmannen kanneperusteen tutkimisen yhteydessä todettu seikka, jonka mukaan päätoimipaikka alemman tason työntekijät olivat tietoisia hintatietojen vaihdosta Saksan tasolla (ks. edellä 221–229 kohta), tukee komission väitettä Saksan laajuisen tietojenvaihdon maantieteellisestä ulottuvuudesta.
- 412 Viidenneksi asiakirja-aineistosta ilmenee, että – kuten komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleen b alakohdassa – kun otetaan huomioon se, etteivät osapuolten saksalaiset tytäryhtiöt valmistaneet kuorma-autoja eikä niiden tehtävänä ollut kehittää teknologiaa, koska nämä vastuut kuuluivat päätoimipaikan yksinomaiseen toimivaltaan, voitiin katsoa, että Saksan tasolla vaihdetut tiedot Euro 5 ja Euro 6 -standardien mukaisten tekniikoiden käyttöönoton ajankohdasta ja siihen liittyvistä lisäkustannuksista olivat peräisin päätoimipaikasta ja koskivat ETA-aluetta kokonaisuudessaan.
- 413 Edellä 412 kohdassa esitettyä toteamusta havainnollistaa riidanalaisen päätöksen 148 perustelukappaleessa esitetty Scaniaa koskeva asiakirjatodiste. Scania DE:n työntekijä I, joka osallistui tietojenvaihtoon Saksan tasolla, toimitti 26.7.2005 lähettämässään sähköpostiviestissä [*luottamuksellinen*] päätoimipaikassa työskennelleelle E:lle tietoja Scanian koko Euro 4 -standardin mukaisen moottorivalikoiman esittämisaikajankohdasta ja Euro 5 -standardin mukaisten kuorma-automallien käyttöönotosta täsmentäen samalla, että hän saisi tietoonsa tarkat päivämäärät ja hinnat ”Södertäljen [Ruotsi] tehtaan henkilöstön lomien jälkeen”. Koska Södertälje on kaupunki, jossa Scanian päätoimipaikka sijaitsee, tämän täsmennyksen, jonka Scania DE:n työntekijä on toimittanut [*luottamuksellinen*] työntekijälle, perusteella voidaan päätellä, että tiedot, joihin Scania DE:n työntekijä viittasi, olivat peräisin päätoimipaikasta ja että niiden laajuus ylitti näin ollen Saksan markkinat. Riidanalaisen päätöksen 148 perustelukappaleessa esitetty asiakirjatodiste osoittaa myös Scanian päätoimipaikan vaikutuksen Saksan markkinoilla sovellettavien hintojen määrittämiseen, ja tätä problematiikkaa käsitellään jäljempänä 422–438 kohdassa.
- 414 Kun otetaan huomioon edellä 405–413 kohdassa esitetyt seikat yhdessä tarkasteltuina, on todettava, että Scania DE:n Saksan tason tietojenvaihdossa saamien tietojen laajuus ylitti Saksan markkinat.
- 415 Tältä osin kantajien väite, jonka mukaan Saksan tasolla käytyyn tietojenvaihtoon osallistuneet Scania DE:n työntekijät eivät ole koskaan olettaneet, että muiden kuorma-autojen valmistajien tytäryhtiöiden edustajilta saadut tiedot koskivat Euroopan hintoja tai että ne saattoivat vähentää epävarmuutta muiden valmistajien Euroopan tason hinnoittelustrategiasta, ei ole unionin yleisen tuomioistuimen mielestä vakuuttava.
- 416 Ensinnäkin on muistutettava, että käsiteltävän asian asiakirja-aineisto sisältää seikkoja, jotka viittaavat siihen, että se, että suurin osa autonvalmistajista käytti eurooppalaisia bruttohinnastoja, ei ollut liikesalaisuus (ks. edellä 407 kohta). Näin ollen on täysin mahdollista olettaa, että Scania DE:n työntekijät ja päätoimipaikka Ruotsissa tiesivät näiden hinnastojen olemassaolosta ja saattoivat näin ollen päätellä kilpailijoidensa Saksan tason hinnoittelustrategian saatujen tietojen perusteella esimerkiksi kilpailijoiden eurooppalaisiin hinnastoihin sovellettujen bruttohintojen korottamista koskevien tietojen perusteella (ks. edellä 409 kohta).

- 417 Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin ei ole vakuuttunut valittajien väitteestä, jonka mukaan Scania DE, toisin kuin muut Saksan tason tietojenvaihdon osapuolet, ei ole koskaan toimittanut päätoimipaikalleen Saksan tasolla saatuja tietoja. On totta, että asiakirja-aineistossa ei ole näyttöä siitä, että tällaista toimittamista olisi tosiasiallisesti tapahtunut. Riidanalaisen päätöksen 166 perustelukappaleessa esitetystä asiakirjatodisteesta ilmenee kuitenkin, että Scania DE:n työntekijä I, joka oli 12.–13.5.2008 pidetyn Saksan tason kokouksen järjestäjä ja osanottaja, toimitti Scania DE:n kollegoilleen tässä kokouksessa vaihdettuja hinnankorotustietoja ja täsmensi, ettei näitä tietoja ollut ”vielä” lähetetty Ruotsissa sijaitsevaan päätoimipaikkaan. Sanan ”vielä” käyttäminen viittaa siihen, että edellä mainittu Scania DE:n työntekijä aikoi ilmoittaa tiedot päätoimipaikkaan ja ettei tämä ilmoittaminen ollut luonteeltaan poikkeuksellista.
- 418 Joka tapauksessa se, että asiakirja-aineistoon sisältyy seikkoja, jotka osoittavat, että Scanian päätoimipaikkaa alemman tason työntekijät olivat tietoisia kilpailunvastaisten hintatietojen vaihdosta Saksan tasolla (ks. edellä 228 kohta) ja että kahdella tasolla kokouksia pidettiin usein samana päivänä ja samassa paikassa, merkitsee, ettei suoran näytön puuttumisella siitä, että Scania DE:n työntekijät olisivat toimittaneet Saksan tasolla vaihdettuja tietoja Scania DE:n päätoimipaikkaan, ole ratkaisevaa merkitystä. Edellä mainittujen kahden seikan perusteella voidaan päätellä, että Scanian päätoimipaikka oli tietoinen näiden tietojen sisällöstä.
- 419 Kolmanneksi on huomattava, että tiettyjen valmistajien päätoimipaikan työntekijät osallistuivat myös tietojenvaihtoon Saksan tasolla. Näin oli yleisesti [luottamuksellinen] osalta. Lisäksi riidanalaisen päätöksen 139 perustelukappaleessa esitetystä, 11.11.2004 päivätyssä sähköpostiviestissä, jonka [luottamuksellinen] päätoimipaikan työntekijä C lähetti ja osoitti päätoimipaikassa ja Saksan tasolla toimiville kilpailijoiden työntekijöille, muun muassa Scanian päätoimipaikan työntekijä A:lle ja Scania DE:n työntekijä B:lle, C esitti kaksi uutta [luottamuksellinen] päätoimipaikan työntekijää, jotka vastasivat kyseisen valmistajan sisäisestä keskitetystä hinnoittelusta. Nämä seikat, jotka liittyvät päätoimipaikan työntekijöiden osallistumiseen Saksan tasolla käytyyn tietojenvaihtoon, ovat osoitus siitä, että Scania DE:n työntekijät eivät voineet olla olettamatta, että Saksan tasolla vaihdetuilla tiedoilla oli merkitystä kilpailijoiden Euroopan tason hinnoittelustrategian kannalta.
- 420 Neljänneksi, kun otetaan huomioon edellä esitetty näyttö, Saksan tason tietojenvaihtoon osallistuneiden Scania DE:n työntekijöiden valaehdoiset lausunnot, jotka tukevat edellä 415 kohdassa esitettyä väitettä, eivät vakuuta unionin yleistä tuomioistuinta. Lisäksi edellä 281 kohdassa esitetystä syistä näillä lausunnoilla, jotka on esitetty rikkomisen päättymisen jälkeen ja joiden erityisenä tarkoituksena on tukea Scanian kantaa, on vähäinen todistusarvo.
- 421 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella, kun niitä arvioidaan kokonaisvaltaisesti (ks. edellä 198 kohta), on todettava, että Scania DE sai työntekijöidensä Saksan tason tietojenvaihtoon osallistumisen avulla tietoja, joiden laajuus ylitti Saksan markkinat. Tämän toteamuksen perusteella tämä kanneperuste on hylättävä riippumatta siitä, toimittiko Scania DE myös tietoja, joiden laajuus ylitti Saksan markkinat (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 12.7.2001, Tate & Lyle ym. v. komissio, T-202/98, T-204/98 ja T-207/98, EU:T:2001:185, 58 kohta). Unionin yleinen tuomioistuin katsoo kuitenkin aiheelliseksi tutkia viimeksi mainitun kysymyksen Scanian toteuttaman SEUT 101 artiklan 1 kohdan rikkomisen vakavuutta arvioitaessa ja mahdollisesti sakkoa määrittäessä (ks. vastaavasti tuomio 6.12.2012, komissio v. Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

2) Scania DE:n toimittamien tietojen maantieteellinen laajuus

- 422 On muistutettava, että komissio katsoi riidanalaisen päätöksen 388 perustelukappaleessa, että eurooppalaisten bruttohinnastojen käyttöönoton jälkeen kuorma-autonvalmistajat kykenivät ymmärtämään kilpailijoidensa Euroopan tason hinnoittelustrategian vaihtamalla keskenään tietoja Saksan markkinoilla sovelletuista bruttohintojen korotuksista, koska nämä korotukset heijastivat valmistajien päätoimipaikkojen eurooppalaisissa bruttohinnastoissaan tekemiä hinnankorotuksia.
- 423 Kantajat väittävät lähinnä, että Saksan laajuisen tietojenvaihdon yhteydessä annetut tiedot bruttohinnastoista eivät heijastaneet Scanian hintoja Euroopan tasolla eivätkä ne näin ollen vähentäneet Scanian kilpailijoiden epävarmuutta Scanian Saksan ulkopuolella noudattamasta hintastrategiasta.
- 424 Kantajat täsmentävät tältä osin, ettei ole oikein katsoa, että FGPL olisi ETA-alueen bruttohinnasto ja että sitä käytetään hinnoittelumenettelyn yhteydessä käytyjen neuvottelujen perustana. Väitteensä tueksi kantajat vetoavat 9.12.2017 päivättyyn taloudelliseen selvitykseen, joka sen mukaan osoittaa, ettei FGPL:n ja jakelijan valtuutetulle jälleenmyyjälle Saksassa esittämän bruttohinnan välillä ole minkäänlaista korrelaatiota. Kantajat selittävät, että FGPL on sisäinen viiteväline, jota Scanian päätoimipaikka käyttää noudattaakseen kuorma-auton eri osien yleistä hintatasoa Scanian valmistusprosessissa. Nimestään huolimatta FGPL ei ole ”hinnasto”, koska siinä ei vahvisteta osien luovutushintaa jakeluverkoston jollakin tasolla. Kantajat täsmentävät, että tasavertaiset neuvottelut jakelijoiden ja päätoimipaikan välillä käydään kunkin maan omien jakelijoihin sovellettavien tehdashintojen perusteella ja että nämä hinnastot neuvotellaan aina, kun markkinaolosuhteiden vuoksi hinnankorotus tai hintojen alentaminen on perusteltua. FGPL:n luonnetta koskevien väitteidensä tueksi kantajat esittivät Scanian päätoimipaikan ja Scania DE:n työntekijöiden valaehdoisia lausuntoja. Tukeakseen väitettään siitä, että Scanian jakelijoiden ja päätoimipaikan väliset neuvottelut käydään yhdenvertaisesti ja että ne vastaavat riippumattomien kauppakumppaneina toimivien osapuolten ja kilpailevien tulosityksiköiden välisiä neuvotteluja, kantajat vetoavat vuonna 2010 laadittuun Scanian sisäiseen raporttiin ”Luovutushintoja koskeva Scanian kantatiedosto”.
- 425 Edellä 424 kohdassa esitetyt kantajien perustelut paljastavat eron Scanian hinnoittelujärjestelmän kuvauksen, joka esitettiin komission hallinnollisessa menettelyssä lähettämiin tietojensaantipyyntöihin annettujen vastausten yhteydessä, ja tämän järjestelmän väitetiedoksiintoon annetussa vastauksessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa esitetyn kuvauksen välillä.
- 426 Scanian hinnoittelujärjestelmän kuvaus riidanalaisessa päätöksessä (ks. edellä 23–31 kohta) perustui tietoihin, jotka Scania toimitti komission lähettämiin tietopyyntöihin 16.4.2012 ja 5.7.2012 antamissaan vastauksissa. Myös Scania esitti edellä mainittujen vastausten yhteydessä riidanalaisen päätöksen 50 perustelukappaleessa olevan kaavion (ks. edellä 31 kohta), josta ilmenee FGPL:n vaikutus jakeluketjun eri vaiheissa sovellettuihin hintoihin. Samoin Scania oli 5.7.2012 antamassaan vastauksessa kuvannut muun muassa hintoja käsittelevän komitean ja myynnistä vastaavan varatoimitusjohtajan roolia [*luottamuksellinen*].
- 427 Edellä 424 kohdassa esitetyt perustelut sitä vastoin heijastavat Scanian in tempore suspecto esittämää eli sen väitetiedoksiintoon antamassa vastauksessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa esittämää kantaa.

- 428 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin katsoo komission tavoin, että kantajien vastauksille, jotka koskevat komission asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 2 kohdan nojalla lähettämiä tietopyyntöjä, on annettava suurempi näyttöarvo kuin kantajien väitetiedoksiantoon myöhemmin antamalle selostukselle. Asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan mukaan yrityksille, jotka toimittavat virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja vastatessaan kyseisen asetuksen 18 artiklan 2 kohdan nojalla tehtyyn tietojensaantipyyntöön, voidaan määrätä sakko, joka on enintään 1 prosentti niiden vuosittaisesta kokonaisliikevaihdosta.
- 429 Lisäksi on huomattava, että kantajat eivät ole esittäneet ainuttakaan asiakirjaa, joka tukisi niiden FGPL:n luonnetta koskevia perusteluja. Kuten komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 299 perustelukappaleen a alakohdassa, olisi loogista odottaa Scaniaa, että se kykenee toimittamaan FGPL:tä koskevaa arviointia tukevia asiakirjoja. Scania ei tehnyt niin ja tyytyi esittämään tiettyjen työntekijöidensä valahtoisia lausuntoja, joilla on rajallinen todistusarvo ja jotka eivät vakuuta unionin yleistä tuomioistuinta (ks. edellä 420 kohta).
- 430 Siltä osin kuin kyseessä on kantajien viittaus 9.12.2017 päivättyyn taloudelliseen selvitykseen, jonka mukaan FGPL:n ja jakelijan valtuutetulle jälleenmyyjälle esittämien Saksassa sovellettujen bruttohintojen välillä ei ole vastaavuutta (ks. edellä 424 kohta), kyseisessä selvityksessä todetaan FGPL:n erityisten muutosten osalta, että jakelijan valtuutetulle jälleenmyyjälle esittämien Saksassa sovellettävien bruttohintojen osalta ei ole todettavissa samanlaisia muutoksia. On kuitenkin huomattava, että komission riidanalaisessa päätöksessä esittämä analyysi ei perustu tällaiseen korrelaatioon, koska se ei ole mitenkään väittänyt, että hintojen nousu FGPL:ssä johtaisi samanlaiseen jakelijan valtuutetulle jälleenmyyjälle esittämien bruttohintojen nousuun Saksassa. Komissio on riidanalaisessa päätöksessä katsonut, että FGPL:ään sisältyvä hintojen nousu vaikutti jakelijan nettohintaan (eli jakelijan päätoimipaikalle maksamaan hintaan) ja jakelijan bruttohintaan (eli hintaan, jonka valtuutettu jälleenmyyjä maksaa jakelijalle), vaikka loppukuluttajan hinta ei välttämättä muuttunut samassa suhteessa tai lainkaan (riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappale). Näin ollen riidanalainen päätös ei perustu 9.12.2017 päivätyssä taloudellisessa selvityksessä mainittuun korrelaatioon.
- 431 Edellä 423–430 kohdasta ilmenee, että komission väite, jonka mukaan FGPL muodostaa eurooppalaisen bruttohinnaston, joka vaikuttaa kuorma-autojen hinnoitteluun kansallisten jakelijoiden tasolla (ja siten Scania DE:n tasolla), on näytetty toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla.
- 432 Yleisemmällä tasolla asiakirja-aineistoon sisältyvät todisteet osoittavat, että Scanian kansalliset jakelijat (ja siis Scania DE) eivät ole riippumattomia päätoimipaikasta päätettäessä niiden valtuutettuja jälleenmyyjä kohtaan soveltamasta hinnoittelupolitiikasta.
- 433 Tältä osin on ensinnäkin otettava huomioon, että FGPL vahvistetaan päätoimipaikassa. Edellä 31 kohdassa esitetystä kaaviosta ilmenee, että FGPL on hinnoittelun merkittävä osatekijä, koska kaikki Scanian jakeluketjun loppupäässä sovelletut hinnat perustuvat FGPL:ään sekä eri toimijoille myönnettyihin alennuksiin ja voittomarginaaleihin.
- 434 Toiseksi on otettava huomioon se, että hyvin suuri enemmistö Scanian jakelijoista oli kokonaan päätoimipaikan määräysvallassa olevia tytäryhtiöitä (ks. edellä 20 kohta), kuten myös Scania DE. Kun otetaan huomioon tämä seikka, unionin yleinen tuomioistuin ei ole vakuuttunut kantajien väitteestä, jonka mukaan mainittujen jakelijoiden ja päätoimipaikan väliset hintaneuvottelut olivat itsenäisinä kauppakumppaneina ja kilpailevissa tulosityksiköissä toimivien osapuolten välisiä neuvotteluja.

- 435 Tältä osin on huomattava, että riidanalaisen päätöksen 249 ja 250 perustelukappaleessa esitetyt todisteet, jotka koostuvat hintoja käsittelevän komitean sisäisistä asiakirjoista (ks. edellä 24 kohta), osoittavat, että kyseisellä elimellä (joka on osa Scanian päätoimipaikkaa) oli vahva asema kansallisiin jakelijoihin sovellettavien alennusten tason määrittämisessä. Kantajat tukeutuvat erään hintoja käsittelevän komitean jäsenen valaechoiseen lausuntoon ja väittävät ainoastaan, että edellä mainituissa sisäisissä asiakirjoissa viitattiin poikkeukselliseen tapahtumaan eli uuden, Scanian erittäin strategisen moottorin liikkeelle laskemiseen, eivätkä ne kuvastaneet tavanomaista tilannetta. Tällä valaechoisella lausunnolla ei kuitenkaan ole riittävää todistusarvoa riidanalaisen päätöksen 249 ja 250 perustelukappaleessa esitettyjen todisteiden todistusarvon ja selkeän sisällön kyseenalaistamiseksi, eikä se vakuuta unionin yleistä tuomioistuinta.
- 436 Siltä osin kuin on kyse Scanian viittauksesta sen vuonna 2010 laadittuun sisäiseen raporttiin ”Luovutushintoja koskeva Scanian kantatiedosto” (ks. edellä 424 kohta), on verotarkastuksen varalta huomattava, että tämän asiakirjan tarkoituksena on osoittaa, että Scania on noudattanut markkinaehtoperiaatetta (arm’s length principle) konsernin sisäisten luovutushintojen vahvistamisessa (esimerkiksi vahvistettaessa jakelijoille nettomääräisiä hintoja). Komission tavoin (ks. riidanalaisen päätöksen 296 perustelukappale) unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin katsoo, että se, että Scanian päätoimipaikka soveltaa markkinaehtoperiaatteen mukaisia luovutushintoja, ei osoita Scanian jakelijoiden itsenäisyyttä hintaneuvotteluissa vaan pikemminkin osoittaa, että nämä luovutushinnat on vahvistettu tasoille, jotka mahdollistavat sen, että toimivaltaiset veroviranomaiset eivät kiistä näitä hintoja.
- 437 Kolmanneksi riidanalaisen päätöksen 148 perustelukappaleessa esitetty asiakirjatodiste havainnollistaa sitä seikkaa, että Scania DE ei ole riippumaton hintapolitiikkansa määrittämisessä (ks. edellä 413 kohta). Sitä kuvaavat myös riidanalaisen päätöksen 134 ja 135 perustelukappaleessa esitetyt asiakirjatodisteet, jotka osoittavat Scania DE:n työntekijöiden ja Scanian ylimmän johdon tason työntekijöiden kilpailijoille toimittamien bruttohintojen korotuksia koskevien tietojen johdonmukaisuuden. Riidanalaisen päätöksen 134 perustelukappaleessa esitetystä asiakirjatodisteesta ilmenee, että Saksan tasolla 3.–4.5.2004 pidetyssä kokouksessa Scania DE:n työntekijä ilmoitti kilpailijoille siitä, että kuorma-autojen uuden [luottamuksellinen] -sarjan hinnat olivat keskimäärin 6 prosenttia korkeammat kuin nykyisen [luottamuksellinen] -sarjan hinnat. Riidanalaisen päätöksen 135 perustelukappaleessa esitetystä asiakirjatodisteesta ilmenee, että 27.–28.5.2004 pidettyyn ylimmän johdon tason kokoukseen osallistunut Scanian edustaja ilmoitti kilpailijoille, että kuorma-autojen [luottamuksellinen] -sarjan hinnat olivat 5–6 prosenttia korkeampia kuin [luottamuksellinen] -sarjan hinnat [luottamuksellinen]. Edellä mainitun kollusiivisen yhteydenpidon kahdella tasolla vaihdettujen tietojen yhdenmukaisuus on myös omiaan osoittamaan, että Scania DE:n työntekijöiden Saksan tasolla käydyssä tietojenvaihdossa toimittamien tietojen laajuus ylitti Saksan markkinat.
- 438 Kun otetaan huomioon Scanian päätoimipaikan rooli Scania DE:n hinnoittelupolitiikan määrittämisessä, sellaisena kuin se on osoitettu edellä 433–437 kohdassa, komissiolla oli perusteltu syy katsoa, että Scania DE:n työntekijöiden kilpailijoille Saksan tason tietojenvaihdossa antamat kilpailunvastaiset hintatiedot kuvastivat Scanian päätoimipaikan tasolla vahvistettua hintastrategiaa ja että niiden laajuus ylitti näin ollen Saksan markkinat.
- 439 Tätä unionin yleisen tuomioistuimen päätelmää ei horjuta niiden 20.9.2016 ja 9.12.2017 päivättyjen taloudellisten selvitysten sisältö, joihin kantajat vetoavat.

- 440 Kantajien mukaan edellä mainitut kaksi taloudellista selvitystä osoittavat, että Scania DE:n soveltamat jakelijan ja valtuutetun jälleenmyyjän väliset bruttohinnat eivät edusta muissa Euroopan maissa sovellettuja hintoja eivätkä ne tästä syystä voi vähentää epävarmuutta Scanian ETA-alueen hinnoittelustrategiasta. On kuitenkin todettava, että riidanalainen päätös ei Scanian osalta perustu väitteeseen, jonka mukaan jakelijan ja valtuutetun jälleenmyyjän välillä eri Euroopan maissa sovellettavien bruttohintojen välillä olisi jonkinlaista samansuuntaisuutta, koska kuten edellä 31 kohdassa esitetystä kaaviosta ilmenee, kansallisen jakelijan bruttohinta määräytyy FGPL:hen sovellettujen alennusten ja sen voittomarginaalin perusteella. Riidanalainen päätös perustuu näkemykseen, jonka mukaan kaikki FGPL:ään sovelletut korotukset, joista päätoimipaikka näin ollen päättää, vaikuttavat eriasteisesti (sovellettavien alennusten mukaan) kansallisen jakelijan bruttohintaan (ks. riidanalaisen päätöksen 51 ja 52 perustelukappale).
- 441 Toisin kuin kantajat väittävät, unionin yleinen tuomioistuin katsoo joka tapauksessa, että asiakirja-aineisto osoittaa oikeudellisesti riittävällä tavalla sen, että Scania DE antoi toimittamiensa tietojen todellisesta maantieteellisestä laajuudesta riippumatta kilpailijoilleen vaikutelman siitä, että sen niille toimittamien tietojen laajuus ja merkitys ylittivät Saksan markkinat ja myötävaikuttivat näin kilpailunvastaisten tietojen vaihtamisella Saksan tasolla tavoiteltuihin yhteisiin päämääriin.
- 442 Unionin yleinen tuomioistuin viittaa tältä osin riidanalaisen päätöksen 148 perustelukappaleessa esitettyyn tietojenvaihtoon (ks. edellä 413 kohta). Kun otetaan huomioon Scania DE:n työntekijän vihjaus, jonka mukaan kuorma-automallien käyttöönottopäiviä ja hintoja koskevat tiedot, jotka hän aikoi ilmoittaa [luottamuksellinen] työntekijälle, olivat peräisin Scanian päätoimipaikasta, on perusteltua päätellä, että mainittu [luottamuksellinen] työntekijä on pitänyt tämän tiedon merkitystä Saksan markkinat ylittävänä. On myös viitattava riidanalaisen päätöksen 185 perustelukappaleessa esitettyyn 28.10.2009 päivättyyn sähköpostiviestiin, joka osoittaa, että [luottamuksellinen] päätoimipaikka oli saanut Saksan tasolla käydyssä tietojenvaihdossa Scaniaalta tiedon, jonka mukaan 3 prosentin hinnankorotuksen voimaantuloajankohdaksi oli suunniteltu 1.1.2010; korotus liittyi kuorma-autojen ”facelift-käsittelyyn”. Koska Scanian kilpailijalleen ilmoittama hintojen nousu liittyi kuorma-autojen valmistuskustannuksiin ja koska Scania DE ei valmista kuorma-autoja, voidaan päätellä, että [luottamuksellinen] oli ymmärtänyt edellä mainitun hintojen nousua koskevan tiedon siten, että sen laajuus ylitti Saksan markkinat.
- 443 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella kuudes kanneperuste on hylättävä.

f) Kuudes kanneperuste, joka koskee SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on katsonut, että yksilöity toiminta muodosti yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen ja että kantajat olivat tältä osin vastuussa

- 444 On muistutettava, että komissio katsoi, että Scanian ja sovintomenettelyn osapuolten väliset sopimukset ja/tai yhdenmukaistetut menettelytavat muodostivat yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen ajanjaksolla 17.1.1997–18.1.2011. Rikkomisen muodostui yhteistoimintajärjestelystä, joka koski keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen hintoja ja bruttohintojen korotuksia ETA-alueella sekä Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettyjen päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja näihin tekniikoihin liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille (riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 315 perustelukappale).

- 445 Komissio katsoi erityisesti, että osapuolet olivat pyrkinneet kilpailunvastaisen yhteydenpidon avulla yhteiseen suunnitelmaan, jolla oli yksi kilpailunvastainen tavoite, ja että Scania tiesi tai sen täytyi olla tietoinen kollusiivisen yhteysverkoston yleisestä soveltamisalasta ja olennaisista ominaispiirteistä ja että se aikoi toiminnallaan myötävaikuttaa yhteistoimintajärjestelyyn, minkä vuoksi sen voitiin katsoa olevan vastuussa rikkomisesta kokonaisuudessaan (riidanalaisen päätöksen 316 ja 350 perustelukappale).
- 446 Kantajat kiistävät käsiteltävässä asiassa lähinnä yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen olemassaolon ja sen, että tämä rikkominen luetaan kokonaisuudessaan niiden syyksi.
- 1) Yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen olemassaolo nyt käsiteltävässä asiassa*
- i) Alustavia huomautuksia*
- 447 On muistutettava, että näyttääkseen toteen yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaolon komission on osoitettava, että kyseessä olevat eri menettelytavat kuuluvat ”kokonaissuunnitelmaan”, jolla on yksi tavoite (ks. edellä 196 kohta).
- 448 Oikeuskäytännössä on yksilöity useita perusteita, joilla on merkitystä kilpailusääntöjen rikkomisen yhdeksi kokonaisuudeksi luonnehtimisessa ja joihin kuuluu se, että kyseessä olevien menettelytapojen tavoitteet, kyseessä olevat tavarat ja palvelut, siihen osallistuneet yritykset ja sen täytäntöönpanotavat ovat samoja (ks. tuomio 17.5.2013, Trelleborg Industrie ja Trelleborg v. komissio, T-147/09 ja T-148/09, EU:T:2013:259, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; ks. vastaavasti myös tuomio 19.12.2013, Siemens ym. v. komissio, C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:866, 243 kohta). Kyseisessä tutkinnassa voidaan lisäksi ottaa huomioon se, että yritysten puolesta toimivat luonnolliset henkilöt ja kyseessä olevien menettelytapojen maantieteellinen soveltamisala ovat samoja (tuomio 17.5.2013, Trelleborg Industrie ja Trelleborg v. komissio, T-147/09 ja T-148/09, EU:T:2013:259, 60 kohta).
- 449 Tässä yhteydessä on täsmennettävä, että saman tavoitteen käsitettä ei voida määrittää yleisellä viittauksella kilpailun vääristymiseen rikkomisen kohteena olleilla markkinoilla, koska vaikutus kilpailuun muodostaa tavoitteena tai vaikutuksena olennaisen tekijän kaikessa käyttäytymisessä, joka kuuluu SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Saman tavoitteen tällainen määritelmä uhkaa evätä yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen käsitteeltä osan sen merkitystä, koska sen seurauksena on se, että useat käyttäytymiset, jotka koskevat talouden alaa ja jotka on kielletty edellä mainitussa määräyksessä, pitäisi systemaattisesti luokitella yhtenä kokonaisuutena pidettävän rikkomisen osatekijöiksi (tuomio 12.12.2007, BASF ja UCB v. komissio, T-101/05 ja T-111/05, EU:T:2007:380, 180 kohta).
- 450 Kuten edellä on jo todettu (ks. edellä 195 kohta), edellytys, joka koskee käsitettä ”yksi yhtenäinen päämäärä”, merkitsee sitä, että on varmistettava, ettei ole olemassa kilpailusääntöjen rikkomiseen kuuluvia eri menettelytapoja luonnehtivia seikkoja, jotka voisivat osoittaa, että muiden rikkomiseen osallistuneiden yritysten todellisilla menettelytavoilla ei ole samaa kilpailua rajoittavaa tarkoitusta tai vaikutusta eivätkä ne näin ollen kuulu ”kokonaissuunnitelmaan” kilpailun vääristämistä koskevan yhteisen tavoitteensa perusteella.

ii) Riidanalainen päätös

- 451 On muistutettava, että komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että kyseisen päätöksen 317 perustelukappaleessa kuvattu kolmen tason kollusiivinen yhteydenpito kuului kokonaissuunnitelmaan, jolla oli yksi kilpailunvastainen tavoite, seuraavista syistä.
- 452 Ensinnäkin kaikki yhteydenpito koski samoja tuotteita eli keskiraskaita ja raskaita kuorma-autoja (riidanalaisen päätöksen 319 perustelukappale).
- 453 Toiseksi jaettujen tietojen luonne – hintoja koskevat tiedot, bruttohintojen korotukset, uusien ympäristöstandardien mukaisten kuorma-autojen suunnitellut käyttöönottoajankohdat ja kilpailijoiden aikomus siirtää siihen liittyvät kustannukset asiakkaille – pysyi samana koko rikkomisen keston ajan (riidanalaisen päätöksen 320 perustelukappale). Komissio täsmensi, että tiettyjen ympäristöstandardien mukaisten uusien kuorma-automallien käyttöönoton ajankohtaa koskevien keskustelujen ja sopimusten luonne liittyi hintoja ja bruttohintojen korotuksia koskeviin yhteistoimintajärjestelyihin ja täydensi niitä (riidanalaisen päätöksen 321 perustelukappale).
- 454 Tässä samassa yhteydessä komissio täsmensi, että vaikka osapuolet eivät olleet syyskuusta 2004 lähtien enää aktiivisesti pyrkineet tekemään, kuten aikaisemmin, erityistä sopimusta bruttohintojen yleisistä korotuksista tai uusien ympäristöstandardien mukaisten kuorma-autojen erityisistä markkinoilletulopäivistä tai niiden kustannusten määrästä, jotka osapuolet siirtäisivät kuluttajille näiden kuorma-autojen osalta, ne olivat jatkaneet sopimista vaihtamalla samantyyppisiä tietoja ja pyrkimällä samaan tavoitteeseen rajoittaa kilpailua alentamalla keskinäisen strategisen epävarmuutensa tasoa (riidanalaisen päätöksen 322 perustelukappale).
- 455 Kolmanneksi komissio totesi, että kilpailunvastaista yhteydenpitoa oli usein ja se koski samaa kuorma-autojen valmistajaryhmää eli Scaniaa ja sovintomenettelyn osapuolia. Yhteydenpitoon osallistuneet henkilöt työskentelivät samoille valmistajille ja järjestivät yhteydenpidon valmistajien työntekijöistä muodostetuissa pienissä ryhmissä.
- 456 Neljänneksi komissio katsoi, että vaikka toimintaan osallistuneiden työntekijöiden taso ja sisäiset vastualueet olivat kehittyneet kartellin aikana, yhteydenpidon ja kokousten luonne, tarkoitus ja laajuus olivat pysyneet samoina koko kartellin keston ajan (riidanalaisen päätöksen 325 perustelukappale). Komissio selitti tältä osin, että kaikilla kolmella tasolla toteutetulla kollusiivisella yhteydenpidolla, joka koski tulevia hintoja ja bruttohintojen korotuksia sekä ympäristöstandardien mukaisten kuorma-autojen käyttöönoton ajankohtaa ja siihen liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille, oli kilpailunvastainen tarkoitus rajoittaa kilpailua keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen markkinoilla ETA-alueella (riidanalaisen päätöksen 326 perustelukappale).
- 457 Komissio otti riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleessa huomioon kolme seikkaa, jotka tukivat sen päätelmää, jonka mukaan tietojenvaihdon siirtyminen ylimmän johdon tasolta Saksan tasolle (the shift in the exchanges) ei vaikuttanut rikkomisen jatkuvaan luonteeseen.
- 458 Komissio katsoi ensinnäkin, että eri tasoilla pidettyjen kokousten aikatauluissa olivat huomattava ajallinen päällekkäisyys, koska ylimmän johdon kokoukset pidettiin vuosina 1997–2004, päätoimipaikkaa alemman tason kokoukset vuosina 2000–2008 ja keskustelut Saksan tasolla käytiin vuodesta 2004 alkaen. Komission mukaan tulos oli se, että vaikka ylimmän johdon kokoukset eivät olleet jatkuneet 16.9.2004 jälkeen, yhteydenpito kahdella muulla tasolla jatkui

- keskeytyksettä (riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleen a alakohta). Tässä yhteydessä komissio totesi myös, että yhtäältä vuosien 2003 ja 2007 välisenä aikana yhteydenpitoa oli päätoimipaikkaa alemman tason työntekijöiden ja Saksan tason työntekijöiden välillä ja että yhteisiä kokouksia järjestettiin ja että toisaalta osapuolet keskustelivat toistuvasti päätoimipaikkaa alemmalla tasolla vaihdettavista tiedoista ja siitä, millä tasolla tietoja vaihdettaisiin (riidanalaisen päätöksen 327 kohdan a alakohta).
- 459 Toiseksi komissio katsoi, että osapuolten saksalaiset tytäryhtiöt eivät valmistaneet kuorma-autoja eivätkä ne olleet vastuussa teknologian kehittämisestä, koska nämä vastuut kuuluivat päätoimipaikan yksinomaiseen toimivaltaan. Komission mukaan silloin, kun Saksan tason työntekijät vaihtoivat tietoja Euro 5 ja Euro 6 -standardien mukaisten tekniikoiden käyttöönoton ajankohdasta ja siitä aiheutuvista lisäkustannuksista, he vaihtoivat näin ollen päätoimipaikasta peräisin olevia tietoja, jotka koskivat koko ETA-aluetta (riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleen b alakohta).
- 460 Kolmanneksi komissio katsoi, että useiden kartellin osapuolten osalta oli olemassa todisteita siitä, että saksalaiset tytäryhtiöt raportoivat järjestelmällisesti hintoja koskevista aikeistaan päätoimipaikalle ja vielä merkittävämmässä määrin henkilöille, jotka osallistuivat hintatietojen vaihtoon keskushallinnon tasolla. Tässä yhteydessä komissio totesi myös, että Scanian päätoimipaikalla oli toimivalta määrittää tehtaan bruttohinnat ja jakelijoihin (jotka olivat emoyhtiön kokonaan omistamia tytäryhtiöitä) sovelletut alennukset ja että Scanialla oli jäsennelty kokoussuunnitelma yhtiön päätoimipaikan strategisten päätösten nopean täytäntöönpanon varmistamiseksi, mikä osoittaa, ettei Scanian päätoimipaikka voinut kohtuudella olla tietämättä näistä tiedoista.
- 461 Komissio päätteli riidanalaisen päätöksen 328 perustelukappaleessa, että kartellissa tapahtunutta muutosta (the change in the cartel) hallinnoitiin kollektiivisesti ja koordinoitusti eri osapuolten välillä, ja sen tavoitteena oli varmistaa tietojenvaihdon jatkuvuus.
- 462 Viidenneksi komissio katsoo, että vaikka tapa, jolla tietoja on vaihdettu, on luonnollisesti muuttunut rikkomisen 14 vuoden keston aikana, tämä on tapahtunut komission mukaan asteittain ja tietojenvaihdon perusluonne on pysynyt samana: yhteydenpito on muuttunut monenvälisestä tietojenvaihdosta, kokouksista tai henkilökohtaisista esityksistä sähköpostitse tapahtuvaksi monenväliseksi tietojenvaihdoksi, jonka yhteydessä tulevia hintoja koskevat tiedot kootaan sähköpostitse ja esitetään taulukkomuodossa (riidanalaisen päätöksen 329 perustelukappale).
- 463 Näiden viiden seikan perusteella komissio päätteli, että kollusiiviset yhteydet liittyivät toisiinsa ja täydensivät toisiaan luonteensa osalta (riidanalaisen päätöksen 330 perustelukappale).
- iii) Arviointi*
- 464 Ensinnäkin on kiistatonta, että kyseinen kollusiivinen yhteydenpito koski koko kestopan ajan samoja tuotteita eli keskiraskaita ja raskaita kuorma-autoja ja että siihen osallistui sama kuorma-autonvalmistajien ryhmä eli Scania ja sovintomenettelyn osapuolet. Asiakirja-aineistosta ilmenee lisäksi, että yhteydenpito merkitsi pientä, kokoonpanoltaan suhteellisen vakaata työntekijäryhmää kullakin tasolla ja että yhteydenpito oli säännöllistä ja toistuvaa.

- 465 Toiseksi on muistutettava siitä, että kollusiivisen yhteydenpidon kolme tasoa liittyivät toisiinsa, eli näiden tasojen osallistajat olivat samojen yritysten eli Scanian ja sovintomenettelyn osapuolten työntekijöitä, että tietojenvaihto oli samansisältöistä kullakin tasolla, että eri tasoilla pidettyjen kokousten aikataulut olivat ajallisesti päällekkäiset ja että tasojen välillä tehtiin selviä keskinäisiä viittauksia ja vaihdettiin kerättyjä tietoja (ks. edellä 218 kohta). On myös muistutettava, että kantajat eivät ole onnistuneet kolmannen kanneperusteen yhteydessä kyseenalaistamaan komission toteamuksia kollusiivisen yhteydenpidon kolmen tason välisistä yhteyksistä (ks. edellä 229 kohta).
- 466 Kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin toteaa komission tavoin (ks. edellä 453 ja 454 kohta), että osapuolten välisen tietojenvaihdon sisältö ja sen tavoite, joka oli vähentää osapuolten välistä epävarmuutta lähinnä niiden tulevista hintastrategioista, ovat pysyneet samoina. Tässä yhteydessä on muistutettava unionin yleisen tuomioistuimen katsoneen, että komissio saattoi perustellusti todeta riidanalaisen päätöksen 243 ja 321 perustelukappaleessa, että tiettyjen ympäristöstandardien mukaisten uusien kuorma-automallien käyttöönoton ajankohtaa koskevien keskustelujen ja sopimusten luonne liittyi hintoja ja bruttohintojen korotuksia koskeviin yhteistoimintajärjestelyihin ja täydensi niitä (ks. edellä 297 kohta).
- 467 Neljänneksi on muistutettava, että komissio saattoi perustellusti katsoa, että kilpailunvastaisen tietojenvaihdon maantieteellinen ulottuvuus Saksan tasolla kattoi koko ETA-alueen samalla tavoin kuin ylimmän johdon tason kilpailunvastainen tiedonvaihto.
- 468 Edellä mainittujen seikkojen perusteella on hyväksyttävä komission toteamus, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 317 perustelukappaleessa kuvattu osapuolten välinen tietojenvaihto oli osa kokonaissuunnitelmaa, jolla oli yksi kilpailunvastainen tavoite.
- 469 Kantajien esittämillä väitteillä ei kyseenalaisteta unionin yleisen tuomioistuimen päätelmää. Nämä perustelut voidaan jakaa kolmeen ryhmään. Kantajat väittävät ensinnäkin, että komissio teki virheen, kun se arvioi osapuolten välisen yhteydenpidon kolmea tasoa yhdessä. Toiseksi kantajat kiistävät komission toteamuksen, jonka mukaan kolmella yhteydenpitotasolla vaihdetut tiedot olivat luonteeltaan samanlaisia, kuten riidanalaisen päätöksen 320 perustelukappaleesta ilmenee. Kolmanneksi ne kiistävät komission riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleessa esittämän toteamuksen, jonka mukaan tietojenvaihdon siirtyminen ylimmän johdon tasolta Saksan tasolle ei vaikuttanut rikkomisen jatkuvaan luonteeseen.

– *Kolmen yhteydenpitotason kokonaisarviointi*

- 470 Kokonaissuunnitelman olemassaolon kiistämiseksi käsiteltävässä asiassa kantajat väittävät lähinnä, että – toisin kuin komission riidanalaisessa päätöksessä noudattamassa lähestymistavassa – kolmea yhteydenpitotasoa oli arvioitava erikseen eikä yhdessä.
- 471 Tämän väitteen perustelemiseksi kantajat väittävät ensinnäkin, että komissio ei ole osoittanut mitään merkityksellistä tosiasiallista yhteyttä kollusiivisen yhteydenpidon kolmen tason välillä. Edellä 465 kohdassa esitetyistä syistä tämä väite on hylättävä.
- 472 Toiseksi kantajat väittävät, että kilpailusääntöjen rikkomisen laajuus on määritettävä sellaisten tosiseikkojen perusteella, jotka liittyvät suoraan väitettyyn kollusiiviseen käyttäytymiseen osallistuneisiin työntekijöihin. Komissio ei ole kuitenkaan osoittanut, että kollusiiviseen

yhteydenpitoon eri tasoilla osallistuneiden yritysten työntekijöillä olisi ollut yhteinen tieto ja käsitys kollusiivisen käyttäytymisen laajuudesta. Kantajat toteavat tässä yhteydessä, että eri työntekijät edustivat yrityksiä eri yhteydenpitotasoilla.

- 473 Tältä osin on muistutettava, että kyseiseen kollusiiviseen yhteydenpitoon osallistui koko sen keston ajan sama kuorma-autonvalmistajien ryhmä eli Scania ja sovintomenettelyn osapuolet. Lisäksi kullakin tasolla yhteydenpitoon osallistui pieni, kokoonpanoltaan suhteellisen vakaa työntekijäryhmä, ja yhteydenpito oli säännöllistä ja toistuvaa. On myös muistutettava yhteyksistä kolmen kollusiivisen yhteydenpitotason välillä. Kun otetaan huomioon nämä seikat, se, että kollusiiviseen yhteydenpitoon eivät osallistuneet samat työntekijät, ei kyseenalaista päätelmää yhteisen suunnitelman olemassaolosta käsiteltävässä asiassa.
- 474 Siltä osin kuin on kyse edellä 472 kohdassa esitetystä kantajien väitteestä, jonka mukaan komissio ei ole osoittanut, että kollusiiviseen yhteydenpitoon eri tasoilla osallistuneiden yritysten työntekijät tiesivät ja ymmärsivät yhdessä kollusiivisen käyttäytymisen laajuuden, tämä väite koskee sitä, onko kokonaissuunnitelman tiedostamista arvioitava yrityksen vai yrityksen työntekijöiden tasolla. Kantajat arvostelevat komissiota siitä, että se on arvioinut tätä tiedostamista yrityksen tasolla ja jättänyt tutkimatta tiedostamista työntekijöiden keskuudessa.
- 475 Tämä kantajien väite on perusteeton.
- 476 On nimittäin huomattava, että unionin kilpailuoikeudessa viitataan ”yritysten” toimintaan ja että tällä käsitteellä on katsottava tarkoitettavan taloudellista yksikköä, vaikka oikeudellisesti tämän taloudellisen yksikön muodostaakin useampi kuin yksi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö (ks. tuomio 10.9.2009, Akzo Nobel ym. v. komissio, C-97/08 P, EU:C:2009:536, 54 ja 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 477 On myös todettava, että oikeuskäytännöstä ilmenee sen kysymyksen osalta, voidaanko yritysten katsoa olevan vastuussa työntekijöidensä kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta, että komission toimivalta määrätä yritykselle seuraamus edellyttää ainoastaan sitä, että rikkomiseen on syyllistynyt sellainen henkilö, jolla on yleisesti oikeus toimia yrityksen lukuun (ks. tuomio 12.12.2014, H & R ChemPharm v. komissio, T-551/08, EU:T:2014:1081, 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 478 Edellä 476 ja 477 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kokonaissuunnitelman olemassaolon tiedostamista on väistämättä arvioitava kyseessä olevien yritysten eikä niiden työntekijöiden tasolla. Jos komission olisi näytettävä toteen, että kullakin kartelliin osallistuneen yrityksen työntekijällä oli tarkka tieto kartellin muiden työntekijöiden käyttäytymisestä, sen olisi mahdotonta – kuten se perustellusti toteaa – näyttää toteen yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaoloa, varsinkin kun kartellit ovat yleensä luonteeltaan salaisia ja koska todisteet ovat kartelliasioissa usein hajanaisia ja vähäisiä (ks. vastaavasti tuomio 13.7.2011, Trade-Stomil v. komissio, T-53/07, EU:T:2011:360, 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että siitä, että kollusiivisen yhteydenpidon kolmen tason välillä oli yhteyksiä, ja erityisesti siitä, että kartellin kolmeen tasoon osallistuneet luonnolliset henkilöt olivat samojen yritysten työntekijöitä, voidaan päätellä, että näillä yrityksillä oli yhteinen tieto kokonaissuunnitelmasta ja näin ollen kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta.
- 479 Edellä esitetystä seuraa, että kantajien väite, jonka mukaan komission olisi pitänyt arvioida erikseen kollusiivisen yhteydenpidon kolmea tasoa, on hylättävä.

– *Kolmella yhteydenpitotasolla vaihdettujen tietojen luonne*

- 480 Kantajat kiistävät erityisesti riidanalaisen päätöksen 320 ja 322 perustelukappaleessa esitetyn toteamuksen, jonka mukaan eri yhteydenpitotasolla vaihdetut tiedot olivat luonteeltaan samanlaisia ja niillä pyrittiin samaan kilpailunvastaiseen tavoitteeseen.
- 481 Tältä osin kantajat vetoavat ensinnäkin riidanalaisen päätöksen 322 perustelukappaleeseen, joka paljastaa yhteydenpidon luonteen perustavanlaatuisen muutoksen, koska siinä todetaan, että syyskuusta 2004 lähtien osapuolet eivät enää ole pyrkineet aktiivisesti, kuten ne olivat tehneet ennen tätä päivämäärää, pääsemään täsmälliseen sopimukseen tulevista bruttohintojen korotuksista.
- 482 Tämä kantajien väite ei voi menestyä. Riidanalaisen päätöksen 322 perustelukappaleessa tosin todetaan, että vuoden 2004 syyskuun jälkeen osapuolet eivät enää pyrkineet nimenomaisten sopimusten tekemiseen vaan ainoastaan vaihtoivat tietoja, joiden tarkoituksena oli kilpailun rajoittaminen. Vaikka tämä muutos voi vaikuttaa kyseessä olevan käyttäytymisen luokitteluun sopimukseksi tai yhdenmukaistetuksi menettelytavaksi, se ei kuitenkaan – kuten komissio perustellusti huomauttaa – koske vaihdettujen tietojen ”luonnetta”, joka riidanalaisen päätöksen 322 perustelukappaleen mukaan on pysynyt samana ja jolla pyrittiin alentamaan tulevien hintojen ja bruttohintojen korotusten sekä uusien standardien mukaisten tekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja siihen liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämistä koskevan osapuolten strategisen epävarmuuden tasoa.
- 483 Toiseksi kantajat vetoavat riidanalaisen päätöksen 116 ja 117 perustelukappaleeseen, joissa esitellään päätoimipaikkaa alemmalla tasolla 3.–4.7.2001 pidetty kokous, jossa osapuolten päätoimipaikan työntekijät ilmaisivat huolensa Saksan tasolla käydystä tietojenvaihdosta, joka niiden mukaan oli liian pitkälle menevää, ja sopivat siitä, että tulevaisuudessa vaihdettaisiin ainoastaan teknisiä eikä hintoja koskevia tietoja. Kantajien mukaan nämä perustelukappaleet osoittavat, että tietojenvaihto päätoimipaikkaa alemmalla tasolla ja Saksan tasolla ei ollut samanlaista eikä sillä ollut samaa tavoitetta.
- 484 Tältä osin on muistutettava, että unionin yleinen tuomioistuin on jo todennut kolmannen ja viidennen kanneperusteen tutkimisen yhteydessä, että päätoimipaikkaa alemmalla tasolla ja Saksan tasolla käyty tietojenvaihto myötävaikutti yhteisen suunnitelman toteuttamiseen ja että nämä kaksi kollusiivisen yhteydenpidon tasoa liittyivät toisiinsa muun muassa seuraavien seikkojen perusteella: näiden tasojen osallistujat olivat samojen yritysten työntekijöitä, näillä kahdella tasolla pidettyjen kokousten aikataulut olivat ajallisesti päällekkäiset, päätoimipaikkaa alemman tason työntekijöiden ja Saksan tason työntekijöiden välillä oli yhteydenpitoa, ja päätoimipaikkaa alemman tason työntekijöille ilmoitettiin Saksan tason tietojenvaihdon sisällöstä (ks. edellä 224 ja 228 kohta). Lisäksi asiakirja-aineisto osoittaa, että siitä huolimatta, että osallistujat olivat vuonna 2001 tehneet sopimuksen olla enää vaihtamatta tulevaisuudessa hintatietoja (ks. edellä 478 kohta), tällaista tietojenvaihtoa tapahtui (ks. edellä 229 kohta). Näin ollen edellä 483 kohdassa mainittu kantajien väite on hylättävä. Joka tapauksessa on otettava huomioon se, että riidanalaisessa päätöksessä esitettyjen todisteiden, joita kantajat eivät ole kyseenalaistaneet, mukaan kokouksilla, joita pidettiin osapuolten ylimmän johdon tasolla vuoden 2004 syyskuuhun saakka, toisin sanoen rinnan päätoimipaikkaa alemmalla tasolla pidettyjen kokousten kanssa, on selvästi ollut sama kilpailunvastainen tarkoitus kuin vuoden 2004 jälkeen ja rikkomisen loppuun vuonna 2011 toteutetulla Saksan tason tietojenvaihdolla.

485 Edellä esitetyn perusteella on pääteltävä, että komissio ei ole tehnyt virhettä todetessaan kokonaissuunnitelman olemassaolon käsiteltävänä olevassa asiassa.

– *Rikkomisen jatkuvuus*

486 Ensinnäkin on todettava, että kollusiivisen yhteydenpidon keskeyttämisestä syyskuussa 2004 osapuolten ylimmän johdon tasolla ei ole aiheutunut kollusiivisen yhteydenpidon keskeytymistä kahdella muulla tasolla.

487 Riidanalaisen päätöksen 139 perustelukappaleessa esitetyn asiakirjatodisteen mukaan [luottamuksellinen] päätoimipaikan työntekijä C kirjoitti 11.11.2004 päätoimipaikkaa alemmalla tasolla ja Saksan tasolla toimineille muiden valmistajien työntekijöille esittääkseen heille [luottamuksellinen] päätoimipaikassa toimivat kaksi uutta yhteyshenkilöä, jotka vastasivat keskitetystä tuotteiden hinnoittelusta [luottamuksellinen] päätoimipaikassa [luottamuksellinen]. C pyysi kilpailijoita ilmoittamaan itselleen organisaatioidensa yhteyshenkilöt. C:n sähköpostiviesti osoitettiin muun muassa Scanian päätoimipaikkaa alemmalla tasolla toimineelle A:lle ja Saksan tasolla toimineelle B:lle. Kuten riidanalaisen päätöksen 140 perustelukappaleessa todetaan, kilpailijat vaihtoivat samoin 2.12.2004 lähtien Saksan tasolla tietoja vuodeksi 2005 suunnitelluista hinnankorotuksista. Tämän tietojenvaihdon yhteydessä Scania DE:n työntekijä I toimitti K:lle, joka oli tämän tietojenvaihdon järjestäjä ja [luottamuksellinen] saksalaisen tytäryhtiön palveluksessa, seuraavat tiedot: ”Maaliskuusta 2005 lähtien nostamme kaikkien [luottamuksellinen] -sarjamme [hintoja] 1,5 prosentilla.” On siis ilmeistä, että kartellin osapuolten tietojenvaihto Saksan tasolla oli samansisältöistä kuin niiden tietojenvaihto ylimmän johdon tasolla ja että se oli samansuuntaista.

488 Toiseksi on todettava, että komission riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleessa esittämiin näkemyksiin (ks. edellä 457–461 kohta) ei sisälly virhettä. On siis kiistatonta, että eri tasoilla pidettyjen kokousten aikataulut olivat ajallisesti päällekkäiset. Kolmannen kanneperusteen yhteydessä unionin yleinen tuomioistuin totesi, että komissio oli osoittanut päätoimipaikkaa alemman tason ja Saksan tason työntekijöiden välisen yhteydenpidon olemassaolon ja sen, että päätoimipaikkaa alemman tason työntekijät olivat tietoisia Saksan sisäisen tietojenvaihdon sisällöstä. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin totesi kuudennessa kanneperusteessa, että komissio oli osoittanut, että Saksan tasolla vaihdetut hintatiedot olivat peräisin osapuolten päätoimipaikasta ja että Saksan tason työntekijät toimittivat tietojenvaihdon yhteydessä saamiaan hintatietoja päätoimipaikalle.

489 Unionin yleinen tuomioistuin päättelee näiden seikkojen perusteella, että komissio saattoi perustellusti katsoa, että huolimatta siitä, että kollusiivinen yhteydenpito ylimmän johdon tasolla keskeytettiin syyskuussa 2004, samaa kartellia (joka oli sisällöltään ja laajuudeltaan sama) jatkettiin kyseisen ajankohdan jälkeen pelkästään sillä erotuksella, että kartelliin osallistuneet työntekijät kuuluivat osallistuneiden yritysten eri organisaatiosoihin eivätkä ylimmän johdon tasoon.

490 Kantajien esittämillä väitteillä ei kyseenalaisteta tätä toteamusta.

491 Yhtäältä kantajat arvostelevat komissiota siitä, ettei se selittänyt tapaa, jolla kollusiivisen yhteydenpidon ”siirtyminen” ylimmän johdon tasolta Saksan tasolle tapahtui. Ne väittävät, että jotta ”siirtämisen” voitaisiin katsoa jatkavan aiempia menettelytapoja, olisi pitänyt ottaa käyttöön valvontamekanismi toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi. Ne vetoavat myös 10.11.2017 annettuun tuomioon Icap ym. v. komissio (T-180/15, EU:T:2017:795, 223 kohta), jossa unionin

- yleinen tuomioistuin muistutti, että tilanteessa, jossa sopimuksen tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen noudattaminen edellytti erityisiä positiivisia toimenpiteitä, komissio ei voinut olettaa kartellin jatkuneen, ellei kyseisten toimenpiteiden toteuttamisesta ollut todisteita.
- 492 Tätä kantajien väitettä ei voida hyväksyä. Riidanalaisesta päätöksestä nimittäin ilmenee, että komissio käytti ilmaisuja tietojenvaihdon ”siirtäminen” tai ”siirtyminen” ylimmän johdon tasolta Saksan tasolle todetakseen, että kollusiiviseen yhteydenpitoon osallistuvien työntekijöiden tasolla oli tapahtunut muutos, eikä todetakseen, että kartelli olisi keskeytynyt. Komissio on lisäksi esittänyt riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleessa tosiseikat, jotka osoittavat kartellin jatkumisen syyskuun 2004 jälkeen (ks. edellä 458–460 kohta), ja kun otetaan huomioon nämä seikat, on ilmeistä, että mitään 10.11.2017 annetussa tuomiossa Icap ym. v. komissio (T-180/15, EU:T:2017:795, 223 kohta) tarkoitettuja ”erityisiä positiivisia toimenpiteitä” ei vaadittu.
- 493 Toisaalta kantajat arvostelevat komissiota siitä, ettei se ole osoittanut riidanalaisessa päätöksessä, että Saksan tason kokouksiin osallistuneet Scania DE:n työntekijät tiesivät jatkavansa kahdella muulla tasolla toteutettuja menettelytapoja tai että päätoimipaikkaa alemman tason kokouksiin osallistuneet Scanian työntekijät olivat tietoisia ylimmän johdon tasolla pidetyistä kokouksista.
- 494 Tämä kantajien väite perustuu väitteeseen, jonka mukaan kokonaissuunnitelman tiedostamista on arvioitava yrityksen työntekijöiden eikä yrityksen itsensä tasolla. Kuten edellä on todettu, tämä väite on virheellinen (ks. edellä 474–478 kohta).
- 495 Siltä osin kuin on kyse siitä, oliko Scania-yritys tietoinen siitä, että kilpailusääntöjen rikkominen oli luonteeltaan jatkuvaa huolimatta siitä, että ylimmän tason tietojenvaihto oli ”siirtynyt” Saksan tasolle, on palautettava mieleen seuraavat seikat.
- 496 Ensinnäkin on muistutettava Scanian päätoimipaikan tärkeästä roolista hintojen vahvistamisessa yrityksen kansallisten jakelijoiden tasolla ja näin ollen Scania DE:n, joka on 100-prosenttinen tytäryhtiö, tasolla. Hintojen vahvistamismekanismia Scaniassa tarkasteltiin kuudennen kanneperusteen yhteydessä.
- 497 Toiseksi on muistutettava, että asiakirja-aineistoon sisältyvät todisteet osoittavat, että Scanian päätoimipaikan (päätoimipaikkaa alemman tason) työntekijät tiesivät Saksan tason tietojenvaihdon sisällön (ks. 418 kohta). Ei ole uskottavaa, ettei kyseisen yrityksen ylin johto olisi siitä tietoinen.
- 498 Kolmanneksi on muistutettava, että asiakirja-aineistoon sisältyvät todisteet viittaavat siihen, että Scania DE:n työntekijät vaihtoivat Saksan tasolla Scanian päätoimipaikasta peräisin olevia tietoja (ks. edellä 413, 437, 438 ja 442 kohta).
- 499 Nämä kolme seikkaa osoittavat, että huolimatta siitä, että tietojenvaihto ylimmän johdon tasolla päättyi syyskuussa 2004, Scania-yritys ja sen päätoimipaikka olivat tietoisia siitä, että samaa rikkomista jatkettiin syyskuun 2004 jälkeen, tosin sillä erotuksella, että ylimmän johdon palveluksessa olevat työntekijät eivät enää osallistuneet kollusiiviseen yhteydenpitoon. Tältä osin sillä kantajien esittämällä seikalla, jonka mukaan Scania DE:n työntekijät eivät tienneet kollusiivisesta yhteydenpidosta ylimmän johdon tasolla, ei ole merkitystä.
- 500 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että komission päätelmä, jonka mukaan käsiteltävässä asiassa on kyse yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta kilpailusääntöjen rikkomisesta, ei ole virheellinen.

2) *Scanian vastuu yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta rikkomisesta*

- 501 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 332 perustelukappaleessa, että Scania oli osallistunut suoraan kaikkiin kartellin merkityksellisiin osatekijöihin.
- 502 Lisäksi komissio huomautti riidanalaisen päätöksen 333 perustelukappaleessa, että vaikka Scania valmisti ja myi ainoastaan raskaita kuorma-autoja, se tiesi tai sen olisi pitänyt tietää, että kartellin muut osapuolet valmistivat myös keskiraskaita kuorma-autoja ja että kollusiivinen yhteydenpito koski näitä kahta (keskiraskasta ja raskasta) kuorma-autotyyppiä. Komissio totesi näin ollen, että Scania tiesi tai sen olisi pitänyt tietää, että kilpailunvastaiset menettelytavat koskivat keskiraskaita ja raskaita kuorma-autoja.
- 503 Näiden seikkojen perusteella komissio totesi riidanalaisen päätöksen 334 perustelukappaleessa, että Scanialla oli aikomus myötävaikuttaa kilpailusääntöjen rikkomiseen ja että se tiesi tai sen olisi pitänyt tietää kyseisestä rikkomisesta.
- 504 Kantajat riitauttavat sen, että Scania on vastuussa yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta rikkomisesta, ja väittävät, ettei komissio ole osoittanut tarvittavan ”subjektiivisen elementin” olemassaoloa. Toisin sanoen ne moittivat komissiota siitä, ettei se ole osoittanut riidanalaisessa päätöksessä, että 8.7.1999 annetussa tuomiosta komissio v. Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, 87 kohta) vahvistetut kumulatiiviset kriteerit, jotka koskevat intressiä, tietoisuutta ja riskin hyväksymistä, täyttyivät käsiteltävässä asiassa siltä osin kuin on kyse kolmeen yhteydenpitotasoon osallistuneista Scanian edustajista.
- 505 Tältä osin on todettava, että koska kokonaissuunnitelman olemassaolon tiedostamista on arvioitava kyseessä olevien yritysten eikä niiden työntekijöiden tasolla (ks. edellä 478 kohta), analogisesti tekijöitä, jotka ratkaisevat vastuuseen joutumisen yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta rikkomisesta, on väistämättä arvioitava myös yrityksen tasolla.
- 506 Lisäksi niiden tekijöiden osalta, joiden perusteella yrityksen voidaan katsoa olevan vastuussa yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta kilpailusääntöjen rikkomisesta, 6.12.2012 annetusta tuomiosta komissio v. Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778, 43–45 kohta) ilmenee, että jos kyseessä oleva yritys on osallistunut välittömästi kaikkeen yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen muodostavaan kilpailunvastaiseen toimintaan, komissiolla on oikeus katsoa sen olevan vastuussa rikkomisesta kokonaisuudessaan ilman, että sillä olisi velvollisuutta osoittaa, että intressiä, tietoisuutta ja riskin hyväksymistä koskevat kriteerit täyttyvät.
- 507 Käsiteltävässä asiassa voidaan todeta, että – kuten riidanalaisen päätöksen 332 perustelukappaleessa todetaan – Scania-yritys osallistui suoraan kaikkiin kartellin kannalta merkityksellisiin osatekijöihin. Sen työntekijät osallistuivat nimittäin kollusiiviseen yhteydenpitoon kolmella tasolla. Scania-yritys vaihtoi kilpailijoidensa kanssa tietoja, jotka koskivat hintoja ja bruttohintojen korotuksia sekä Euro 3–Euro 6 -standardien mukaisten tekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa ja siihen liittyvien kustannusten siirtämistä asiakkaille. Scania osallistui aktiivisesti kartelliin, järjesti kokouksia ja osallistui sähköpostiviestien vaihtoon (ks. riidanalaisen päätöksen 332 perustelukappale).
- 508 Pitää paikkansa, että Scania ei valmista keskiraskaita kuorma-autoja. Asiakirja-aineistosta ilmenee kuitenkin, että Scanian työntekijöiden kollusiivinen yhteydenpito, johon Scanian työntekijät osallistuivat, koski erotuksetta keskiraskaita ja raskaita kuorma-autoja (ks. riidanalaisen päätöksen

333 perustelukappale). Näin ollen komissio saattoi perustellusti katsoa Scania-yrityksen olevan vastuussa yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta kilpailusääntöjen rikkomisesta, joka koski myös keskiraskaita kuorma-autoja, koska kyseinen yritys oli väistämättä tietoinen tästä kartelliin liittyvästä seikasta.

- 509 Edellä esitetyn perusteella on pääteltävä, että toteamus Scanian vastuusta yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta rikkomisesta kokonaisuudessaan ei ole virheellinen. Tästä seuraa, että seitsemäs kanneperuste on hylättävä.

4. Kahdeksas kanneperuste, joka koskee SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan sekä asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on määrännyt sakon vanhentuneesta menettelystä, ja joka tapauksessa, kun tämä ei ole ottanut huomioon sitä, ettei kyse ollut jatkuvasta menettelystä.

- 510 Kantajat väittävät ensinnäkin, että sakon määräämiseen oikeuttavat ylimmän johdon tason koskevat tosiseikat ovat vanhentuneet asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan nojalla, koska kyseisen tason kokoukset päättyivät syyskuussa 2004 eli yli viisi vuotta ennen komission tutkinnan alkamista. Kantajat lisäävät, että näissä olosuhteissa komissiolla ei myöskään ole asetuksen N:o 1/2003 7 artiklassa tarkoitettua oikeutettua intressiä katsoa, että ylimmän johdon tason toiminnalla on rikottu kilpailusääntöjä.

- 511 Toiseksi kantajat väittävät, että vaikka unionin yleinen tuomioistuin katsoisi, että kyseessä olevat tosiseikat muodostivat yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen (mikä ei pidä paikkaansa), riidanalaista päätöstä olisi muutettava siltä osin kuin siinä ei oteta ylimmän johdon tason osalta huomioon väitetyn kilpailusääntöjen rikkomisen keskeytymistä. Kantajat väittävät tässä yhteydessä, että riidanalaiseen päätökseen ei sisälly riittävästi todisteita ylimmän johdon tasolla vuonna 1999 pidettyjen kokousten olemassaolosta.

- 512 Kantajat väittävät lisäksi, että kun otetaan huomioon todisteiden puuttuminen Scanian osallistumisesta ylimmän johdon tasolla vuosina 1999 ja 2002 pidettyihin kokouksiin, riidanalaisessa päätöksessä on virheellisesti päätelty, että Scania oli osallistunut jatkuvasti ylimmän johdon kokouksiin 17.1.1997–24.9.2004. Sen olisi pikemminkin pitänyt päätellä, että nämä kokoukset olivat keskeytyneet ainakin Scanian osalta ajanjaksolla 3.9.1998–3.2.2000 (17 keskeytyskuukautta) ja ajanjaksolla 20.11.2001–10.4.2003 (toiset 17 keskeytyskuukautta).

- 513 Kantajat päättelevät, että riidanalainen päätös on kumottava ja että määrätyn sakon on joka tapauksessa katsottava olevan vanhentunut kaikkien ennen 10.4.2003 tehtyjen rikkomisten osalta. Toissijaisesti kantajat väittävät, että määrätyn sakon olisi katsottava olevan vanhentunut kaikkien ennen 3.2.2000 tehtyjen rikkomisten osalta. Kantajat väittävät lisäksi, että ylimmän johdon tasolla määrättävien sakkojen laskennassa on joka tapauksessa otettava huomioon pitkät ajanjaksot, jolloin rikkomisen intensiteetiltään vähäisempää.

- 514 Komissio kiistää kantajien väitteet.

- 515 Ensinnäkin kantajien väitteestä, joka koskee komission määräämien sakkojen osalta noudatettavia vanhentumisaikoja, on muistutettava, että asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 1 kohdan b alakohdan, luettuna yhdessä saman asetuksen 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan kanssa, mukaan komissiolle annettua toimivaltaa määrätä sakkoja yrityksille muun muassa SEUT 101 artiklan rikkomisista koskee viiden vuoden vanhentumisaika. Asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jatkuvan tai uusitun rikkomisen osalta aika

- alkaa kulua siitä päivästä, jona rikkominen lakkaa. Asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 3 kohdassa säädetään, että kaikki komission suorittamat toimet rikkomisen tutkinnan tai rikkomista koskevan menettelyn aloittamiseksi keskeyttävät sakkojen määräämiseen sovellettavan vanhentumisajan.
- 516 Käsiteltävässä asiassa komissio totesi virhettä tekemättä, että toiminta ylimmän johdon tasolla oli osa 18.1.2011 päättyneenä yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkuvaa rikkomista. Näin ollen viiden vuoden vanhentumisaika alkaa kulua vasta viimeksi mainitusta päivästä lukien, mikä merkitsee sitä, että nyt käsiteltävässä asiassa komission toimivalta määrätä sakko ei ole vanhentunut.
- 517 Toiseksi kantajien väitteestä, jonka mukaan ylimmän johdon tasolla vuonna 1999 pidetyistä kokouksista ei ole todisteita, on todettava seuraavaa:
- 518 Ensinnäkin on todettava, että riidanalainen päätös sisältää riittävästi todisteita ylimmän johdon tasolla vuosina 1998 ja 2000 pidettyjen kokousten olemassaolosta. Tarkemmin sanottuna riidanalaisen päätöksen 105 perustelukappaleessa esitetään asiakirjatodiste, joka koskee ylimmän johdon tasolla 3.9.1998 pidettyä kokousta, jonka aikana osapuolten edustajat vaihtoivat vuoden 1999 markkinaennusteita. Tämän asiakirjaselvityksen mukaan Scanian päätoimipaikan edustaja N osallistui kyseiseen kokoukseen. Kuten riidanalaisen päätöksen 109–112 perustelukappaleesta ilmenee, vuonna 2000 järjestettiin samankaltaisia kokouksia, joihin myös N Scanian päätoimipaikasta osallistui.
- 519 Toiseksi riidanalaisen päätöksen 106 perustelukappaleessa esitetystä asiakirjatodisteesta ilmenee, että seuraava ylimmän johdon tapaaminen 3.9.1998 pidetyn kokouksen jälkeen (ks. edellä 518 kohta) oli tarkoitus järjestää tammikuussa 1999.
- 520 Kolmanneksi komissio viittaa riidanalaisen päätöksen 106 perustelukappaleessa sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevaan [luottamuksellinen] antamaan lausuntoon, jonka mukaan kilpailijoiden välisiä kokouksia vuosien 1998 ja 2001 välisenä aikana pidettiin vähintään kerran vuodessa. Tämän lausunnon mukaan näihin kokouksiin osallistuneet, jotka eivät kuuluneet ylimmän johdon tasoon, vaihtoivat tietoja muun muassa tulevista hinnankorotuksista. Näiden kokousten osallistujista yksilöitiin Scania DE:n toimitusjohtaja O.
- 521 Neljänneksi on komission tavoin muistutettava, että ylimmän johdon kokoukset olivat osa yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkuvaa kilpailusääntöjen rikkomista ja että näin ollen kaikki kilpailijoiden väliset kokoukset millä tahansa organisatorisella tasolla oli otettava huomioon arvioitaessa, jatkuiko rikkominen vuonna 1999.
- 522 Viidenneksi on myös muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan etenkin usean vuoden ajalle ulottuvan rikkomisen osalta se, ettei yhtiön osallistumista kyseiseen rikkomiseen määrätyn ajanjakson aikana ole osoitettu suoraan, ei ole esteenä sille, että yhtiön todetaan osallistuneen rikkomiseen myös kyseisen ajanjakson aikana, kunhan tuo toteamus perustuu objektiivisiin ja yhtäpitäviin seikkoihin, ja tältä osin voidaan ottaa huomioon se, ettei kyseinen yhtiö ole sanoutunut julkisesti irti rikkomisesta (ks. tuomio 26.1.2017, Villeroy & Boch v. komissio, C-625/13 P, EU:C:2017:52, 111 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 523 Kun otetaan huomioon edellä 518–521 kohdassa esitetyt seikat ja edellä 522 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, on todettava, ettei komissio ole tehnyt virhettä todetessaan, ettei yhtenä kokonaisuutena pidettävä rikkominen käsiteltävässä asiassa keskeytynyt vuonna 1999 ja että Scania osallistui kyseiseen rikkomiseen myös kyseisen vuoden ajan.
- 524 Kolmanneksi kantajien väitteestä, jonka mukaan Scanian osallistumista ylimmän johdon tasolla vuonna 2002 pidettyihin kokouksiin ei ole näytetty toteen, on todettava seuraavaa:
- 525 Ensinnäkin riidanalaisen päätöksen 119 perustelukappaleesta ilmenee, että ylimmän johdon tasolla 7.2.2002 pidettyä kokousta varten Scanian päätoimipaikan M:lle oli lähetetty kutsukirje.
- 526 Toiseksi riidanalaisen päätöksen 123 perustelukappaleessa esitetyistä ylimmän johdon tasolla 27.–28.6.2002 pidettyä kokousta koskevista [luottamuksellinen] edustajan tekemistä käsin kirjoitetuista muistiinpanoista ilmenee, että Scania toimitti vuoden 2002 myyntiä koskevia lukuja useille maille.
- 527 Kolmanneksi riidanalaisen päätöksen 126 perustelukappaleessa mainittu [luottamuksellinen] sisäinen raportti, jossa esitetään yhteenveto ylimmän johdon tasolla 18.9.2002 pidetyssä kokouksessa vaihdetuista tiedoista, osoittaa, että Scania toimitti tietoja hinnankorotuksistaan vuodelle 2002 ja sitä vastaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa nostetusta oikeudenkäynnistä.
- 528 Edellä 525–527 kohdassa esitettyjen seikkojen perusteella on pääteltävä, että komissio on osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla, että Scania osallistui ylimmän johdon tasolla vuonna 2002 pidettyihin kokouksiin.
- 529 Tätä päätelmää ei horjuta Scaniaa ylimmän johdon tasolla pidetyissä kokouksissa edustaneen M:n valahtoinen lausunto, jonka mukaan hän ”ei muista” osallistuneensa yhteenkään tämäntyyppiseen kokoukseen vuonna 2002. Tämä toteamus on melko epämääräinen, eikä se vakuuta unionin yleistä tuomioistuinta. Lisäksi on jo todettu, että in tempore non suspecto laadituilla asiakirjoilla, kuten kokouksessa käsin kirjoitetuilla muistiinpanoilla, on suurempi todistusvoima kuin sellaisilla valahtointien lausumien kaltaisilla asiakirjoilla, jotka eivät ajoitu tosiseikkojen tapahtuma-aikaan.
- 530 Neljänneksi unionin yleinen tuomioistuin huomauttaa, että kantajat väittävät kannekirjelmän alaviitteessä 554, että Scanian osallistumista tiettyihin ylimmän johdon tasolla pidettyihin kokouksiin, jotka on esitetty riidanalaisessa päätöksessä, ei ole näytetty toteen. Kyseessä ovat kokoukset, jotka pidettiin Brysselissä 17.1.1997 (riidanalaisen päätöksen 98 perustelukappale) ja 6.4.1998 (103 perustelukappale), Amsterdamissa (Alankomaat) 3.2.2000 (108–110 perustelukappale) ja Eindhovenissa (Alankomaat) 6.9.2000 (111 perustelukappale). Tämän väitteensä tueksi ne vetoavat N:n valahtoiseen lausuntoon, jonka mukaan hän ei muista osallistuneensa niihin.
- 531 Unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että edellä 530 kohdassa mainitut riidanalaisen päätöksen perustelukappaleet sisältävät asiakirjatodisteita, jotka osoittavat Scanian osallistuneen kyseisiin kokouksiin. N:n valahtointien lausunnon sisällön ja sen todistusvoiman osalta unionin yleinen tuomioistuin viittaa edellä 529 kohdassa esitettyihin seikkoihin. Unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että kantajien edellä 530 kohdassa esittämä väite ei ole perusteltu.

532 Edellä esitetyn perusteella unionin yleinen tuomioistuin vaatii tämän kanneperusteen hylkäämistä ja täsmentää, että syyt, joihin kantajat vetoavat riidanalaisen päätöksen muuttamiseksi (ks. edellä 511 ja 513 kohta), eivät ole perusteltuja, koska unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä oleva asiakirja-aineisto ei osoita, että todettu yhtenä kokonaisuutena pidettävä rikkominen olisi keskeytynyt, eikä siitä ilmene ajanjaksoja, joina rikkomisen intensiteetti olisi ollut vähäisempi.

5. Yhdeksäs kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista sakon määrän osalta ja joka tapauksessa tarvetta alentaa sakon määrää SEUT 261 artiklan ja asetuksen N:o 1/2003 31 artiklan nojalla

533 Kantajat väittävät, että riidanalaista päätöstä on muutettava, koska määrätty sakko ei ole suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukainen. Lisäksi ne vaativat joka tapauksessa unionin yleistä tuomioistuinta täyttää harkintavaltaansa käyttäen korvaamaan komission arvioinnin omalla arvioinnillaan ja alentamaan sakon määrää.

534 Unionin yleisen tuomioistuimen tulkinnan, joka perustuu verbin ”muuttaa” käyttämiseen, mukaan kantajat pyytävät sitä käyttämään täyttää harkintavaltaansa, joka unionin tuomioistuimille on annettu asetuksen N:o 1/2003 31 artiklalla SEUT 261 artiklan mukaisesti.

535 Tältä osin on myös huomautettava, että SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan mukaiseen menettelyyn liittyvien komission päätösten tuomioistuinvalvontaa koskeva järjestelmä koostuu SEUT 263 artiklassa vahvistetusta toimielinten toimien laillisuusvalvonnasta, jota voidaan SEUT 261 artiklan mukaisesti täydentää kantajien pyynnöstä sillä, että unionin yleinen tuomioistuin käyttää täyttää harkintavaltaansa komission kyseisellä alalla määräämien seuraamusten osalta (ks. tuomio 21.1.2016, Galp Energía España ym. v. komissio, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

536 Kun unionin tuomioistuimet käyttävät mainituissa SEUT 261 artiklassa ja asetuksen N:o 1/2003 31 artiklassa vahvistettua täyttää harkintavaltaansa, ne voivat paitsi pelkästään valvoa seuraamuksen laillisuutta myös korvata komission, joka on toteuttanut toimen, jossa kyseinen määrä on alun perin vahvistettu, arvioinnin omalla arvioinnillaan kyseisen seuraamuksen määrän määrittämiseksi (ks. vastaavasti tuomio Groupe Danone v. komissio, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 75 kohta).

537 SEUT 263 artiklassa määrätystä laillisuusvalvonnasta poiketen kyseisen täyden harkintavallan ulottuvuus on sitä vastoin tiukasti rajattu sakon määrän määrittämiseen (ks. tuomio 21.1.2016, Galp Energía España ym. v. komissio, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

538 Tästä seuraa, että unionin yleisellä tuomioistuimella asetuksen N:o 1/2003 31 artiklan nojalla oleva täysi harkintavalta koskee pelkästään sen komission määräämästä sakosta tekemää arviointia, eivätkä sen piiriin kuulu niiden seikkojen muuttaminen, jotka muodostavat komission unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa päätöksessä laillisesti toteaman kilpailusääntöjen rikkomisen (tuomio 21.1.2016, Galp Energía España ym. v. komissio, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 77 kohta).

539 Unionin tuomioistuimen on, kun se määrittää määrätyn sakon määrää, itse arvioitava olosuhteet yksittäistapauksessa ja kyseessä olevan rikkomisen luonne. Tämä harkintavallan käyttäminen edellyttää asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti, että kunkin seuraamuksen kohteena olevan yrityksen osalta huomioon otetaan kyseessä olevan rikkomisen vakavuus ja kesto

muun muassa perustelemista, oikeasuhteisuutta, seuraamusten yksilökohtaista määräämistä ja yhdenvertaista kohtelua koskevia periaatteita noudattaen, eivätkä unionin tuomioistuinta sido komission suuntaviivoissaan määrittelemät ohjeelliset säännöt (ks. vastaavasti tuomio 21.1.2016, Galp Energía España ym. v. komissio, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 89 ja 90 kohta).

a) Suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen

- 540 Kantajat väittävät ensinnäkin, että riidanalaisessa päätöksessä ei arvioitu rikkomisen vakavuutta oikeasuhteisesti, koska siinä ei katsottu, että Scania DE:n työntekijät eivät voineet tietää, että kilpailijoilta saaduilla tiedoilla saattoi olla euroopanlaajuinen ulottuvuus. Vaikka Scania DE:n työntekijät olisivat halunneet vahingoittaa kilpailua niillä maantieteellisillä markkinoilla (Saksa), joista he olivat vastuussa (mikä ei ole tilanne), riidanalaisessa päätöksessä määrätty sakko ei näin ollen ole oikeassa suhteessa aiotun rikkomisen vakavuuteen, koska siinä otetaan huomioon myynnin arvo ETAssa.
- 541 Toiseksi kantajat väittävät, että riidanalaisella päätöksellä loukataan suhteellisuusperiaatetta, koska siinä ei sakon määrän vahvistamisen osalta oteta huomioon sitä, että kuorma-autojen valmistajien välisten yhteydenottojen luonne ja intensiteetti ovat muuttuneet huomioon otettavan ajanjakson aikana, kuten riidanalaisen päätöksen 322 perustelukappaleessa on todettu.
- 542 Kolmanneksi kantajat toteavat, että riidanalaisen päätöksen perustelukappaleissa kuvattu kilpailusääntöjen rikkominen on laajempi kuin rikkominen, josta määrätään sakko päätöksen päätösosassa. Tältä osin ne vertaavat riidanalaisen päätöksen 317 perustelukappaletta, jossa viitataan kilpailun kannalta arkaluonteisten tietojen vaihtoon, päätöksen päätösosan 1 artiklaan, jossa ei viitata tällaiseen tietojenvaihtoon. Kantajat katsovat, että tämä esitys vaikuttaa sakon määrän laskentaan ja että riidanalaisessa päätöksessä vahvistettu sakko ei näin ollen ole oikeassa suhteessa kilpailusääntöjen rikkomiseen sellaisena kuin komissio kuvaili sitä.
- 543 Komissio kiistää kantajien väitteet.
- 544 Edellä 540 kohdassa esitetyistä kantajien väitteistä on muistutettava, että unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kuudennen kanneperusteen tutkimisen yhteydessä kantajien väitteen, jonka mukaan Saksan tasolla käytyyn tietojenvaihtoon osallistuneet Scania DE:n työntekijät eivät olleet koskaan olettaneet, että tämän tietojenvaihdon aikana saadut tiedot koskivat Euroopan hintoja tai että ne saattoivat vähentää epävarmuutta muiden valmistajien Euroopan tason hinnoittelustrategiasta (ks. edellä 415 kohta). Tästä seuraa, että edellä 540 kohdassa esitetyt väitteet eivät osoita sakon suhteettomuutta.
- 545 Edellä 541 kohdassa esitetyistä kantajien väitteistä on muistutettava, että komissio täsmänsi riidanalaisen päätöksen 322 perustelukappaleessa, että vaikka osapuolet eivät olleet syyskuusta 2004 lähtien enää aktiivisesti pyrkineet tekemään, kuten aikaisemmin, erityistä sopimusta bruttohintojen yleisistä korotuksista tai uusien ympäristöstandardien mukaisten kuorma-autojen erityisistä markkinoilletulopäivistä tai niiden kustannusten määrästä, jotka osapuolet siirtäisivät kuluttajille näiden kuorma-autojen osalta, ne olivat jatkaneet sopimista vaihtamalla samantyyppisiä tietoja ja pyrkimällä samaan tavoitteeseen rajoittaa kilpailua alentamalla keskinäisen strategisen epävarmuutensa tasoa.

- 546 On myös muistutettava unionin yleisen tuomioistuimen toteamuksesta, jonka mukaan syyskuun 2004 jälkeen tehty muutos ei koske vaihdettujen tietojen ”luonnetta”, joka riidanalaisen päätöksen 322 perustelukappaleen mukaan on pysynyt samana, vaikka se voi vaikuttaa kyseisen käyttäytymisen luokitteluun sopimukseksi tai yhdenmukaistetuksi menettelytavaksi (ks. edellä 482 kohta).
- 547 Näin ollen ainoa ero osapuolten käyttäytymisessä ennen syyskuuta 2004 ja syyskuun 2004 jälkeen on niiden ennen syyskuuta 2004 toteuttamat – tämän päivämäärän jälkeen päättyneet – yritykset tehdä erityisiä hintasopimuksia. Kun otetaan huomioon yhtäältä periaate, jonka mukaan yhdenmukaistetut menettelytavat voivat haitata yhtä paljon kilpailua kuin sopimukset, ja toisaalta se, että komissio ei ole lisännyt merkityksellistä vakavuuskerrointa osapuolten yrityksistä tehdä hintasopimuksia, edellä 541 kohdassa esitetyt kantajien väitteet eivät osoita sakon suhteettomuutta, kuten komissio perustellusti huomauttaa.
- 548 Edellä 542 kohdassa esitetystä kantajien väitteestä on muistutettava, että komissio mainitsi riidanalaisen päätöksen 317 perustelukappaleessa sellaisten menettelytapojen olemassaolon, jotka alensivat tulevia hintoja, bruttohintojen korotuksia ja ympäristöstandardien mukaisten kuorma-automallien käyttöön ottamisen ajankohtaa ja siihen liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämistä koskevan osapuolten välisen strategisen epävarmuuden tasoa. Päätöksen 317 perustelukappaleen a–c alakohdassa komissio on selventänyt, kuten ilmaisun ”tältä osin” käytöstä ilmenee, mistä edellä mainitut menettelytavat muodostuivat. Komissio mainitsi 317 perustelukappaleen c alakohdassa ”muut kilpailun kannalta arkaluonteiset tiedot”.
- 549 Komissio viittaa riidanalaisen päätöksen päätösoosan 1 artiklassa kollusiiviseen yhteistyöhön hintojen ja bruttohintojen korotusten sekä päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohdan ja siihen liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämiseen osalta.
- 550 Riidanalaisen päätöksen 317 perustelukappaleen ja päätösoosan 1 artiklan vertailusta ilmenee, että rikkomisen kuvauksessa olevat kaksi säännöstä eivät eroa toisistaan, koska komission viittaus ”muiden kilpailun kannalta arkaluonteisten tietojen” jakamiseen on vain esimerkki kollusiivisesta yhteistyöstä hintojen ja bruttohintojen korotusten sekä päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohdan ja siihen liittyvien kustannusten asiakkaille siirtämisen osalta.
- 551 Edellä esitetystä seuraa, ettei mikään kantajien väitteistä osoita sakon suhteettomuutta.

b) Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaaminen

- 552 Väitteensä, jonka mukaan määrätyn sakon taso on yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastainen, tueksi kantajat esittävät kolme perustetta.
- 553 Kantajat väittävät ensinnäkin, että riidanalaisen päätöksen sanamuodossa korostetaan liioitellusti niiden roolia kilpailusääntöjen rikkomisessa, eikä siinä olennaisilta osin oteta huomioon muiden kuorma-autonvalmistajien roolia, mikä siten vääristää todellisuutta. Kantajien mukaan tämän riidanalaisen päätöksen sanamuodon vuoksi on mahdotonta verrata niiden ja muiden kuorma-autonvalmistajien roolia kilpailusääntöjen rikkomisessa, ja tämän vertailun mahdottomuuden vuoksi useat komission riidanalaisessa päätöksessä tekemät sakon taso koskevat arviointit loukkaavat yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Kantajat viittaavat riidanalaisen päätöksen 444 perustelukappaleeseen, jossa komissio totesi, ettei käsiteltävässä asiassa ollut raskauttavia tai lieventäviä olosuhteita. Kantajat viittaavat myös riidanalaisen

- päätöksen 432 perustelukappaleeseen, jossa komissio täsmensi, että laskiessaan Scaniaalle määrätyn sakon perusmäärää se otti huomioon saman osuuden sen myyntiarvosta kuin sovintopäätöksessä huomioon otettu osuus sovintomenettelyn osapuolten myyntiarvosta.
- 554 Kantajat väittävät myös, että se, että riidanalaisessa päätöksessä kuvaillaan niiden roolia kyseessä olevassa menettelyssä täsmällisemmin ja kohdennetummin kuin muiden kilpailijoiden roolia sovintopäätöksessä olevassa kuvauksessa asettaa ne epäedullisempaan asemaan niihin kohdistuvien vahingonkorvauskanteiden osalta.
- 555 Toiseksi kantajat väittävät, että riidanalaisella päätöksellä loukataan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, koska siinä sovelletaan kaikkiin valmistajiin samaa sakon laskentamenetelmää ottamatta huomioon sitä, että niiden markkinaosuus Euroopan tasolla oli pienempi kuin muiden valmistajien markkinaosuus, ja sitä, että ero markkinajohtajiin verrattuna oli hyvin merkittävä erityisesti Saksassa.
- 556 Kantajat väittävät myös, että riidanalaisella päätöksellä loukataan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, koska siinä ei otettu huomioon sitä, että Scania DE:n työntekijät olivat passiivisia tai että heillä ei ainakaan ollut ollut johtavaa roolia kyseessä olevassa toiminnassa verrattuna kahteen suureen valmistajaan markkinoilla.
- 557 Kolmanneksi kantajat väittävät, että riidanalaisella päätöksellä loukataan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, koska komission käyttämä menetelmä kantajille määrätyn sakon määrän vahvistamiseksi on sama kuin muihin kuorma-autonvalmistajiin sovellettu menetelmä siitä huolimatta, että kantajat eivät – toisin kuin viimeksi mainitut – valmista keskiraskaita kuorma-autoja.
- 558 Komissio kiistää kantajien väitteet.
- 559 Ennen kunkin edellä mainitun väitteen tarkastelua on huomautettava, että yhdenvertaisen kohtelun periaate on unionin oikeuden yleinen periaate, joka on vahvistettu perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklassa. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan mainittu periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tilanteita ei kohdella eri tavalla eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella (tuomio 11.7.2013, Ziegler v. komissio, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 132 kohta ja tuomio 26.1.2017, Zucchetti Rubinetteria v. komissio, C-618/13 P, EU:C:2017:48, 38 kohta). Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa myös, että sakon suuruutta määritettäessä yrityksiä, jotka ovat olleet osallisina SEUT 101 artiklan 1 kohdan vastaisessa sopimuksessa tai yhdenmukaistetussa menettelytavassa, ei saada kohdella syrjivästi soveltamalla niihin eri laskentamenetelmiä (tuomio 11.7.2013, Ziegler v. komissio, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 133 kohta; tuomio 12.11.2014, Guardian Industries ja Guardian Europe v. komissio, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 62 kohta ja tuomio 26.1.2017, Zucchetti Rubinetteria v. komissio, C-618/13 P, EU:C:2017:48, 38 kohta).
- 560 Edellä 553 kohdassa esitetystä kantajien väitteestä on ensinnäkin huomautettava komission tavoin, että kyseisellä toimielimellä oli SEUT 296 artiklan nojalla velvollisuus perustella riidanalainen päätös oikeudellisesti riittävällä tavalla, kuten se tekikin. Koska Scania oli riidanalaisen päätöksen ainoa adressaatti, oli normaalia, että arvioinnissa keskityttiin sen rooliin kartellissa. Muut kartellin osapuolet olivat jo olleet sovintopäätöksen kohteena; siinä niiden oli todettu olevan vastuussa roolistaan kartellissa.

- 561 Toiseksi on todettava, että – toisin kuin kantajat väittävät – riidanalaisen päätöksen sanamuodossa ”ei jätetä huomiotta” muiden kuorma-autonvalmistajien roolia kartellissa. Niiden käyttäytyminen ilmenee selvästi riidanalaisen päätöksen 6.2 kohdassa kuvatusta tapahtumien aikajärjestyksestä, jossa selitetään yksityiskohtaisesti tietojenvaihdon luonne ja sisältö sekä niihin osallistujat. Tästä seuraa, että kantajien väite, jonka mukaan on mahdotonta verrata niiden roolia kartellissa muiden osapuolten rooliin, ei ole perusteltu.
- 562 Kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin toteaa riidanalaisen päätöksen ja sille esitetyn asiakirja-aineiston perusteella, että Scanian rooli kartellissa ei poikennut muiden osapuolten roolista ja että kantajat eivät ole esittäneet mitään väitteitä eivätkä esittäneet mitään näyttöä, joka osoittaisi päinvastaista. Kuten komissio perustellusti huomauttaa, kaikkia niitä tekijöitä, jotka on otettu huomioon sakon perusmäärän laskemiseksi määritettäessä kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta ja ”osallistumismaksua”, eli rikkomisen luonnetta, rikkomiseen osallistuneiden yritysten yhteenlaskettua markkinaosuutta, rikkomisen maantieteellistä laajuutta ja täytäntöönpanoa, sovellettiin samalla tavalla Scaniaan ja muihin osapuoliin.
- 563 Edellä esitetyn perusteella unionin yleinen tuomioistuin päättää, ettei komissio tehnyt virhettä päättäessään ottaa huomioon Scanian myynnin arvosta saman osuuden kuin muiden valmistajien kohdalla ja soveltaa sovintopäätöksessä samaa vakavuuskerrointa (17 prosenttia) ja samaa ”osallistumismaksua” (17 prosenttia) kuin muihin valmistajiin.
- 564 Näin ollen edellä 553 kohdassa mainittu väite on hylättävä.
- 565 Edellä 554 kohdassa esitetystä väitteestä on todettava, että se, että riidanalaisessa päätöksessä esitetään yksityiskohtaisesti komissiolle asetetun perusteluvelvollisuuden vaatimusten mukaisesti Scanian kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevä toiminta, johtuu siitä, että kyseisen päätöksen ainoana adressaattina on Scania, koska tämä yritys ei ole tunnustanut vastuutaan kartellissa, toisin kuin muut osapuolet, jotka ovat esittäneet virallisen sovintopyynnön. Tästä seuraa, että kantajat eivät ole samassa tilanteessa kuin sovintomenettelyn osapuolet, eikä niiden edellä 554 kohdassa esittämä väite näin ollen osoita, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta olisi loukattu.
- 566 Edellä 555 kohdassa esitetystä kantajien väitteestä on huomautettava, että komissio on sekä riidanalaisessa päätöksessä että sovintopäätöksessä viitannut sakkojen määrittämiseksi muun muassa ETA-alueen yritysten rikkomiseen liittyvien tavaroiden myyntiarvoon sakkojen laskennasta annettujen suuntaviivojensa mukaisesti. Näiden suuntaviivojen 6 kohdassa komissio nimittäin selitti, että rikkomiseen liittyvien tavaroiden ja palvelujen myyntiarvon sekä rikkomisen keston katsottiin yhdessä muodostavan asianmukaisen vertailuarvon rikkomisen taloudellisen merkityksen ja kunkin rikkomiseen osallistuneen yrityksen suhteellisen osuuden selvittämiseksi.
- 567 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleisellä tuomioistuimella ei ole syytä kyseenalaistaa komission päätöstä tukeutua kaikkien rikkomiseen osallistuneiden yritysten osalta niiden ETA-alueella tapahtuneeseen rikkomiseen liittyvien tavaroiden myynnin arvoon. Kyseessä on valinta, joka heijastaa asianmukaisesti kunkin rikkomiseen osallistuneen yrityksen suhteellista painoarvoa ja joka koski kaikkia kartelliin osallistuneita yrityksiä eikä yksinomaan Scaniaa.

- 568 Unionin tuomioistuin on lisäksi todennut, että unionin oikeus ei sisältänyt yleisesti sovellettavaa periaatetta, jonka mukaan seuraamuksen olisi oltava oikeassa suhteessa siihen, kuinka merkittävä asema yrityksellä oli niillä tuotemarkkinoilla, joilla kilpailusääntöjä on rikottu (tuomio 18.5.2006, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, C-397/03 P, EU:C:2006:328, 101 kohta).
- 569 Näiden seikkojen perusteella on pääteltävä, että edellä 555 kohdassa esitetty kantajien väite ei osoita, että komissio olisi loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, ja väite on hylättävä.
- 570 Edellä 556 kohdassa esitetty kantajien väite on hylättävä, koska asiakirja-aineistosta ei ilmene, että Scania DE:n työntekijöillä olisi ollut passiivinen tai toissijainen rooli käsiteltävässä asiassa toteen näytetyssä kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevässä toiminnassa. Näin ollen sakon määrää ei ole syytä alentaa tällä perusteella.
- 571 Edellä 557 kohdassa esitetystä kantajien väitteestä on huomautettava, että – kuten riidanalaisen päätöksen 429 perustelukappaleesta ilmenee – komissio otti kantajille määrätyn sakon määrää laskiessaan huomioon niiden raskaiden kuorma-autojen ETA-alueella toteutuneen myynnin arvon, toisin kuin se teki laskiessaan sovintomenettelyn osapuolille sovintopäätöksessä määrättyjen sakkojen määrää, jossa se otti huomioon keskiraskaiden ja raskaiden kuorma-autojen ETA-alueella toteutuneen myynnin arvon (sovintopäätöksen 109 perustelukappale). Tästä seuraa, että kantajien väite, jonka mukaan komissio ei ole ottanut huomioon sitä, että Scania ei valmistanut keskiraskaita kuorma-autoja, on perusteeton.
- 572 Kaiken edellä esitetyn perusteella on pääteltävä, ettei yksikään kantajien väitteistä, jotka koskevat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista, osoita, että sakkoa olisi alennettava.

c) Sakon määrä

- 573 Sen täyden harkintavallan näkökulmasta, joka unionin yleisellä tuomioistuimella kilpailusääntöjen rikkomisesta määrättävien sakkojen osalta on, on todettava, että minkään kanneperusteisiin, perusteluihin, oikeudellisiin seikkoihin tai tosiseikkoihin sisältyvän seikan perusteella, jotka kantajat ovat edellä tarkastelujen kanneperusteiden yhteydessä esittäneet, ei voida päätellä, että riidanalaisella päätöksellä määrätyn sakon määrää olisi muutettava.

IV Oikeudenkäyntikulut

- 574 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.
- 575 Koska kantajat ovat hävinneet asian, ne velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut tämän vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu kymmenes jaosto)

on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Scania AB, Scania CV AB ja Scania Deutschland GmbH vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne veloitetaan korvaamaan Euroopan komission oikeudenkäyntikulut.

Papasavvas

Kornezov

Buttigieg

Kowalik-Bańczyk

Hesse

Julistettiin Luxemburgissa 2 päivänä helmikuuta 2022.

Allekirjoitukset

Sisällys

I	Asian tausta	2
A	Riidanalaisen päätöksen taustalla oleva hallinnollinen menettely	2
B	Riidanalainen päätös	4
1.	Kuorma-autojen markkinoiden rakenne ja hintojen vahvistamismekanismi kuorma-autoteollisuudessa	4
a)	Kuorma-automarkkinoiden rakenne	4
b)	Hintojen vahvistamismekanismi kuorma-autoteollisuudessa	4
c)	Scanian käyttämä hintojen vahvistamismekanismi	5
d)	Euroopan tason hinnankorotusten vaikutus hintoihin kansallisella tasolla	6
2.	Scanian ja sovintomenettelyn osapuolten välinen kollusiivinen yhteydenpito	7
3.	SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltaminen	8
a)	Sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat	8
b)	Kilpailun rajoittaminen	8
c)	Yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkuva rikkominen	9
d)	Rikkomisen maantieteellinen laajuus	9
4.	Adressaatit	9
5.	Sakon määrän laskenta	10
a)	Sakon perusmäärä	10
b)	Sakkojen lopullinen määrä	11
6.	Riidanalaisen päätöksen päätösosa	11
II	Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset	12
III	Oikeudellinen arviointi	13
A	Tiettyjen tietojen poistaminen yleisön saatavilta	13
B	Asiakysymys	14
1.	Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan puolustautumisoikeuksia, hyvän hallinnon periaatetta ja syyttömyysolettaman periaatetta on loukattu	15

2. Toinen kanneperuste, joka koskee perusoikeuskirjan 48 artiklan 2 kohdan ja asetuksen N:o 1/2003 27 artiklan 1 ja 2 kohdan rikkomista	28
3. Kolmas, neljäs, viides, kuudes ja seitsemäs kanneperuste siltä osin kuin ne koskevat komission päätelmää yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen olemassaolosta ja sen lukemisesta Scanian syyksi	32
a) Alustavia huomautuksia	32
1) Yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen käsite	32
2) Todistustaakka ja näytön taso	33
3) Riidanalainen päätös	34
4) Kantajien väite, jonka mukaan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan kilpailusääntöjen rikkomisen käsite edellyttää, että komissio yksilöi useita toisiinsa selvästi liittyviä rikkomisia	35
b) Kolmas kanneperuste, joka koskee SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin tietojenvaihdon päätoimipaikkaa alemmalla tasolla on katsottu merkitsevän näiden määräysten rikkomista	36
1) Riidanalainen päätös	37
2) Ensimmäinen väite	37
3) Toinen väite	40
c) Neljäs kanneperuste, joka koskee perusteluvollisuuden laiminlyöntiä ja SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on katsonut, että kantajat olivat tehneet sopimuksen tai osallistuneet yhdenmukaistettuun menettelytapaan, joka koski päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa	41
1) Neljännen kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee perusteluvollisuuden laiminlyöntiä	42
2) Neljännen kanneperusteen toinen osa, joka koskee perusteluvollisuuden laiminlyöntiä ja SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on katsonut, että kantajat olivat tehneet sopimuksen tai osallistuneet yhdenmukaistettuun menettelytapaan, joka koski päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa	44
3) Neljännen kanneperusteen kolmas osa, jonka mukaan päästövähennystekniikoiden käyttöönoton ajankohtaa koskeva tietojenvaihto ei merkitse tarkoitukseen perustuvaa rikkomista	49
d) Viides kanneperuste, joka koskee SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on luonnehtinut Saksan tason tietojenvaihtoa tarkoitukseen perustuvaksi rikkomiseksi	51
1) Alustavia huomautuksia	51

2) Vaihdetujen tietojen sisältö	55
i) Riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen a alakohdassa tarkoitettujen bruttohintojen ja -hinnastojen suunnitellut muutokset ja näiden muutosten ajankohdat	55
– Kantajien väite, joka koskee sitä, olivatko Saksan tasolla vaihdetut tiedot nykyhetkeen vai tulevaisuuteen suuntautuvia.	55
– Kantajien väite, joka koskee sitä, olivatko Saksan tasolla vaihdetut bruttohintatiedot luonteeltaan julkisia	58
– Kantajien väite, jonka mukaan Saksan tasolla vaihdetuilla bruttohintoilla ei ole informaatioarvoa markkinoilla tosiasiallisesti sovellettujen hintojen kannalta	60
ii) Riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen a alakohdassa tarkoitettujen odotettavissa olevien muutosten nettohintoihin ja asiakkaille tarjottaviin alennuksiin	60
iii) Euro 3–Euro 6 -standardeissa keskiraskailta ja raskailta kuorma-autoilta edellytettävien päästövähennystekniikoiden käyttöönottoon liittyvien kustannusten asiakkaille siirtäminen, johon viitataan riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen b alakohdassa	61
iv) Riidanalaisen päätöksen 238 perustelukappaleen c alakohdassa tarkoitettujen muiden kaupallisesti arkaluontoisten tietojen vaihto	62
3) Saksan tason tietojenvaihdon tavoite	63
4) Saksan tason tietojenvaihdon asiayhteys	65
e) Kuudes kanneperuste, joka koskee SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on katsonut, että Saksan tasolla tapahtuneen rikkomisen maantieteellinen laajuus kattoi koko ETA-alueen	67
1) Scania DE:n saamien tietojen maantieteellinen laajuus	68
2) Scania DE:n toimittamien tietojen maantieteellinen laajuus	72
f) Kuudes kanneperuste, joka koskee SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on katsonut, että yksilöity toiminta muodosti yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen ja että kantajat olivat tältä osin vastuussa	75
1) Yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkuvan rikkomisen olemassaolo nyt käsiteltävässä asiassa	76
i) Alustavia huomautuksia	76
ii) Riidanalainen päätös	77
iii) Arviointi	78

– Kolmen yhteydenpitotason kokonaisarviointi	79
– Kolmella yhteydenpitotasolla vaihdettujen tietojen luonne	81
– Rikkomisen jatkuvuus	82
2) Scanian vastuu yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatkuvasta rikkomisesta . . .	84
4. Kahdeksas kanneperuste, joka koskee SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan sekä asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin komissio on määrännyt sakon vanhentuneesta menettelystä, ja joka tapauksessa, kun tämä ei ole ottanut huomioon sitä, ettei kyse ollut jatkuvasta menettelystä.	85
5. Yhdeksäs kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista sakon määrän osalta ja joka tapauksessa tarvetta alentaa sakon määrää SEUT 261 artiklan ja asetuksen N:o 1/2003 31 artiklan nojalla . . .	88
a) Suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen	89
b) Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaaminen	90
c) Sakon määrä	93
IV Oikeudenkäyntikulut	93